

Brodar: »Gospod predsednik, ni res, da bi dal tudem, ki so prišli k nam, žganja. To je laž, ki se je iznajala kot neresnična tudi pred sodiščem. Tudi sem klevenike in so bili tudi obsojeni. Dal sem jini samo mošta.«

Predsednik senata: »Mošta jim niste mogli dati, ker bi bilo jo sred meseca maja.«

Brodar pojasnjuje predsedniku, da pomeni moštvi naši jubilanti in ne, kakor misli predsednik, samo vinski moštvi.«

Simnovic Jože

Simnovic Jože, posestnikov sin, je pred preiskovalnim sodnikom izpovedal sledenje: Dne 16. V. dopoldne po litanijskih sem čakal pred cerkvijo v Hrastju na prihod g. Barleta. Videl sem ga, ko je

Rozman Jože

Priča Rozman Jože je izjavila sledenje: »Tudi ja sem bil med tistimi, ki smo čakali na shod poslanca Barleta. Ko je prišel pred Državni dom v Hrastje in je videl, da je zaprt, je hotel govoriti tam pred domom na cesti, kjer je kmečka tehnika. Poleg je tudi cerkev, kjer je bila zbrana množica ljudi in med njimi tudi Janez Brodar. Ko je Barle pozdravil navzoče, je Brodarjev hlapac razobesil v zvoniku slovensko zastavo in zavil: »Zivio dr. Korošec! Nato so vsi Brodarjevi pristaši pričeli vpti: »Zivio dr. Korošec! Dol z vlasto! Vpili so kar naprej, tako da Barle ni mogel nadaljevati in se je potem vrnil k svojemu nečaku Alešu Staretu. Brodar je potem zaklical: Tisti, ki ste z menoj, pojdi za menoj, drugim bom že pomagal, ko prideš mi na površje. Videl sem ga, ko je

prišel. Najprej je šel k Staretovim, po domačem Petrovcu, in je prišel potem pred cerkev. Tu je začel rekel govoriti, ali ljudje so začeli vpti.«

Tedaj je šel Brodarjev hlapac Sumar v zvonik in ko je prišel na vrh, je z okna razobesil slovensko zastavo in zavil: »Zivio dr. Korošec! Ker Barle ni mogel naprej govoriti, se je vrnil k Petrovcu. Z njim so šli še drugi. Tedaj sem elšal, da je rekel Brodar tistim, ki so bili okoli njega: »Tisti, ki ste z menoj, pojdi z mano, drugim bom pa že pomagal, kadar prideš na površje. Kam je Brodar tisti ljudi odšel, ne vem. Jaz sem šel tedaj domov. Ali je rekel Brodar, da se bo kmalu obrnilo, da bodo dobili že svoje, se ne spominjam.«

tovo dvorišče, kjer je prišel govoriti. Zunaj pa je množica tako vptila, da ni bilo mogoče slišati njegovega govorja, ter je radi, tega shod zaključil. Janez Brodar se je sprehajal po cesti med množico. Ce je kaj vptil, nisem slišal. Pač pa sem videl in slišal, da je grozil nekaterim Barletovim prisostvom, ki so bili na dvorišču, da se bo že vse preobrnito.«

Strelec Franc

Naslednja priča Strelec Franc iz Prebačevega izpoveduje, da je šel k kritičnega dne v Hrastju, da je videl Brodarja med množico. V tisti skupini so bili tudi otroci, ki so krčali. »Jaz sem rekel Brodarju, naj da otrokom mleka, da bodo še bolj krčali, naskar mi je rekel Brodar: Jaz ga lahko dam, ker ga imam. Ti ga pa ne moreš, ker si občinski gost, hincave, ki kupuješ ukradeno žito.«

Brodar: »Gospod predsednik, to je največji zapljivec, ki zapeljuje naše ljudi. To je resnice!«

Tu prosi za besedo obtožence Umnik in naproč predsednika senata, da naj predita še nekatere akte, ki govere njemu v prilog.«

Predsednik senata mu odvrne, naj sporoč svoje želje svojemu zagovorniku, da bo stavljal konkretna predloga.«

Dogodki v Mengšu

Radi dogodkov v Mengšu so bile na današnjem razpravi prečitane izpovedi sledenih prič:

Mrak Marta

Pred preiskovalnim sodnikom je pride Mrak Marta izpovedala sledenje: Za demonstracijo, ki so bile v Mengšu 15. maja popoldne, nismo bili pravni pripravljeni ter so prisile povsem neprizakovano. Ko sem se popoldne vrnila s spreho, sem opazila pred cerkvijo, zlasti v župnišču, veliko število kolcev, ki jih drugače tudi ob nedeljah ni opaziti. Ko sem pogledala skozi okno svojega stanovanja, sem videla dva mlada duhovnika, ki sta prišla iz župnišča in sta šli mimo cerkev naprej po glavnih ulic proti Velikemu Mengšu. Morala sta biti dva misjonarji iz Grobel, ker sta imela liste dolge kiklje, kakor jih ne nosijo naši duhovniki, pač pa l'zarišči.«

Po končanem cerkvenem popoldanskem opravlju sem opazila, da vsi čakajo pred cerkvijo in da se niso različni kot ponavadi. Ljudstvo je bilo toliko, da je bilo vse kar črno: glava pri glavi, tako da bi clovec težko prisel skozi gnečo. Kadaj je prišel Strčin Janez iz cerkve, nisem opazila, pač pa sem ga videla, kako je stal v gnedi tik pred cerkovnovo hišo, blizu katere stojimo. Okoli njega je stala grupa moških, s katerimi se je pogovarjal. Tudi kaplana Skerbera sem videla v množici, toda ne v družbi Strčina.

Do tedaj Strčin nisem poznala, pokazal mi ga je mož z besedami: Gled to je Strčin! Prav razločno sem čula, kako je Strčin vprašal nekega moškega v črni obleki: »No, ali ne bo nič. Te besede sem prav razločno čula, ker je bilo vse mirno. Nato je tisti moškar odgovoril: »Ce ne bo nič, bomo pa sami naredili.« Dotični mož, ki je stal na vogalu naše hiše, tedaj, ko je Strčin lo vprašal, je pristopil bližje k njemu. Nato se je takoj obrnil k svoji skupini. Se predno se je to zgodilo, je tisti mož zaklical: »Zivio Korošec! Zivio slovenska zastava! Nato so začeli vsi kakor v zboru ponavljati iste vzklike. Potem so zapeli »Hej Slovenc!« in orlovske himne.«

Na posebno vprašanje izjavljam, da se mi zdi, da je Brodar omenil besedo republiko tedaj, ko je govoril o federaliji, ali v kakšnem smislu oz. v kakški zvezi, se ne spominjam. Nisem slišal, da bi bil govoril tudi v tem smislu, da imajo že vse v rokah in da je že vse pripravljeno, da bo Slovenija že v Mirih ali petih tednih republika, ali da pride do federacije že v tem času.«

Brodar je potem pojasnil, v čem obstaja federacija, da bo bolje za kneta, ker se ne bo več tako po ceni prodajalo, in da bodo tudi dajavate manjše.

Nato sem mu omenil: »Tedaj, ko so bili volitve, ste govorili ljudem, naj ne gredo voliti. Kaj bi pa bilo, če bi prišli pod Italijo?« To sem omenil zato, ker so tisti, ki so bili za volitve, govorili, da so nasprotniki zaradi tega proti volitvam, ker bi nas radi spravili pod Italijo. Brodar mi je nato rekel: »Ne, to je neumnost. Ti tega dobro ne razumeš. To ni res. Vi ste premalo pončeni. Italija nas noče. Mussolini nam prostovoljno odstopi. Trst, Gorico, Reko in Istru.« Kadaj je Barletova samostojna, oziroma tisti ne povedel. »Janez, deset let si bil za poslanca, pa ti je šlo dobro, pa se nisi pritoževal, zdaj pa, ko so vas dol zmetali, pa vpiješ.« On mi je nato rekel: »Mi se bomo borili, da dosegemo, kar zahtevamo, če se bomo tudi stoleti borili.«

Nato sem ga vprašala: »Kaj pa vi zahtevate? Ali zahtevate morda avtonomijo?« Brodar je nato odgovoril: »Ne, mi nismo več s tem zadovoljni, mi hočemo več, mi hočemo federalijo.«

Miha Moli

Priča Moli Miha je izpovedala sledenje: »Potem, ko je bil shod Janka Barleta v Hrastju dne 16. maja preprečen, smo se zbrali v hiši mojega svaka Aleša Staretu. Tu nas je bilo več, vecinoma sicer sorodniki in naše ženske. Bila je moja žena Angela. Aleševa mati in fičarjeva žena Ivanka. Ženske pa so bile med seboj in se za naš razgovor niso menile.«

Priča Moli Miha je izpovedala sledenje: »Potem, ko je bil shod Janka Barleta v Hrastju dne 16. maja preprečen, smo se zbrali v hiši mojega svaka Aleša Staretu. Tu nas je bilo več, vecinoma sicer sorodniki in naše ženske. Bila je moja žena Angela. Aleševa mati in fičarjeva žena Ivanka. Ženske pa so bile med seboj in se za naš razgovor niso menile.«

Priča Moli Miha je izpovedala sledenje: »Potem, ko je bil shod Janka Barleta v Hrastju dne 16. maja preprečen, smo se zbrali v hiši mojega svaka Aleša Staretu. Tu nas je bilo več, vecinoma sicer sorodniki in naše ženske. Bila je moja žena Angela. Aleševa mati in fičarjeva žena Ivanka. Ženske pa so bile med seboj in se za naš razgovor niso menile.«

Nato sem ga vprašala: »Kaj pa vi zahtevate? Ali zahtevate morda avtonomijo?« Brodar je nato odgovoril: »Ne, mi nismo več s tem zadovoljni, mi hočemo več, mi hočemo federalijo.«

Zupan Franc

Priča Zupan Franc je izjavila, da je bila 16. maja popoldne prisotna, ko se je pripeljal poslanec Barle v Hrastje na shod. Barle je šel najprej k svojemu sorodniku Alešu Stretetu in je potem pripeljal skozi vas pred državniški dom. Ze preje po litanijskih so se ljudje zbrali pred cerkvijo in čakali na shod, med tem ko so se drugi zbrali pri Janezu Brodarju. Tam sem videl spravljeno mnoga kolesa.

Ko je Barle pripeljal pred državniški dom, so začeli veli vpti: »Zivio Korošec! Videl sem, da je Barle nekaj govoril z Brodarjem, ne vem pa, kaj. Ali je skušal Barle govoriti, tegu ne vem. Rec pa je, da je bilo veliko vptje, in sem opazil, da je Barle nekaj mahal z roko, kakor bi hotel reči, naj bodo tisto. Ljudje pa so tako vptili, da se ni moglo ničesar slišati, tudi če bi kaj govoril. Barle se je potem obrnil in odšel proti Petrovcu. Brodar pa je rekel množici: »Tisti, ki je za nas, naj gre sem (proti njegovemu hiši), drugi pa naj ostanejo tam. Ljudje so ga ubogali in se je potem pokazalo, da

Ko je Barle pripeljal pred državniški dom, so začeli veli vpti: »Zivio Korošec! Videl sem, da je Barle nekaj govoril z Brodarjem, ne vem pa, kaj. Ali je skušal Barle govoriti, tegu ne vem. Rec pa je, da je bilo veliko vptje, in sem opazil, da je Barle nekaj mahal z roko, kakor bi hotel reči, naj bodo tisto. Ljudje pa so tako vptili, da se ni moglo ničesar slišati, tudi če bi kaj govoril. Barle se je potem obrnil in odšel proti Petrovcu. Brodar pa je rekel množici: »Tisti, ki je za nas, naj gre sem (proti njegovemu hiši), drugi pa naj ostanejo tam. Ljudje so ga ubogali in se je potem pokazalo, da

Ko je Barle pripeljal pred državniški dom, so začeli veli vpti: »Zivio Korošec! Videl sem, da je Barle nekaj govoril z Brodarjem, ne vem pa, kaj. Ali je skušal Barle govoriti, tegu ne vem. Rec pa je, da je bilo veliko vptje, in sem opazil, da je Barle nekaj mahal z roko, kakor bi hotel reči, naj bodo tisto. Ljudje pa so tako vptili, da se ni moglo ničesar slišati, tudi če bi kaj govoril. Barle se je potem obrnil in odšel proti Petrovcu. Brodar pa je rekel množici: »Tisti, ki je za nas, naj gre sem (proti njegovemu hiši), drugi pa naj ostanejo tam. Ljudje so ga ubogali in se je potem pokazalo, da

Ko je Barle pripeljal pred državniški dom, so začeli veli vpti: »Zivio Korošec! Videl sem, da je Barle nekaj govoril z Brodarjem, ne vem pa, kaj. Ali je skušal Barle govoriti, tegu ne vem. Rec pa je, da je bilo veliko vptje, in sem opazil, da je Barle nekaj mahal z roko, kakor bi hotel reči, naj bodo tisto. Ljudje pa so tako vptili, da se ni moglo ničesar slišati, tudi če bi kaj govoril. Barle se je potem obrnil in odšel proti Petrovcu. Brodar pa je rekel množici: »Tisti, ki je za nas, naj gre sem (proti njegovemu hiši), drugi pa naj ostanejo tam. Ljudje so ga ubogali in se je potem pokazalo, da

Ko je Barle pripeljal pred državniški dom, so začeli veli vpti: »Zivio Korošec! Videl sem, da je Barle nekaj govoril z Brodarjem, ne vem pa, kaj. Ali je skušal Barle govoriti, tegu ne vem. Rec pa je, da je bilo veliko vptje, in sem opazil, da je Barle nekaj mahal z roko, kakor bi hotel reči, naj bodo tisto. Ljudje pa so tako vptili, da se ni moglo ničesar slišati, tudi če bi kaj govoril. Barle se je potem obrnil in odšel proti Petrovcu. Brodar pa je rekel množici: »Tisti, ki je za nas, naj gre sem (proti njegovemu hiši), drugi pa naj ostanejo tam. Ljudje so ga ubogali in se je potem pokazalo, da

Ko je Barle pripeljal pred državniški dom, so začeli veli vpti: »Zivio Korošec! Videl sem, da je Barle nekaj govoril z Brodarjem, ne vem pa, kaj. Ali je skušal Barle govoriti, tegu ne vem. Rec pa je, da je bilo veliko vptje, in sem opazil, da je Barle nekaj mahal z roko, kakor bi hotel reči, naj bodo tisto. Ljudje pa so tako vptili, da se ni moglo ničesar slišati, tudi če bi kaj govoril. Barle se je potem obrnil in odšel proti Petrovcu. Brodar pa je rekel množici: »Tisti, ki je za nas, naj gre sem (proti njegovemu hiši), drugi pa naj ostanejo tam. Ljudje so ga ubogali in se je potem pokazalo, da

Ko je Barle pripeljal pred državniški dom, so začeli veli vpti: »Zivio Korošec! Videl sem, da je Barle nekaj govoril z Brodarjem, ne vem pa, kaj. Ali je skušal Barle govoriti, tegu ne vem. Rec pa je, da je bilo veliko vptje, in sem opazil, da je Barle nekaj mahal z roko, kakor bi hotel reči, naj bodo tisto. Ljudje pa so tako vptili, da se ni moglo ničesar slišati, tudi če bi kaj govoril. Barle se je potem obrnil in odšel proti Petrovcu. Brodar pa je rekel množici: »Tisti, ki je za nas, naj gre sem (proti njegovemu hiši), drugi pa naj ostanejo tam. Ljudje so ga ubogali in se je potem pokazalo, da

Ko je Barle pripeljal pred državniški dom, so začeli veli vpti: »Zivio Korošec! Videl sem, da je Barle nekaj govoril z Brodarjem, ne vem pa, kaj. Ali je skušal Barle govoriti, tegu ne vem. Rec pa je, da je bilo veliko vptje, in sem opazil, da je Barle nekaj mahal z roko, kakor bi hotel reči, naj bodo tisto. Ljudje pa so tako vptili, da se ni moglo ničesar slišati, tudi če bi kaj govoril. Barle se je potem obrnil in odšel proti Petrovcu. Brodar pa je rekel množici: »Tisti, ki je za nas, naj gre sem (proti njegovemu hiši), drugi pa naj ostanejo tam. Ljudje so ga ubogali in se je potem pokazalo, da

Ko je Barle pripeljal pred državniški dom, so začeli veli vpti: »Zivio Korošec! Videl sem, da je Barle nekaj govoril z Brodarjem, ne vem pa, kaj. Ali je skušal Barle govoriti, tegu ne vem. Rec pa je, da je bilo veliko vptje, in sem opazil, da je Barle nekaj mahal z roko, kakor bi hotel reči, naj bodo tisto. Ljudje pa so tako vptili, da se ni moglo ničesar slišati, tudi če bi kaj govoril. Barle se je potem obrnil in odšel proti Petrovcu. Brodar pa je rekel množici: »Tisti, ki je za nas, naj gre sem (proti njegovemu hiši), drugi pa naj ostanejo tam. Ljudje so ga ubogali in se je potem pokazalo, da

Ko je Barle pripeljal pred državniški dom, so začeli veli vpti: »Zivio Korošec! Videl sem, da je Barle nekaj govoril z Brodarjem, ne vem pa, kaj. Ali je skušal Barle govoriti, tegu ne vem. Rec pa je, da je bilo veliko vptje, in sem opazil, da je Barle nekaj mahal z roko, kakor bi hotel reči, naj bodo tisto. Ljudje pa so tako vptili, da se ni moglo ničesar slišati, tudi če bi kaj govoril. Barle se je potem obrnil in odšel proti Petrovcu. Brodar pa je rekel množici: »Tisti, ki je za nas, naj gre sem (proti njegovemu hiši), drugi pa naj ostanejo tam. Ljudje so ga ubogali in se je potem pokazalo, da

Ko je Barle pripeljal pred državniški dom, so začeli veli vpti: »Zivio Korošec! Videl sem, da je Barle nekaj govoril z Brodarjem, ne vem pa, kaj. Ali je skušal Barle govoriti, tegu ne vem. Rec pa je, da je bilo veliko vptje, in sem opazil, da je Barle nekaj mahal z roko, kakor bi hotel reči, naj bodo tisto. Ljudje pa so tako vptili, da se ni moglo ničesar slišati, tudi če bi kaj govoril. Barle se je potem obrnil in odšel proti Petrovcu. Brodar pa je rekel množici: »Tisti, ki je za nas, naj gre sem (proti njegovemu hiši), drugi pa naj ostanejo tam. Ljudje so ga ubogali in se je potem pokazalo, da

Ko je Barle pripeljal pred državniški dom, so začeli veli vpti: »Zivio Korošec! Videl sem, da je Barle nekaj govoril z Brodarjem, ne vem pa, kaj. Ali je skušal Barle govoriti, tegu ne vem. Rec pa je, da je bilo veliko vptje, in sem opazil, da je Barle nekaj mahal z roko, kakor bi hotel reči, naj bodo tisto. Ljudje pa so tako vptili, da se ni moglo ničesar slišati, tudi če bi kaj govoril. Barle se je potem obrnil in odšel proti Petrovcu. Brodar pa je rekel množici: »Tisti, ki je za nas, naj gre sem (proti njegovemu hiši), drugi pa naj ostanejo tam. Ljudje so ga ubogali in se je potem pokazalo, da

Ko je Barle pripeljal pred državniški dom, so začeli veli vpti: »Zivio Korošec! Videl sem, da je Barle nekaj govoril z Brodarjem, ne vem pa, kaj. Ali

Dnevna kronika

Kaj pravite?

Pepelnica je mejnik. Preden prekoratiš mejo, si moraš oskrbiti potni list in vizum. Na potem lisi je res natančno popisano, koliko si star, kje si rojen, kolikor lase imai, kakšne oti, kateri državljani sin in kakšne posebne znake nosiš seboj, če jih nekdo nosiš. Ko pa stopas čez mejo med postom in pepelnico, zahtevaš od tebe že drugačnih podatkov, bolj točnih. O notranjosti, čustvih, mislih in iz njih izvirajočih delih. In tako se človeku primeri, da na pepelnico vsega lega na tebi ne počutijo in ne priznajo.

V teh novih dneh se je marsikko oblikel v obliko norčevosti in nosil okrog ozimbinkom in namazom obraz, da ne bi bil več podaben ne Jožetu ne Janezu. Morda si je celo marsiklo nadel tako oblačilo zato, da svetu prikrije namega aše, da bi ga ne bi bilo treba bili sram pred božjim soncem. Tek bo kajpada težko dobil vizum iz pusti v pepelnico. Tega pa ne bo krie carinik. Bodí resel, če to bo z večjo ali manjšo zamudo vendar le pustil skoz. Kajpada je vedno škoda, če mora človeka šele moraljeni maček ali pepelnični kriz opomniti, da nisi včeraj dovolj misil na mejo, ki jo hok moral prekoratiš.

Pepelnične misli so drugečne kot pustne. Kdor pa se je o pustu kakor otrok veseli, je vriskal in se snejal, tako da ga ni bilo treba bili sram pred ljudmi in otroci, temu bo preked čez pepelnično mejo lahek. Prav za prav je stvar celo lakale: Če znaš v željenju vedno pravilno združevati resnost in veselje željenja, ti pepelnici ne bo niti mejnik. Pravi in slabši humor je doma le v krajin, kjer domuje prava in zica vera. Zato za takega pust in pepelnica niso locene z mejnik.

No, v teh časih je za marsikoga izmed vas ves predpust bila ena sama dolga pepelnica s postom in željanjo. Ce je bila zraven pokora, sveči tudi upati na veliko vstajenje, katero gotovo pride. Preverjanje uklenjene narave nam v teh dneh mira in ledu jamčijo zakoni narave, vstajenje duha in ujegova zmaga nam na pepelnico garantiira vedni božji zakon. To je smisel krščanskega optimizma.

Izjava

Uradno izjavljam, da je v vsej jugoslovanski provinciji Družbe Jezusove:

77 patrov,
48 klerikov,
67 brator laikov.

skupaj 192 članov.

V vsej provinciji ni niti enega spanskega jezuita.

Ljubljana, dne 1. marca 1933.

Viktor Kopatin D. J.,
superior.

J.E.P. povod se že govori in sliši. J.E.P. - Vsakdo vprava: kaj je to J.E.P. - Povod se nagnja: da je J.E.P. samo za dame. - Kaj pomenita ti dve črki J.E.P.?

Položnice

smo priložili v današnjem listu vsem p. n. naročnikom, ki jim je s 1. marcem potekla naročnina na naš list, ali pa imajo še kak nepravornan zaostanek na naročnini. Vabilo vse prizadevale, da se položnice poslužijo takoj v prihodnjih dneh in si s tem zagotove redno prejemanje lista.

Koledar

Sreda, 1. marca: Pepelnica Albin (Belko), Škof Antonina, mučenica. Dan se danes dolg 10 ur 25 minut ter zraste za mesec za 1 uru in 30 minut na 12 ur in 30 minut.

Novi grobovi

† V Ljubljani je umrla gospodična Marija Hafner, uradnica. Pogreb bo danes ob 4 pooldgne. Naj v miru počiva! Žaluočim naše iskreno sožalje!

† V Ljubljani je včeraj dopoldne ob 9 uro gospa Katarina Schiller, zaschnica. Pogreb bo v četrtek ob 4 pooldgne in mrtvjašice splošne bolnišnice. Naj v miru počiva! Žaluočim naše iskreno sožalje!

† V Javorju pri Dobrunjah je umrl g. Jože Smrekar, v starosti 84 let. Pokojni je bil dolgo časa cerkevnik in dolgoletni naročnik krščanskih listov. Pokojniku svetila večna luč! Preostalim naše iskreno sožalje!

† V Smledni je umrla gospa Katarina Lombardo. Pokopali jo bodo v četrtek ob 10 pooldgne. Naj ji sveti večna luč! Žaluočim naše iskreno sožalje!

† V Škofji Loki je mirno v Gospodu zaspal gospod Anton Lapajne, pisarniški ravnatelj v poloju na Grmu. Pogreb bo v četrtek ob 5 pooldgne na mestno pokopališče v Škofji Loki. Blag mu spomin! Žaluočim naše iskreno sožalje!

Osebne vesti

- Nevarno je obolel g. Josip Plantarič, kanonik kolegiatne kapitila v Novem mestu. Priporoča se v molitev.

Ostale vesti

- Razveljavljena edikovanja. Pisarna kraljevih redov v Belgradu objavlja, da so razveljavljeni

(Nadaljevanje v 2. strani)

Čitanje izpovedi prič

Vidalij Mihaela

Naslednja priča Vidalij Mihaela pravi, da je vdelala med množico Štrecina, kako je mahal z rokami. Množica je vplila: »Zivio Korošec! Dol z rečnim! Dol z izdačilci! Dol z vladole Tudi! Dol a sokoli in Dol z učiteljstvom je vpila. Ogrin Janez pa, da je nosil slovensko zastavo. Ljudje so bili videti kakor podlivči.

Vrhovnik Melhior

Priča Vrhovnik Melhior izpoveduje v svojem zasljanju, da Tomazka Ogrina med množico takrat ni viden in ne ve, ali se je orožnikom upiral ali ne. Janeza Štrecina je viden, ki je prišel iz cerkve. Stal je na sistem prostoru med cerkvijo in cerkovnikovo hišo v družbi več ljudi.

Simenc Marija

Priča Simene Marija pravi, da pozna Petra Cerarja. V množici sem videla Petra Cerarja. Bil je v

ukazi, s katerimi so bili odlikovani Janez Kalan, duhovni svetnik v Ljubljani z redom Jugoslov. kraljev IV. stopnje, Ivan Avsenek, industrijski v Ljubljani z redom Jugoslovanske kraljeve V. stopnje in Josip Kardinar, upokojeni profesor v Celju z redom sv. Save V. stopnje.

- Sprejem v vojsko šolo, I. pehotna podčastniška šola »Kralja Aleksandra I.« v Belgradu in IV. pehotna podčastniška šola »Kraljice Marije« v Zagrebu bosta sprejeli s prvim majom t. I. večje število gojcev iz meščanstva. Kandidati morajo biti naši državljani in ne smejo biti mlajši od 17 in ne starejši od 21 let. Prošnje naj se posljejo na gornja naslova do 15. ožir. 10. aprila t. I. Ostali pogaji so razvidni iz službenega lista na strani 229 do 238, ki je interesentom na razpolago pri prisotnih voj. okrožjih in na vseh orodj. postajah.

- Justifikacija v Belgradu. Agenca Avala poroča iz Belgrada z dne 28. februarja: Davi je bila na dvorišču uprave belgrajškega mesta opravljena smrtna kazen nad Rajkom Randjelovićem iz Borova, ki je bil z obsežno državnega sodišča za zaščito države z dne 14. februarja t. I. obsojen na smrtno kazeno, ker je bil član in je po načelu teroristične organizacije »Zapadna pokrajina« v Sofiji poležil 11. septembra lanskega leta dve temparima peklenška stroja v viak Belgrad-Niš, da bi s tem napravil atentat na ljudi in javne prometne naprave.

- Pri hemoroidah, zapriju, ranitvi črevesa, tvorih, pritisku vode, bolečinah v krizi, lesnobi v prsih, utripanjem srca ter omotici dosežemo z uporabo naravne »Franz-Josef«-grenčice vselej prijetno olajšanje, večkrat pa celo popolno ozdravljajanje. Strokovni zdravniki za notranje bolezni predpisujejo v mnogih slučajih vsak dan zjutraj in zvečer pol kozarca »Franz-Josef« vode. - »Franz-Josef«-grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

- Poplava polhovk in benton. Iz Kamnika smo prejeli: Polhovke so prilež zadnje čase kako v modu in Kamniku in v vseh kamniških okraju, najbrž zato, ker jih tu na več krajev izdelujejo. Ker je tako velik pojaz polhovk zbudil splošno pozornost z najrazličnejšimi komentari, ne samo v kamniških modnih, ampak tudi širših mežanskih krogih, smo od več strani naprošeni izjaviti, da polhovke ni nikak dogovoren ali spoznaven znak kakake polharske družbe, bratovščine ali kak podobnega, ampak zgolj praktično in udobno zimsko pokrivalo. Pač pa vlagajo nosilci polhovk privilegi, da se jim pri pozdravu ni treba odkrivati. Za ta privilegij jih gotovo vsi moški lahko zavida in morda izhaja baš iz te zavesti trditve nekaterih, da tako pozdravljajanje ni v skladu s splošno vlijednostjo in bonitetom. Ali ne bi kazalo razpisati učeno anketo o tem spornem vprašanju, da se dožene, kdo ima prav.

- Smrt v snegu. Pred nekaj dnevi je odpotoval iz Zagreba v Sarajevo Iso Poljokan z namenom, da bi nekaj dni smučal na planini Jaborini. Na poti pod Jaborino je srečal nekogar kmetiškega fantu, kateremu je obljubil 5 Din. če mu nese priljubo do planinske koče na Jaborini. Poljokan je s svojim spremjemalcem nadaljeval pot. Ko sta prehodila že dobršen kos pota, se je fant utrudil in Poljokan mu je odvzel načrtno vredno in smanjilo nadaljeval svojo pot. Fantu je urodil, naj gre za njim po sledi. Fant pa je postal in končno obenemogel. Ko je Poljokan prišel v kobo in videl, da fant ni za ujam, je takoj alarmiral turiste, ki so bili v koči. Vsi skupaj so šli iskati fantata. Po dolgem iskanju so ga našli zmrzljenelego v snegu. Posledi še niso mogli ugotoviti, kdo je ta nesrečni mladenič.

- Rastlinska hrana. Casovne in živiljenjske razmere, kakor bogate izkušnje nas silijo, da se čim bolj obratimo od mesne hrane k rastlinski. Marsikatera bolezen ali smrt gre na rovo napadne prehrane. Pričnjača knjiga pod naslovom »Prehrana po novih zdravstvenih načelih«, ki jo je predstavil Stefanija Humeck, predstavlja prvi poskus seznanitve našega ljudstva s sodobnimi načeli prehrane. Nudi 325 receptov, kako pripravljamo okusna jedila, odgovarjajoča zdravi človeški prehrani. O ukuhani sadni in zelenjadi hrani razpravlja knjiga v poseben poglavju. - Ta velopomembna knjiga se dobi v Jugoslovanski knjigarni in velja broš. Din 30. voz. Din 40.

- Pri hemoroidalni bolezni, zagatenju, natrijnih črevih, abcesih, sečnem pritisku, odebelsih jetrih, bolečinah v krizi, lesnobi v prsih, hudem srčnem utripaju, napadnih omotico prima uporaba naravne »Franz-Josef«-grenčice vedno prijetno olajšanje, cesto ludi popolno ozdravljajenje.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA

Začetek ob 20. ur.

Sreda, 1. marca: ZADOŠENJE, GOSPA CATHELENA. Red B.

Cetrtek, 2. marca: SLAVA IN NJENI MESETARJI. Red D.

Petak, 3. marca: Zaprio.

OPERA

Začetek ob 20. ur.

Sreda, 1. marca: BLEJSKI ZVON, opereta. Red Sreda.

Cetrtek, 2. marca: BALETNI VECER. Red C.

Naročnina mesečno
25 Din. za inozemstvo
40 Din — ne-deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SCOUENEC

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in
10.349 za inzervate;
Sarajevo št. 7565
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Hitler triumfira

Nemški parlament je pogorel. Hitler, Papen in Hugenberg trdijo, da so ga začali komunisti. Kako prav je prišel Hitlerju in tudi po letih in idejah starejšima tovaršem, ki mu jih je Hindenburg postavil za stražo, ta počig, kaže dejstvo, da komunisti in socialisti demokrati dolžijo hitlerjeve, da so oni sami s pomočjo provokaterjev podstavljeni ogenj. Parlamenta ne potrebuje ne hitlerjevi ne čisti marksisti, ker ne bi trpela ne diktatura prvih ne diktatura drugih svobodne besede ljudskega poslanca; počig parlament bila lahko torej bil za obe ekstremni stranki nekako simboličnega značaja. V resnicici je za obe mnogo, mnogo več.

Pri vsej otopelosti pravnega čuta, ki jo je prisestvo vojna s svojo pravico močnejšega in jo se povečala gospodarska stiska, radi katere klonijo pogosto tudi najkreplejše hrbtenice, je na svetu še toliko mnogih ljudi, ki se zavedajo svojih državljaških pravic, in demokracija ima še toliko pristašev, da pametni diktatorji čutijo potrebo, da svojo diktaturo, ki nujno omejuje državljaške dobrane, pred svetom opraviščijo. Za to ni nujno potreben vzrok, zadostuje tudi preteza. Mussolini se je znal pred svetom pokazati v lodi rešenja ne samo Italije, temveč vsega Zapada pred komunistično poplavo. V obeh povprečno informirane zapadnjaka in strahopetnega plutokrata je duce to še danes, čeprav je zgodovinsko dokazano, da je obstajala komunistična, bolj točno marksistična (marksisti so se šele pozneje cepili) revolucionarna samo l. 1919 in da ni bilo l. 1922, ko je Mussolini prišel na vladno, o njej več sluha.

Hitler ima za domačo uporabo Versailles, nezasluženo poniranje nemškega naroda, ki ni bil premagan na bojišču, a je bil vendar razročen ter oropan zemlje in kolonij. Tega poniranja in današnje gospodarske stiske so krive demokratske vlade. S tem bojnim gesлом je Hitler spravil na noge najteviljnega stranka v Nemčiji; z njim se je povzel do kancerskega mesta in z njim tudi vodi voljni boj... Kaj mari več danes masam nemških volivcev, če od tega poniranja skoraj sledi ali več, že več Nemčij ni treba plačevati reparsici, je že danes postala enakopravna članica Zvezde narodov, če je Porenje že davno izpraznjeno in Nemčiji v načelu priznana enakopravnost. Ali nai prav tragično za nemški narod, da ga lahko en človek tako razburja, ga dviga proti svetu ter ga na znotraj cepi v nespravljive tabore in mu krade obenem najelementarnje državljaške svoboščine s pretezo, da ga popelje v boj za pravice, ki mu jih je svet že davno priznal? Prelat Kaas je prav te dni vzkliknil proti nekemu francoskemu novinarju: Prepozno, prepozno so prišle vaše koncesije, da bi bil mogel nemški narod izpregledati. Isti odlični politik je odločno zavrnal Hitlerjeve demagoške odlike, da je nemške katastrofe v l. 1918. in vsega poniranja, ki je poselj zadevo Nemčijo, kriva nemška demokracija, če, naj Hitler pove svojim volivcem resnico in sicer, da je kriv katastrofe v l. 1918. tisti, ki je zapeljal nemški narod l. 1914 v vojno! To je tista gospoda, ki vlaže danes v Nemčiji in tisti pruski duh, ki ne trpi svobode. Kaasov klic pač ni prišel do ušes Hitlerjevih pristašev. Ves politični boj, vsa vzgoja nemške madine v Šoli in izven nje, da, vse povojno življenje je bilo preveč pod dojemom versajskoga poniranja, da bi bil lahko nemški narod danes dovezten za objektivno sodbo, za resnico, da bi se mogel obrniti Hitlerjevih volivnih kraljic in stopiti v boj za svoje avoboščine tudi proti tistim, ki mu v zameno zanje obljubljajo III. kraljestvo povečane Nemčije.

Ce bi bilo doma in posebno v svetu kaj pomisla o potrebi diktature narodne fronte, evo vam marksistično nevarnost! Zato je počig parlementa dobrodošel sedanjemu režimu. Antimarksistično akcijo bo pozdravil posebno Hindenburgova okolina; stari maršal je imel vedno neko antipatično do mladega doblega Hitlerja, v antimarksistični fronti bi nekdaj bil soboslikar in maršal lahko stala drug ob drugem. Ne samo veleindustriju Hugenberg, g. Papenu in drugim baronom iz Herrenkluba, temveč niti predsedniku Hindenburgu niso po volji gibanja s socialno primesijo; dr. Brinling je moral iti radi svojega načrtu za razdelitev veleposetev v Vzhodni Prusiji in general Schleicher radi razkritja poneverb pri »Vzhodni pomoči«, a katerimi so se kompromitirali nemški baroni. Antisocialna fronta je torej sklenjena od Hindenburga do Hitlerja.

Komunistični voditelji v jedah, komunistični lokalni zaprti, komunistični in socialistični listi ustavljeni, osebna svoboda omejena, prav tako svoboda ostalega tlača, omejena zborovalna pravica in pravica besede, pisemska tajnosti odpravljenja ter policija in milica z nalogom v žepu, naj pri strejanju ne ima posebnih skupin, skratka izjemne stanje. Ali Hitler ne slavi upravičeno volivne zmage že v soboto zvečer, to je dan pred volitvami? Ali dejansko že ne obstoji v Nemčiji fašistična diktatura?

Opozicija še vedno upa na Hindenburga, če, da bo Hitlerja odšalil, ako ne zbere nacionalni blok absolutne vedine, in progredi politično premirje. To upanje je slabu utemeljeno. Kdo naj bi bil Hitlerjev naslednik? Morda general Schleicher? Cemu ga je potem Hindenburg odšlovil? Cemu je dal prav Hitlerju oblast, da razpiše volitve, ko je ni hotel dati bolj objektivnemu gen. Schleicherju? Kadar voda sabija politiki, je vsako izmenadenje mogoče, logično pa pa je razvoj v antimarksistično diktaturo z morebitne toleranco centruma.

Izpred Državnega sodišča za zaščito države

Konec zasljevanja prič

Kern Ivan

Belgrad, 1. marca. 1. Danes dopoldne ob pol 9 se je nadaljevala razprava pri Državnem sodišču za zaščito države. Predsednik je nadaljeval s čitanjem izpovedi prič o dogodkih v Cerkljah, v Dolu, na Primskovem in pri Sv. Trojici.

Globočnik Ivan

Kot prvi je prišel na vrsto Globočnik Ivan, kovač iz Cerklej. Ta v svoji izjavi obširno pripoveduje, da je prišel 8. maja zvečer v gostilno Ivana Kerna obtoženi Jernej Vomberger. V gostilni je bilo mnogo ljudi. Tam je obtoženec pripovedoval, kako je potekla proslava 60. letnice dr. Korošča v Ljubljani in kakšni so bili vekliki. Vomberger je pravil, da je pred »Figovcem« v Ljubljani slišal moža, ki je vzklikal: »Dol z Živkovčem!« Dol z Marinkovičem! S Koroščem pa goče. Pri teh besedah je Vomberger zaklical: »Živio dr. Korošec!«, nakar so mu vsi odvručili z istim vzklikom. Spominjam se pa, da je govoril obtoženec ob drugi prilikti tudi v gostilni, da sta se sestala dr. Korošec in Mussolini nekje na Francoskem in da je govoril, da bo Italija odstopila dr. Korošcu Trst, Reko in celo Primorsko.

Omerza Janez

Naslednja pr.ča Omerza Janez je pred preiskovalnim sodnikom izjavila sledete: Dne 8. maja sem bil zvečer v Kernovi gostilni, ko so prikrali v gostilno obtoženega Vomberga in še deset ljudi in mož. To je bilo med 7 in 8 zvečer. Vpil: »Živio dr. Korošec!« V gostilni sem bil samo šest ure in sem moral potem v občinski urad radi živinskoga potnega lista. Ko sem se približeval, da en uro vrnil, so se ljudje že razšli. Ce se je Vomberger še nahajal v gostilni, se ne spominjam. Ko sem bil jaz v gostilni, se ne spominjam. Ko sem bil v gostilni, Vomberger je nisem slišal pripovedati o Koroščevi proslavi v Ljubljani. Nisem slišal nedovoljenih vzklikov, niti, da bi kaj govoril o samostojni Sloveniji.

Ezhar Jože

Priča Ezhar Jože je izpovedala sledete: Dne 8. maja sem prišel v Kernovo gostilno v Cerkljah z občinskim tajnikom Omerza. V gostilni sem našel obtoženega Vomberga in večjo družbo gostov. Spominjam se, da je Vomberger še, kakih 10 minut prišel pripovedovati, kako je bilo v Ljubljani in shodu, da je bilo tam veliko ljudstva, da so zavili dr. Korošca v slovensko zastavo, da so ga nosili in da je pred »Figovcem« starček mahajec s palico v roki zaprl: »Dol z Marinkovičem!« Dol z Živkovčem! S Koroščem pa ga! Po predočitvi, da sem se tako izjavil na orožniški postaji, izjavljam, da so tam sicer zapisali nedovoljene besede, toda jaz sem pri prečiščanju zapisnika ugovarjal. Tudi tega nisem reklo orožnikom, da je Vomberger v gostilni prišel vpti: »Živjo Slovenija!« Pač pa je res, da je bil od gosta do gosta, ga potresel za suknjed ob spredaj in ga vprasil, če je Slovenec ali izdajalec. Ce je govoril tudi kaj o Trstu in Reki, se ne spominjam. Po predočitvi, da sem pri orožniških izjavil, da je pripovedoval nekaj o Reki in Trstu in o prostem izvozu, izjavljam, da se ne spominjam, ali sem res to reklo.

Dolinar Franc

Dolinar Franc, kovač z Poženka, pripoveduje: Dne 8. maja sem bil v Kranju na občinem zboru gospodarske župne. Vrnil smo se iz Kranja skupaj v zborni, na katerem je bil tudi Vomberger. Odšli smo v Cerklej v Kernovo gostilno, kjer je Vomberger pripovedoval, kako se je udeležil Koroščeve proslave v Ljubljani, da so Korošča zavili v slovensko zastavo. Dalje je pripovedoval o nekem možu, ki je vplil pred Figovcem, da s Koroščem gor. Ne spominjam se, da je Vomberger ob tej prilici reklo prepovedane besede, Tega jaz pred orožniki nisem izjavil. Za udeležbo na shod v Komendi me Vomberger ni nagovarjal. Goste je Vomberger sili, naj vpijejo za njim: »Živio Korošec! Edini, ki tegu ni storil, je bil Zidar France. Ta mi je reklo ob drugi prilikli že dolgo po tistih dogodkih, da bomo Vombergerja posadili tako za tri mesece.

Lapaine Julian

Priča Lapaine Julian, akademik, izpoveduje, da je bil istega dne, ko je Vomberger govoril o Koroščevi proslavi, v Kernozi gostilni. Vomberger je takrat govoril tudi o preuredivitvi naše države, tako da bi Slovenija postala samostojna država in bi bil njen predsednik dr. Korošec. Vomberger je to pravil tudi po vseh ostalih gostilnah. Govorilo se je celo, da je Vomberger dobil denar. Vomberger je se danes ščan Sokola v Cerkljah. Ne ve pa, ali je ščan Sokola samo iz oportunitizma.

Jenko Aloizi

Priča Alojz Jenko pravi v svojem pričevanju, da je Vombergerja dobro pozna in da ga je natančno slišal, ko je govoril o preuredivitvi naše države, ki naj bi se kmalu dogodil v naši državi. Vendar pa ni govoril nujno proti državi. Svoja izjavanja je večje zaključil s klicem: »Živio dr. Korošec!« Po začetku

Ster Janez

Janez Ster obremenjuje Vombergerja, da je vzklikal tudi nedovoljeno. Njegovemu pozivu, da b. vzklikal »Živio dr. Korošec!« da sta se uprla on in Zidar. Ob drugi prilici je res, da sem reklo, da bi bilo dobro, če bi kdo Vombergerja ovadil, ker bilo vedno po Koroščevih shodih. Glede Vombergerjevega značaja pravi, da je zmanj kot govedač, sicer pa se kljub temu najde ljudje, ki mu še verjamejo.

Miklavčič Ivan

Tudi priča Miklavčič Ivan izpoveduje, da je slišal Vombergerja, kako je govoril v Kernozi gostilni o Koroščevi proslavi, vendar ga ni slišal vzklikati nedovoljeno.

Obširno je izpovedal o Vombergerjevem pripovedovanju glede državne preuredivitve obtoženega v Cerkljah Ivan Kern. Z njim se je Vomberger pripeljal iz Kranja, vendar pa obtoženec med vozilom na nujesar govoril o dogodkih v Ljubljani. Ko pa je prišel v gostilno, je Vomberger na dolego in siroko pripovedoval, kaj je bilo vse v Ljubljani. V gostilni je bilo precej ljudi in so ti po njegovem pripovedovanju vzklikali z njim vred: »Živio dr. Korošec!« Obtoženca nisem nikoli slišal govoriti proti državi in drugo in tudi ni nikoli zahteval, da bi umaknil s stene neko sliko. Kar se Vombergerja tiče, pravi, da je bil tisti večer malo vinjen. Po znaju, trdi gostilničar Kern, je Vomberger med vojno velikobranec ranjen in se je moral podreči težkih operacijam, kar govoril ni moglo ostati brez posledic. Tudi eden izmed njegovih stricov je umrl v duševni znededenosti. Njegov oče pa je popolnoma normalen. Vomberger sicer ni pijačen, pač pa rad zahaja v krème in to radi družbe, ker je veseljak in tudi rad poje. Zadostuje pa že majhna količina alkohola, da obtoženca omesti.

Kern Franc

Naslednja pr.ča Kern Franc, posestnik iz Zaloge, je bil ovaden, da je zibel slovensko zastavo, pravi, da je to res napravil, da je pa doslej še pri vsaki prilici zibel, ker ni vedel, da je prevedeno. O Vombergerju pravi, da ga ni nasovarjal, naj gre z njim v Komendo.

Kovač Andrej

Tudi Kovač Andrej, ki je bil zaslišan pred sodiščem glede Vombergerja, trdi, da je obtoženec sicer mnogo govoril o spremembah, ki bodo vsekaz na nastopile v državi, vendar pa ni nujesar govoril proti državi ali kralju in iz njegovih ust na slišal nobenih tozadnih vzklikov.

Dogodki v Dolu

S tem je bilo čitanje izpovedi posameznih prič o dogodkih v Cerkljah končano in so prišli na vrsto dogodki v Dolu z dne 22. maja.

Solski otroci - priča o

Zaradi dogodkov v Dolu sedi na zatožni klopi en sam obtoženec in sicer Josip Loboda. Proti njemu govorijo predvsem obremenilno ljudske solski otroci, starci od 10 do 12 let.

Klemencij Anton

ucenec 2. razreda ljudske šole, star 11 let, je izpeljal sledete: Videl sem neznanega fanta, velike postave, ki je nosil večjo zastavo. Razporeditev barv mi ni znana, čeprav se mi to nariše. Tudi ne vem, ali je bila modra barva v sredini ali ne. Vpil pa je: »Živio Korošec, živijo slovenska zastava!« Tudi Franc Kokalja sem slišal, toda ne vem več, kaj je vpil. Da bi bili poleg na vedenjem vpili tudi drugi, nisem slišal. Možno pa je: »Živio Korošec, živijo slovenska zastava in živijo svoboda!« Žozef Loboda poznam. Tudi jaz sem bil v spredu. Kaj je vpil Loboda, se ne spominjam več. Vem samo, da so med tudi v Šoli izpravljali za njega, pa se ne spominjam, kaj sem takrat reklo. Priča se predoči njenega izjavila v Šoli. »Ne spominjam se, če je Loboda res vpil: »Dol z goljufi, dol z izdajalcji, živijo svoboda!« To pa lahko rečem, da se v Šoli nisem lagal in sem govoril resnico. Loboda Jože me je res nagovarjal, naj vpijem, ampak ne samo mene, temveč tudi druge otroke, ki so bili pred Zidarjevo gostilno, da je bilo vse pri kraju. Rekel nam je: »Otroci, le vptite! Ni pa reklo, kaj. Mi smo res vpili: »Živio Korošec, živijo svoboda, dol z Maruščem!«

star 11 let, pravi, da je Loboda, katerega pozna, slišal vpti prepovedane vzklike. Ce je kaj drugo, vpli, tega ne morem reči. Ob drugem zasljevanju pravi: »Lobodo poznam. Po domače mu pravijo Trobentjarj. Tudi jaz sem bil v spredu in sem slišal, da je vpil, kot že prej. Ne vem, če je vpil: »Živijo republika in živijo svoboda!« Tudi tega ne vem, da sem v Šoli povedal, da je tako vpil. V Šoli sem govoril resnico. Takrat sem vedel, kaj se je slišal, kaj reklo.

Zaic Ivan

pripoveduje, da je slišala kričati otroke in ljudi »Živijo republiko!« Drugo ni slišala. Videla sem Loboda v prvi vrsti in sem opazila, da je odpiral usta, ne vem pa, ali je vpil in če je vpil, kaj se njegove besede.</p

Gospodje sodniki! Samo konstatiram, da je imenovana priča Sajovic Franc moj politični nasprotnik in verodostojna priča.

Lokar Ivan

Priča Lokar Ivan, ki je bil predsednik zborovanja v Primskovem, trdi o Skerbecu, da je s svojimi klici množico hujskal. Na tem shodu je videl tudi tovarnarja Zabretja Joška, ki je pripeljal na shod svoje delavcev. Skerbec pa je pripeljal s seboj ljudi, katerim je dal podporo iz Vlancijevje konference. Sam se ne more spomniti, da bi bil Skerbec klical: *Zivio republik!* Ve pa, da je Skerbec rekel: *-Mi zakon spoštujemo in se mu pokoravamo.* Po shodu je Lokar zapustil kot eden izmed zadnjih dvoran in videl na planem akademika Iliju, ki je sili v orožniškega narednika Dolšino, da mu ta garantiira, da se shod ne bo vrnil naprej. Lokar pripominja, da se je ljudi hujskalo tudi po teh dogodkih in da se je celo po cerkvah motilo javno za zaporiske.

Priča Mrkali Milan,

policjski uradnik, izjavlja, da mu je Mavrlje istega popoldneva po zborovanju v Primskovem in Krizah pri Tržiču pripovedoval, da je vzhliknil Skerbec na zborovanju: *Zivio republik!*

Franc Bitenc

Nadaljnja priča Franc Bitenc pravi med drugim, da lahko pod prizzo potrdi, da Skerbec ni dal množici v Senčurju nobenega povesta in da ni vzhlikal: *Zivio samostojna Slovenija!* Tudi on se spominja, da je Skerbec ponovno izrekel samo besede: *-Spoštujemo zakon in se mu pokoravamo.*

Eržen - oče in sin

Priča Eržen Anton starejši je pred preiskovalnim sodnikom izpovedal sledete: *Tudi jaz sem bil na shodu v Primskovem. Sel sem tja in sem všeče na potu pridružil drugim. Pritelj sem tja, ko je bila dvorana že skoraj polna. Ko je bil shod otvoren, je nekdo, ne vem kdo, zahteval, da se mora voliti predsednika. Poslanec Mavrlje pa tega ni sprejel. Nato so začeli ljudje vpliti. Zatem so prišli orožniški in eden od njih je naznačil, da je shod v imenu zakona zaključen in da se morajo ljudje raziti. Takoi nato je rekel župnik Skerbec: *-Zakon spoštujemo in se zato odstranimo.* Drugač ni rekel. Nato so šli vsi ven. Jaz sem šel vedeni drugih vrstih. On je moral iti se pred menom ven, ker sem ga našel že zunaj. Zunaj je Skerbec zavolil: *Zivio samostojna Slovenija!* Lahko pripomem tudi na to, da tudi v dvorani ni zavolil: *Zivio Slovenija!* On ni žunal ljudi in ni dala nobenih znakov, naj ljudje kričijo in razgrajajo. Kadar so ljudje vplili, je mahanal z rokami, rekoč: *Tiso hode!**

Priča Eržen Anton mlajši je izpovedal sledete: *-Na shod sem šel s svojim ocetom. Dvorana je bila polna, le od zadaj bi lahko šlo notri že nekaj ljudi. Shod je otvoril Lokar iz Primskovega. Gošpod župnik Skerbec je postal in zahteval volitev predsednika. To zahteva je ponovil tudi dijak Ilija. Mavrlje pa je to odklonil. Do tedaj so bili ljudje mirni. Tedaj pa je začel ūder. Župnik Skerbec ni hujskal ljudi, naj razgrajajo, ampak jih je miril in veden rekel: *Miri Potem se mi je zopet pričelo prekranje in kričanje, nakar je poslanec Mavrlje rekel: Ce ste kulturni ljudje in ne navadna banda, dajte mir! Ljudje so se se boli razhudiли radi besede *banda* in so se boli kričali. Zato so orožniški shod zaključili in pozvali množico, da se razide. Župnik Skerbec je nato rekel: *-Mi zakon spoštujemo in zato se odstranimo!* Nato so začeli vsi odhajati. Bil sem v ozadju, župnik Skerbec pa spredaj. Nisem slišal in lahko potrdim pod prizzo, da Skerbec ni rekel: *Zivio samostojna Slovenija!* Od ljudstva sem slišal, da se obtožuje, da je vpli tudi: *Zivio republik!* Tega nisem slišal in lahko pod prizzo potrdim, da teh besed ni izgovoril. Vzhlik: *Zivio Slovenija!* sem slišal, ne vem pa, kdo jih je vplil.**

Kern Janez, starejši

Priča Janez Kern starejši je izpovedal sledete: *Tudi jaz sem bil na shodu na Primskovem. Ko se je začel shod, je gospod župnik Skerbec vprašal, če imajo predsednika. Precej nato se je začel vršič, zakaj pa ne vsem. Poslanec Mavrlje je potem rekel, da smo banda, župniku Skerbecu pa, da je hujskal. Nato se je Skerbec obrnil proti nam, da smo za pričo, da tu je rekel hujskal. Potem so prišli orožniški. Rekli so, da se shod ne bo vrnil in da moramo vsi ven. Jaz sem šel ven pri enih vrstih in sem viden, da je bil Skerbec na drugi strani dvorane, tako da sem šel ven pred njim. Nisem slišal, da bi bil župnik Skerbec kaj rekel, ko so orožniški povedali, da je shod zaključen. Ljudje so vplili: *Zivio dr. Korošec in Zivio Slovenija!* Ne vem pa, ali je to vplil župnik Skerbec. Vzhlik: *Zivio republik!* sploh nisem slišal. Da bi bil župnik Skerbec kaj hujskal ljudi, naj razgrajajo, nisem slišal. Tedaj, ko je nastal vršič, sem videl, da je malo pomahal z roko, rekoč: *Naj!* Drugoga ne vem.*

Kern Janez, mlajši

Priča Kern Janez mlajši je izpovedal: *-Tudi sem bil na Primskovem na shodu. Tam sem bil priča in nisem niti veden, da bo shod. V dvorani sem bil bolj spredaj. Nekateri so sedeli, drugi stali. Videl sem tudi Skerbeca, ki je bil v prvi vrsti. Ko se je shod pričel, so se prekrkali radi predsednika. Radi predsednika je začel govoriti neki mladenec. Ker poslanec Mavrlje ni hotel o predsedniku nicensko vedeti, je nastal potem vršič. On je rekel tudi, da smo banda. Ljudje so začeli vpliti, da nismo banda. Župniku Skerbecu je rekel, da je zapljivec, in radi te besede nas je Skerbec pozval za pričo. Potem so prišli orožniški in so množico razgnali. Nisem slišal, če je Skerbec tedaj kaj rekel. Nihče ni vplil: *Zivio samostojna Slovenija!* ali *Zivio republik!* Odšel sem med prvimi in dobro ven, da je šel tedaj ven tudi Skerbec. Zunaj je on zavolil: *Zivio Slovenija!* Nai res, da bi Skerbec v dvorani hujskal ljudi, ampak jih je se miril. Rekel je, naj bošo tih in naj nikar ne razgrajajo, ker je shod razpuščen.*

Stern Leopold

Priča Stern Leopold iz Predosej je izpovedal sledete: *Ko se je pričel shod, so tisti, ki so bili spredaj, zahtevali, naj se voli predsednik. Jaz sem bil bolj v ozadju. Ko je poslanec Mavrlje to zahtevalo odklonil, se je pričel vršič, ki se je povečal, takoj ko je poslanec Mavrlje izgovoril besede, da smo organizirana banda. Kako se je obnašal Skerbec, ne vem natjamno, ker nisem mogel dobro vidi. Tudi ne vem. Idaj je odšel iz dvorane, ki se je izpraznila, ko so orožniški rekli, da se shod zaključen, da moramo vse oditi. Jaz nisem bil med zadnjimi. Vzhlik: *Zivio samostojna Slovenija!* sem slišal.*

Košnik Janez

Priča Košnik Janez iz Primskovega je izpovedal: *-Na shodu v Primskovem je najprej govoril Lokar in nato poslanec Mavrlje. Zateci se je pričel neki preprič, mislim, da radi predsednika, toda tega nisem dobro razumel, ker sem malo zlahk. Začel se je ūder. Videl sem, da je Skerbec ljudi nagovarjal in rekel: Fantje, mirno! Ljudje so potem malo utihnili. Med tem pa se je zopet pričelo kričanje, zakaj, ne vem. Ko so prišli orožniški, nisem razumel, kaj je orožniški govoril, ker sem ga preslabo slišal. Slišal sem samo to, da je župnik zakljal: *Zivio Slovenija!* in nato so se začeli ljudje razgrajati. Hravnati se preje, ko je rekel ljudem naj bodo mirni, sem slišal iz njegovih neti tudi besedo zakon, nisem pa razumel, kaj je rekel. Dobro ven, da je šel Skerbec iz dvorane pred menjom in lahko prispešem, da ni zakljal: *Zivio samostojna Slovenija!* in tudi: *Zivio republik!* Ne, ce je kaj med šundrom rekel, tega pa ne vem. Skerbec je sedel pred menjom kakih pet korakov bolj desno. Ko pa je odhajal, je pričel meni nasproti, kjer sem jaz tedaj sedel.*

Markun Florijan

Priča Markun Florijan je izpovedala: *-Ko se je pričel shod, se je takoj začelo prekranje radi predsednika. Zahvaljujem se je, da se izvoli predsednik. Lokar je ugovarjal in tudi poslanec Mavrlje. Ta slednji je rekel, da smo organizirana banda. Radi tega je nastal v dvorani velik nemir in so ljudje vplili, da nismo banda. Da bi Skerbec žunal ljudi, ni res, dobro pa vemi, da jih je miril. Zamislil je z roko in rekel: *Mirni bodimo!* Da bi vzhliknil: *Zivio republik!* nisem slišal. Kdaj je šel Skerbec ven, ne vem. Bil sem bolj v sredini, ko so ljudje odhajali.*

Jauh Franc

Jauh Franc je izpovedal: *-Jaz sem bil tudi na shodu v Primskovem bolj od zadaj. Opazil sem, da je bil župnik Skerbec spredaj. Prepričali so se radi predsednika. Tisti, ki so bili na odru, niso dovolili, da bi ga voliti, takor so nekateri zahtevali. Ljudje so vplili, ko je rekel poslanec Mavrlje, da smo banda, da nismo banda, da smo tudi civilizirani itd. Opazil sem, da se je Skerbec bolj pogovarjal s predsednikom ne pa hujskal ljudi. Tedaj, ko so orožniški rekli, da je shod zaključen, je rekel: Fantje, rezaj pa pojedimo! Vzhlik: *Zivio samostojna Slovenija!* in tudi: *Zivio republik!* nisem slišal.*

Benedik Martin

Priča Benedik Martin je izpovedal: *Bil sem na shodu v Primskovem. Sedel sem bolj sred v dvorani. Ko je prosil akademik Ilija za besedo in ko je zahteval, da se voli predsednik, je poslanec Mavrlje to odklonil in nas imenoval zavrnitveno bando. Tedaj je bilo v dvorani popolnoma mirno. Ni res, da bi imjelo že tedaj kričali. Poslance je izrekel te besede brez vsakega poveda. Sele potem je nastal nemir. Ljudje so se razburjali in jih je moral Skerbec miriti. Niso nam nastopili orožniški ter povedali, da je shod zaključen. Zatem je Skerbec izjavil: *Zakon spoštujemo in prosim, da se razide!* Nisem slišal, da bi bil zakljal: *Zivio samostojna Slovenija!* ali *Zivio republik!* in tudi: *Zivio samostojna Slovenija!* in tudi: *Zivio republik!* nisem slišal.*

Ipavec Stanko

Priča Ipavec Stanko pravi: *Zvezel sem za shod šele po maši, ko so to razglasili pred cerkvijo. V dvorani sem stal bolj spredaj pri odru in sem viden. Ko je prosil akademik Ilija za besedo in ko je rekel: *Ce ste pametni, boste pršli do besede.* Že prej je rekel Skerbec, da je shod jaren in da bomo volili predsednika. Ker se nemir v dvorani ni pogotov, je rekel poslanec Mavrlje: *Ce ste pametni, poslušajte, že ste pa kakšna organizirana banda...* Kaj jo šel rekel, ne vem. Zapomnil sem si, da so ljudje nato vplili, da nismo nobena banda. Tako zatem so prišli orožniški in so shod razpustili. Nisem se vem o tem, da bi bil Skerbec dajal na shod kakšne znake, da bi vplil. On se je mirno obnavljal. Nisem slišal, da bi vplil: *Zivio samostojna Slovenija!* ali *Zivio republik!* Tudi ne vsem vplili: *Zivio Korošec!* in vse sorte drugega, toda ne vem, kaj.*

Šenk Jože

Priča Šenk Jože je izpovedal: *Jaz sploh nisem bil na shodu v Primskovem, ki ga je prizadel poslanec Mavrlje. Prišel sem med prizo govorovo pomoroma, ker je več Šenkova z mojim imenom.*

Cuderman Janez

Priča Cuderman Janez je izjavil: *Jaz sem bil na shodu v sredini dvorane. Skerbeca sem viden, kako je bilo pa na shodu, se več natančno ne spominjam. Vem samo to, da je Skerbec ljudi miril, da bi pa vzhliknil: *Zivio samostojna Slovenija!* ali *Zivio republik!* sploh nisem slišal. Tudi drugih ljudi, nisem slišal vpliti takih besed.*

Mari Jožef

Priča Mari Jožef je izpovedal: *Jaz nisem bil v dvorani, ko se je vrsil shod na Primskovem. Prišel pa sem tja, ko so ljudje že prihajali ven.*

Čimžar Janez

Priča Čimžar Janez iz Predosej je izpovedal: *Tudi jaz sem se udeležil shoda na Primskovem. Sedel sem bolj zadaj in viden sem Skerbeca spredaj. Že prej je rekel Skerbec, da je shod jaren in se voli predsednika. Ker se nemir v dvorani ni pogotov, je rekel poslanec Mavrlje: *Ce ste pametni, poslušajte, že ste pa kakšna organizirana banda...* Nihče ni vplil: *Zivio samostojna Slovenija!* ali *Zivio republik!* Odšel sem med prvimi in dobro ven, da je šel tedaj ven tudi Skerbec. Zunaj je on zavolil: *Zivio samostojna Slovenija!* Nai res, da bi Skerbec v dvorani hujskal ljudi, ampak jih je se miril. Rekel je, naj bošo tih in naj nikar ne razgrajajo, ker je shod razpuščen.*

Opeka Franc

Priča Opeka Franc je izpovedal: *Tudi jaz sem bil na shodu v Primskovem in sem viden in shod v dvorani Skerbeca, Zarbare in Iliju. Še preden se je začel shod, so ljudje plaskali in so bili nemirni, toda Skerbec jih je miril. Potem, ko se je začel shod, je rekel Skerbec ljudi nagovarjal in rekel: Fantje, mirno! Ljudje so potem malo utihnili. Med tem pa se je zopet pričelo kričanje, zakaj, ne vem. Ko so prišli orožniški, nisem razumel, kaj je orožniški govoril, ker sem ga preslabo slišal. Slišal sem samo to, da je župnik zakljal: *Zivio Slovenija!* in tudi: *Zivio republik!* nisem slišal.*

Vzhlik: *Zivio samostojna Slovenija nisem slišal, še manj pa: *Zivio republik!**

Orožniha Dolšina in Kunej

Naslednja priča Dolšina Franc, orožniški nadaljnik, in Kunej Josip, orožniški kaplar, izpovedajo v glavnem oba enako. Nohengra dvoma ni, da so ljudje že bolj razburili in kričali samo radi Skerbeca. Pravi nadalj, da je dal Skerbec povod, da je začela množica razgrajala. Spominja se, da je skerbec zakljal: *Zivio Slovenija!* Dolšina Franc pa pravi, da je Skerbec stopil med prekranje in vplijem na stolet in rekel množici: *Fantje, on (Dolšina) nas je pozval v imenu zakona. Mi zakon spoštujemo, pojedimo več iz dvoran!* Ljudje so nato zopet pršli vpliti in vzbudili iz dvorane. Ali je tedaj zakljal Skerbec: *Zivio samostojna Slovenija!* Dolšina Franc pa vidi: *Zivio republik!* Dolšina Franc pa vidi: *Zivio Slovenija!* vendar tega ne more izključiti, ker je to radi njega lahko zakljal, ker je bilo vplite takšno, da se posamezne besede niso mogle razumeti.

Umnik Stanko

Priča Umnik Stanko je bil tudi na shodu v Primskovem. Videl je v dvorani Skerbeca in Zabretja. V začetku so bili ljudje mirni. Skerbec je ves čas miril množico, in tudi, ko je Mavrlje rekel, da smo organizirana banda, radi Skerbec vstal in postavil v pozdravljalo govoril ljudem. Pod prizzo je bil razberen, da Skerbec vstal in pozdravljalo govoril ljudem ter da ni dalo nobenih znakov, da ljutije vplijejo in razgrajajo.

Pri Sv. Trojici

O dogodkih pri Sv. Trojici, kjer je imel župnik Anton Konjancic pred cerkvijo govor in kjer je po navedbi vzhlikov Gregorij Franc vplil: *Dol z režimom, sta bili prečlani Izpolnili župnik Alojz Žun, ki je vplil v Trbojih pred Cerkevjo.*

Otočen: Skerbec je izjavil: *>Gospod predsednik, bil sem med svetovno vojno enoletni prostovoljec in sem to patronje prinesel kot spomin s soške fronte.*

obtoženega Janoma Brodarja, Antona Umnika in Josipa Loboda.

Dr. Miha Krek

Zagovornik dr. Krek prečla nato tudi pismo, ki ga je pravkar prejel in v katerem pričata Ivan Moderator in njegova žena Marija, da sta usodenega dne, ko so se vrstile demonstracije v Dolu, stala na cesti nasproti Rajhove hiše. Tam sta točno vdeli potek dogodka. Lahko prizadeva, da Loboda ni vzhlikal nobenih protidržavnih klicev.

Dr. Bubanj je odklonil predlog zagovornika, če je taka izjava odveč.

Nato so bile predčitate izjave prič: Šibarja Janeza, Pipana Franca, Kristjana Janeza, Vlado Marca, Alojzija, Vavpetovi Marije, Jagodica Ivana, Svetla Luke, Vrhovec Jožeta, Celarja

Naročnina mesečno
25 Din. za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SCOVENEC

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2058

Izhaja vsak dan zjutraj, razen pondeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.549 za insertate;
Sarajevo št. 7563
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Zaton naše kulture

Požar parlamenta v Berlinu, v katerem se je odigralo skoraj štirideset let nemške zgodovine v duhu demokracije, je z grozotnimi planmi razsvetil temo barbarstva, ki z začetkom dvajsetega stoletja po Kristu vedno gosteje lega na takozvani omikan svet. Vseeno je, ali so vrgli ognjeno bakljo v zbornico narodnih posancev komunisti ali pa narodni socialisti z namenom, da svoje smrtne sovražnike obdolžijo pred svetom enega najgrših zločinov v zgodovini nove dobe. Zakaj čustvo, iz katerega je poteklo to dejanje, je eno in isto, naj so ga zagrešili ti ali oni: skrajno sovražno, maščevanje do konca, želja barbarov, da bi svojo oblast osnovali na razvalinah vsega, kar je bilo do sedaj, na pogorišču državljanskih svoboščin, mirnega napredka in krščanske humanitete.

Tako komunizem kakor fašizem se že ves čas po vojni z vsemi silami, vrednimi boljše stvari, prizadovata, kako bi uničila to humaneto, ki jo je Evropa iznova in zopet iznova skušala zgraditi in ki jo je v dramatični borbi s svojimi nižjimi nagoni v velikih delih in pridobitvah ter občudovala vrednih zasnova duha tudi v resnici zgradila na temeljih svobode omikan osebnosti in bratske vzajemnosti vseh kulturnih ljudi, naj so te ali one krvi, tega ali onega stanu, tega ali onega poštenega prepričanja. Na mesto te kulture v duhu krščanske etike ljubezni in demokratične enakopravnosti hočejo sedaj fanatiki internacionalizma na eni in fanatiki nacionalizma na drugi strani prinesi svetu posili izveličanje s sredstvi najbolj divjega terorja, z razpustitivijo vseh razruševalnih instinktov, zato da bi se jutri svobodni ljudje znašli pod vladavino par tiranov, da robujejo njihovim blodnim načrtom bodisi pod izveskom proletarske brezstavne mrvljivincne družbe ali pa kot crda, ki slepo sledi takozvanim „herremenshom“ načinom, ki so boljše in čistejše krvi od drugih. Naj imamo opraviti z napol norimi geniji ali pa s sirovimi in puhli avanturisti, povsod gre za eno in isto: za nov fantastični red, za bolne utopije, ki naj se uresničijo za ceno individualne svobode posameznika, ki je moralno odgovoren svojemu boljšemu jazu in svojemu sočloveku kot božji podobi pa vesoljnemu moralnemu zakonu. Namesto tega se nam danes ukazuje na eni strani malikovanje nekega kolektiva brez Boga, brez religije, brez humanitete in blagih čustev, katera more imeti le človek, ki svoje ideale išče nad materijo, nad gospodarskim proizvajanjem, nad roboto v službi pet- in desetlet — na drugi nam pa propovedujejo izveličanje v državi, v kateri naj bi se častil bog plemena, rasne borbe in krvavega triumfa, ki ga doživlja »mož, ko zasadi svoj nož v srce sovražnika«, kakor to slavi Spangler, prvi filozof nemškega narodnega socializma.

In tako smo po tolikih stoletjih, ko smo se z največjim idealizmom in ogromnimi žrtvami borili za humanizem, za prostovje, za napredek, za svobodo posameznika in narodov, za liberalizem in demokracijo — ki prav pojmovani in uresničevani, vsi koreninijo v istem krščanskem etosu — stopili v dobo, ko hočemo kolovodje na levu in na desnem strani prinesi človeštvo »srečo po tiraniji, pridobljeni z najbrezobježnejšim terorjem, naj ga vršijo čisto znoreli posamezniki ali pa naj je dobro in premošljeno organiziran bodisi po manjšinah, ki hočemo za vsako ceno zavladati, ali po vladajočih strankah, ki hočemo svoje nasprotnike enostavno izbrisati s površja. Ta splošni, v Srbino in globino segajoči pojav naših dni, ni nikakva prehodna bolezna, kakor domnevajo optimisti naprednjštva, to je začetek zatona naše kulture, je pravi povratek v barbarstvo, saj vidimo, da narodi z večstotletno kulturo po besedah nekega slovenskega pisatelja naših dni molijo danes pred oltarji poganstva, na katerih se dvigajo maliki krvi, sovražna in nasilja, kakor njihovi pradedje v Šumah.«

Na tem fatalnem razvoju je seveda več ali menj vsak član evropskega kulturnega občinstva sarkiv. Dopustili smo, da je postala »velika in smala politika« čisto nemoralna, da se je območje politike popolnoma ločilo od etike, da ni več smoter političnega delovanja sprošči blagov, realizacija najvišjega Dobra, ampak čast, oblast in denar. Takozvano kulturno človeštvo je pozabilo, da ni vreden imena politika, ktor nima pred očmi nравstveno utemeljenih ciljev in ktori jih ne zasleduje le z nравstveno opravičenimi sredstvi. Politični ideali Platona, Aristotela, Washingtona, Gladstona in Windhorsta, izginjajo in le še v Franciji in anglosaksonskih deželah je ostala neokrnjena in nezamegla s brutalnih teorij, ki zagrinjajo v mrok ostalo Evropo, ideja demokracije, ki poza kot edino opravičeno metodo v političnem življenju države in naroda, »fair play«, pošteno igro. Kakor pravljivo se nam, ki doživljamo Hitlerja, zdi, če na primer beremo v »Journal officiel« — službenem listu francoske vlade, zakon o dopolnitvi in povečanju osebnih pravic, ki sta ga sprejela francoska poslanska zbornica in parlament 10. februarja leta 1933 — v času, ko drugod po Evropi politično življenje in borba postaja čedalje sirovejša, ko se vsak dan menj spoštujejo naravne pravice človeka, ko se brez vsakih moralnih skrupoval skušajo z barbariskim nasiljem uresničevati atopistični ali docela nemoralni zamisli kakor fašizem, bolješevska tiranija in ultranacio-

Razprava pred Državnim sodiščem za zaščito države:

Državni tožilec in zagovorniki imajo besedo

Belgrad, 2. marca. I. Za današnjo razpravo proti bivšemu narodnemu poslancu Brodarju in tovarnišem je vladelo še večje zanimanje, kar do sedaj, ker je bilo znano, da bo govoril

državni tožilec dr. Djadrov. Malo pred pol 9 je predsednik senata dr. Bubanj otvoril današnjo razpravo ter podal takoj besedo državnemu tožilcu, ki je med drugim izjavil sledeče:

Govor državnega tožilca

»Če človek samo površno preleti obtožnico, dobi vtič, da se tu govor očisto nedolžnih demonstracijah. Če pa se dedohra poglobino v študiju materiala, pride do zaključka, da so tukaj na delu tajne podzemne aile, ki so šle za tem, da se razdeja in zruši vera v trajno politično stanje in celo v obstoj države. To namero je vsekakor razkril mesec maj 1932, ko so bile po vsej Sloveniji napovedane proslave 60-letnice g. dr. Korošča. Tudi te proslave so se morale izrabiti v te namene. O tem nas prepriča že prva proslava dr. Koroščeve 60-letnice, ki je bila 8. maja v Ljubljani in kjer so padali razni nedolženi vzklik. Baš radi teh vzklikov in pretegov na ulici med varnostnimi organi in udeleženci te proslave, je oblast v interesu reda in miru prepovedala nadaljnje proslave. In kaj se je potem dogodilo? Vstali so posamezni ljudje, ki so dejali, da se te proslave kljub prepovedi od strani državnih oblasti morajo vršiti. Tu je padlo geslo: »Ne se ozirati na morebitno strašenje orožnikov, odločnost je na mestu!« To se jasno čita iz zapisnikov Lazarista Godine.«

Vsi dogodki se vrše po službi božji. Vse se vrši v smislu gornjega gesla v duhu podzemskih organizacij

Na teh sestankih se zbira veliko število ljudi od vseh strani, prihajajo kolesarji, ki imajo kolega okrašena s slovenskimi zastavami, večina udeležencev pa nosi zeleno kravato. Na teh sestankih pride vredno do ostrih izgredov proti varnostnim organom, padajo vzklik »živio republika! Živio samostojna Slovenija!« in podobno. To so neizpodbitna dejstva.

Vseh teh sestankov so se udeležili poleg mladine, žensk in dekle tudi starejši vplivni možje, bivši politiki, ki so se pred varnostnimi organi držali pasivno. Obtožnica jasno prita, da je šlo tu za pokret, ki je zajel celo Slovenijo.

Gotovo se bo marsikom zdelo čudno, da je prišlo od 75 občudencev samo 12 na zatožni klop pred Državnim sodiščem za zaščito države. To so ljudje, o katerih so priče jasno in odločno izpovedale, da so bili nekaki »vredni in organizatorji teh izgredov.«

Državni tožilec kaže tukaj na Vombergerja, na ta

»Živi letak«

ki je trosil po vsej Gorenjski najalarmantnejše vesti, s katerimi je pri ljudeh rušil vero in zaupanje v državo.

Značilno je, da je pri teh dogodkih letelo na orožništvo kamenje in polena. Po izjavi brezstevilnih prič, je kamenje padalo, kakor dež. To izpoveduje celo orožniški narodnik Sotler, ki že 9 let služi v tistem kraju ter polnočno objektivno priča podporočnik Rakič in dalje narodni poslanec dr. Stanko Rape. Prišlo je tudi do streljanja. Zekaj so orožniški streliči, je povedal Umnik, je povedal Brodar in Št. priče. Prvo poleno je padlo iz Umnikovega dvorišča proti podporočniku Rakiču.

Brodar in Umnik

Kdo nosi odgovornost za vse to? Za vse to sta odgovorna edino-le Brodar Janez in Umnik Anton. To sta dva hujščaka, ki sta nahujščala ljudsko možico proti orožništvu. To je jasno izpovedala priča Gašperlin Kata in Sušnik Martina, za njima pa tu tudi mnogočtevne priče, ki so izpovedale, da sta se kretala Brodar in Umnik med ljudstvom ter z hsedencami in krenjami hujščala narod na nasilje.

A kako se obtožena Brodar in Umnik braňata? Tu imamo dve fotografije ene in iste slike. Prva fotografija so naši občudenci v Senčurju, druga pa tu pred sodiščem. Brodar in Umnik imata velik vpliv v ljudstvu. Kritičnega dne pride Brodar iz svoje vase Hrastje v Vas Senčur, ki je vendar Umnikova domena. In vendar dovoli Umnik Brodarju, da vodi on maso naroda, dasi je Umnik gospodar položja.

Brodar in Umnik pa pravita tu pred sodiščem, da sta maso mirila, da so priče proti njima organizirane, da govorijo iz tega namena, da nas uničijo. Nam je vseeno, kako se braňita. Tu sede na zatožni kloni občudenci in vsi, kakor eden zanikajo svojo krvido.

Razen tega je Brodar obtožen, da je v Hrastji žalil vladarja in isto v Senčurju, Umnik Anton pa, da je vzpostavljal in hujščal možico na odpor. Vse te občude temelje na izpovednih prič, ki so Rekar Janez, Volk Luka, potem Prešeren, Jeraj in Oblak Stanko. Poleg tega imamo tudi še dejstvo. Obtoženec Brodar je bil tudi v hiši Aleša Starca in tam propagiral za preuredbitev državne oblike. Rekel je: »Preje smo zahtevali avtonomijo, sedaj pa zahtevamo več, sedaj zahtevamo federacijo, polnopomno samostojno Slovenijo.« To so potrdile priče Aleš Starc, Tičar in Jože Dermastja. Bro-

nališčne zahode — plenitost, vest, poštne, uvažanje nasprotnih misli in demokratizem pa se mečajo med staro Šaro.

Naj bi Previdnost obvarovala tega padca v brezpravje in nečlovečnost pa v mrok novega barbarizma vsaj slovanske narodov

dar zanika to in tudi, da bi dobil nalog, naj razbrije Barletov shod v Hrastju. To je čisto logično, da ne bo Brodar tu pred sodiščem obsojen svojega bivšega sefa.

Kakšna osebnost je Janez Strčin

Poleg Brodarja sedi na zatožni klopni še bivši narodni poslanec, to je Janez Strčin. Tudi on, kakor Brodar in Umnik, pravi, da je vse nerescica in vse zanika. Toda tu moramo vedeti, kakšna osebnost je Strčin. Ne samo to, da je on rekel po izjavi prič: »Fantje, ali ne, po izjavah mnogih prič je Strčin

maso razburjal že s svojim pogledom

se je ozrl na učitelja Mraka in njegovo ženo. Mnogica je to takoj razumela in pričela je vjeti, da je po izjavi mnogih prič izgledalo kot kakšna revolucija. Tu imamo izjave prič in če samo navedem izjavo verodostojne priče industrijalca Širca, ki je rekel, da je Strčin izgledal, kakor poveljnik nad svojo četo, nam zadostuje, da vidimo, kako vlogo je igral pri vseh teh dogodkih Strčin. To potrjuje tudi priča Lavrič Miroslav, ki je izjavila, da je bil Strčin najhujši med njimi. Razen tega je Strčin že občuten prestopka iz št. 129, ker ni hotel poslušati orožnikov, ko so dali ukaz za razchod.

Cetrti, ki sedi na zatožni klopni, je

Jernej Vomberger

On sicer ni politik, ali se bavi s politiko. Vidimo ga, da igra važno vlogo. Mnogo sliši, a mnogo tudi dodaja in ima velik vpliv na mnogico. Razne vesti pa tudi prečriva. Res je, da je bil Vomberger Šterk in občinski odbojnički. Toda ta stvar je čisto enostavna. Ker ima takoj velik vpliv na ljudstvo, so ljudje takoj uvideli potrebo, da ga morajo na vsak način pridobiti in v ta namen je nastopal občudnik akademik Ilij Alojz.

Ta longa manus župnika Škrbeca je oni, ki ga je pridobil zase in za svojo agitacijo. Njega in Vombergerja vidimo v gostilni, kako se tiso pogovarjata. Ilij je vam pripoveduje o preuredbi države in od tega časa — eto van Vombergerjeve spremljene. Od tedaj ga vidimo na vseh shodih. Vidiemo ga tudi na shodu 8. maja v Unionu v Ljubljani. Od tega trenutka samo agitura in agitira.

Po boste reči, da Vombergerja najbolj občuduje priča Žnidar Franc. Ali jaz tako izjavljam, da že od vsega početka nisem veroval tej priči, ker je bilo znano, da je v sovražtu z Vombergerjem. Lahko reče Vomberger, da je Žnidar njegov sovražnik, toda vse ostale priče niso. Tu imamo pričo Dolinaria, gostilnarija Janeza Kerna, Ivana Miklavčiča, Franca Sterja in druge, ki niso njegovi nasprotniki. Ali vse izpovedujejo enako obremenjujoč občudenec Vombergerja.

Kos in Grilc

Tu imamo na zatožni klopni radi senčurških dogodkov Kos in Grilca, ki sta vzklikali »živio samostojna Slovenija!« in druge nedovoljene vzklike. Orožnik Sotler je točno izpovedal in ugotovil krivdo enega in drugega. Ni merodajno to, ali sta imela Kos in Grilc slovensko zastavo. Bilo je tam more slovenskih zastav in priča Sotler je tudi izjavila, da jo je imel.

Trije temperamenti: občudenci

Pred seboj imamo na zatožni klopni tudi Josipa Loboda. To je načrtev razgrajajoč. Fanti je temperament. Kot takega ste ga imeli priliko videti tudi v tej sodni dvorani. Da je vodil in vzpostavljal maso in da je tudi sam vzklikal inkriminirane besede, to vemo.

Nadaljnja dva občudenca, enako temperamentni, kakor Loboda, sta Tomaž Ogrin in Peter Cerar. Ce sta že tu tako temperamentno odgovarjala, kakor je bilo gospodje sodnika šele tam v sprevidu! Oba sta polna krv in mladostna zanesljivka, lahko si jih predstavljamo, kako sta vpila v prvi vrstah in se drla ter se upirala orodnikom. Celo na sodišču je prisnal Cerar, da se je uprl žandarju, ali tu on zanika vse.

In ti ljudje, ki so najbolj kričali in hujščali masa, pridejo z isto besedo pred vas, sodni stol, in pravilo: »Ni resica!«

Sponimiram se, da je orožnik Šeruga izpovedal občudnilno za Cerarja. Predpostavljam, da živi ta priča v neprijateljstvu z občudencem Cerarem, ker sta si bila rivala pri delu. Ali tu so druge priče in te vse občudnilno izpovedujejo zan.

Ilij Alojzij

In tu imamo naslednjega občudanca, akademika Ilij Alojzija. Občudnuje ga za Primskovo in Cerarico. Ali sodišči ni niti vedelo za to, da je načrtaš in pregovoril Vombergerja za njegove iz

Osnakan je

slučaj župnika Barleta

Vsek njegov nastop je tel na tem, da se državu umiri. Imel je veliko shodov v Senčurju, Hrastju, Preddvoru, samo v Podbrezju je moral shod odpovedati. Župnik Barlet odhaja iz Senčurja in tisti Skrbec, ki je odšel iz Primakovskega kot zmagovalec, koče biti zmagovalec tudi v Senčurju. To se vidi iz razgovora med Skrbcem in Barletom. Skrbec mu nudi svoj avto: »Če hocel, te zapetem s tem Zabretovim avtomobilom iz Senčurja, to se pravi na cesto, skozi katero je vedel Skrbec, da bodo bili kolesarji. To se pravi, da bi ga izpostavil nevarnosti, da ga maza napade in lahko ubije. Ko pa je Barlet proti temu protestiral, se mu je ponudil okrajni glavar Ogrin, da ga peline s svojim vozom do Kranja. V tem je stopil Skrbec na dvorico k Zabretu in tele polem mu je ponudil avto za Kranj.

Vsi ti dogodki so imeli protidržavni, protirežimski, pa tudi protidinarski značaj. Nastane vprašanje, ali so napravili obtoženici zločin po členu 1. in 3. zakona o zaščiti države. Vsi ti vzhliki in dogodki rušijo temelje današnjih državnih ureditve, ki je osnovana na državnem in narodnem edinstvu in zakonih, kakor je ustava, kakor je zakon o razdelitvi in ureditvi države na devet banovin, in kakor je zakon o društvinah in zborovanih. Storjenje je bilo pozitivno zločinstvo.

Gospodje sodniki, če naj omenim na tem mestu punktacije, moram reči samo to, da so, kakor

pravi latinski pregovor: »Finis coronat opus.«

Predsednik senata prekine tu državnega tožioca ter izjavila, da to ne spada k stvari.

Nato preide državni tožilec zopet na Barletov slučaj. »Barle je moral trpoti strame muke. O njem so se širile vesti, da hoče Slovence prodati Srboom, da hoče blaženo Devico Marijo zapeljati v pravoslavje. Zapreli so mu celo od neke strani, da bo moral pustiti radi svojega posolanskega mandata svojo župljino. Hotel sem prečital pisma, ki jasno govorijo, kako se je Skrbec izrazil o sedanjem rečemu.«

Predsednik: »Pustite to!«

Državni tožilec: »Ko bi se moglo to povedati, potem bi...«

Tu mu pada v beseda zagovornik Prodanočič z vzhlikom: »Šta bi rekli onda, ako ne bi mogli govoriti?«

Naj se strogo kaznujejo

Državni tožilec nadaljuje: »Gospodje sodniki! Mislim, da ni trezega cloveka in trezega državljanina, ki ne bi tega občil. Namesto, da bi ti ljudje kreplili državno narodno zavest, so bili najhujši provokatorji za plemensko in regionalno borbo ter so hoteli ljudske množice še bolj podigrati. Gospodje sodniki! Mislim, da sem svojo obtožnico natančno razložil. Mislim, da sem utemeljil svoje navedbe ter jih podpelj z zakonskimi določbami. Radi tega predlagam, da se vsi krivci v sensu zakonskih določil strogo kaznujejo in sicer po stopni njihove kazenske odgovornosti.«

Dr. Adlešič brani Brodarja

Tekoj za državnim tožilcem je dobil besedo dr. Adlešič, zagovornik obtoženega Janeza Brodarja. G. dr. Adlešič je v svojem govoru izjavil sledete:

Kaj je tajna organizacija

Gospod državni tožilec je napravil v svoji obtožni poskuši, naslikati v Sloveniji neko organizacijo, usmerjeno proti državi in proti dinastijski. Pri tem je nanizal posamezne dogodke iz raznih krajev, toda le dogodke brez nujne ideje, brez notranje zvez. Govoril je o nekem skupinem načrtu, ki ga pa ni mogel niti dokazovati, niti posumniti. Kriminalistika pa pot za nekatere organizacije z dolozencimi ciki, ki so znane pod imeni »kamora«, »malič«, »vendeta«, »Haberberbund« itd., toda vse te organizacije imajo neko skupnost, neko povezanost. Večega tega državni tožilec v načem slučaju ni mogel dokazati.

Obtožba ima za predmet razne pojave iz kranjskega in kamniškega okraja, ki nimajo notranje zvezne, niti skupne ideje. V kranjskem okraju so bile demonstracije proti shodu poslanca Barleta, v kamniškem okraju pa so bile proslave 60-letnice slovenskega voditelja dr. Korotca. Tedaj je ideja pojavor v obeh okrajih popolnoma različna.

Za sredstvo organizacije tega gibanja navaja nasipiški obtožbo zeleni krate.

Pa nasi bo stvar taka ali drugačna, zeleni krate se ne morejo označiti kot znak tajne subverzivne organizacije, kakršne jih hoče naslikati g. zastopnik obtožbe. Kajti organizacije, katerih zakon ne dovoljuje, morajo imeti že po svojem bistvu le tajne znake, po katerih se morejo spominavati le člani te organizacije med seboj. Nikdar pa se taki znaki ne nosijo javno. Zato je trditev, češ, da so zeleni krate znak tajne subverzivne organizacije, načrtnost absurdna.

Obtožba hodi dalej naslikati, kakor da je bila ena izmed idej te organizacije simpatija z inozemstvom, ki se je kazala z vzhlikom. Tako inšinacijo mora zavrniti vsek zaveden Slovenec z največjo ogroženostjo kot načrt za žalitev slovenskega naroda. Tako je občil tudi moj bratje, g. Brodar, ki je dosledno in z največjo odločnostjo tiral pred sodiščem vsakega, kdor koli mu je očital take vzhlike in simpatije, ali pa tui denar v njegovi hiši. Ko sem predlagal v dokaz te spise od okrajnega sodišča v Kranju, je pripomnil g. predsednik, da ne more pokazati cele sodne registratur. Bač množica teh spisov pa dokazuje, kako je psihoza teh odiškov zapeljala mnogo ljudi do žalitev, kako je Brodar dosledno vse žalitve tiral pred sodiščem, kako so jih moralili pred sodiščem preklipati, ker nihče ni mogel Brodarju prav niti v tem pogledu dokazati. Zato moram tudi kot branilec Brodarja vse podobne odiške obtožbe najodločnejše zavrniti tako v imenu Brodarja kakor v imenu slovenskega naroda.

Kohšen je političen zločinec

Obtožba hodi dalej pokazati obtožence kot politične zločince in vsa dela obtožbe označiti kot politične zločine. Zato smo pričakovali od g. zastopnika obtožbe, da bo navedel v obtožnici nekaj karakterističnih znakov političnega zločina. Venčar pogrešamo v tem pogledu vseh podatkov obtožbe. Kriminalist dr. Wulfen je podal karakteristično političnega zločinka kot cloveka, ki je popolnoma prezet svoje ideje. Ta ideja ga prevzame popolnoma v svojo oblast, je silnješka ko družina, ko posesti, tako da skoraj zabriže pri tem čut do družine, čut do posesti. Političen zločinec je impulzivnega značaja, skriveno nervos in preobčutljiv za pravčnost. Kakor poznane ljudi, ki brez obzira zasedujejo svojo zamisljeno privatno pravo, tako zaseduje politični zločinec svojo politično idejo. Za klasičen primer se navaja komponist Richard Wagner, ki je v kraljevi službi delil letiske vojakom, na ne streljajo v demonstrante, ki je vse svoje delovanje kot komponist podredil svoji politični ideji. Političnega zločinka označuje tedaj velika pretirana in pogubljena logika.

Naši obtoženci pa niso pokazali niti ene take poteze, da bi jih bilo mogoče označiti kot politične zločine. Tako Brodar kot Umnik in drugi so popolnoma mirnega, urejenega in uravnovešenega načrta, možje midjih let, pa že ocjeti številne družine šest do devet otrok, katerih vrsta gotovo ni zaključena. Brodar je v svojem zagovoru spontano in ponovno poudarjal svojo skrb in ljubezen do svojega lepega in vzornega posestva, kar dokazuje, da visti na svojem posestvu z vsem svojim srečem kakor tudi na svoji družini.

Pokazal se je tudi kot skrbivni organizatorja kmetijskih zadrug. Tedaj je pokazal tudi altruistično nato do svojih sovačanov, katerim je hotel po zadržani poti pomagati do napredka. Za politiko se je tedaj brigal le v virovodno kot dober državljani. Politika gotovo ni bila tista sita, ki bi ga bila popolnoma zajela. Niskala politična ideja ni izpodnila drugih uravnovetenih čustev in je tedaj kritično imenovati ga političnega zagrečanca, se bolj krivčno pa političnega zločinca.

Pravica svobodnega državljanana

Poudarjalo se je v tem razgovoru, čemu je tel potres na Barletov shod v Hrastju, čemu je tel v Senčur, zakaj je protestiral pri okraju načelniku radi neupravičenega streljanja orožnikov, čemu je tel drugi dan po shodu v Kranju in majorju Pavloviču na razlokov, radi dogodkov v Senčurju in oziroma

SLOVENEC, dan 2. marca 1932.

Stev. 52

vakška pa naj bi ne bili smiali? Ali je sploh kakšna notranja vez pri teh odčitnih vzhlikih Brodarja? In to pri njezinem opisanem mišljenu in čuvavanju?

Po trditvi obtožbe je Brodar vzhlikal tudi v Senčurju 22. maja 1932 proti vladarju in državi ter za republiko, in to celo po dvakrat po trditvi pred Presterom pred Prešernovo hišo, pred shodom, in po trditvi pričo Volka po shodu. Prederen navaja, da je stal eden od Brodarjev oddaljen kakih 20 metrov. Volk pa navaja, da kakih 10 metrov. Okoli Brodarja je bila po izpovedbah prič tedaj velika množica. In ta množica je tedaj hurenko vpila, kakor je izpovedal poročnik Rakič, in kljucala: Zivo Korosec in Dol Barlet Peša je pesni in v bližnji cerkvi so vse zvonovi zvonili. Prederen ni Brodarja nikoli prej videl niti poznal in tudi ne razpravil ni mogel povodati, po čem naj bi bil Brodarja spoznal. Glede Umnika pravi, da so ga tistega večera artilirali, in da je pri tem ljudska množica pleskala in pela. In vendar Umnik tega dneva ni bil artiliran. Ali ni to zadosten dokaz, da se je Prederen motil tako glede Umnika kakor tudi glede Brodarja, ker tedaj obeh sploh ni poznal. Volk pa pravi pri prvem zaslijanju, da je Brodarja poznal še prej osebno, pri drugem zaslijanju pa, da ga ni poznal osebno, marveč da ga je le videl na shodu. Kako se strinjajo te izpovedi s prispevkom poročnika Rakica in načelnika Solterja ter vseh drugih orožnikov, ki so tedaj stali pred Graizerjevo hišo in opazovali Brodarja, ter so vse soglasno povedali, da je bil Brodar tedaj čisto miren in ni nicesar vzhlikal. Ali je verjetno, da bi bil Brodar pri tej prilici v navzočnosti in neposredni bližini tožilca števila orožnikov — bilo bi jih skupaj tedaj 19 — delal take vzhlike?

Priče in psihologija množice

V tem razgovoru je bilo postavljeno Brodarju vprašanje, zakaj ga te priče obremenjujejo, ali so si te očitke izmislili in zakaj. Brodar tega ni mogel odgovoriti, ker mu je to nepomljivo. Jaz si pa po lahko razlagam iz zakonov psihologije mase. Vse omenjene priče so bile del množice, iste množice, ki se je zbirala okoli Barleta in je bila razpoložena proti Brodarju in njegovi skupini, in to celo sovražno razpoložena, kakor so te priče zmanjšale priznajoči lukaj na glavni razkriti.

Množica pa je brez kritike in sodbe, podvrzna le močnim čuvetovanjem. Kakor stoji posameznik popolnoma pod vplivom hipnotizera, tako stoji množica pod kolektivno hipnozo. Kriminalistica navaja nestelo takih slučajev, kako daleč gre psihozu mase. Navajam brzajoč v zmagji Frančozov v Parizu leta 1870, ki so ga mnogi čitali po svojih izjavah na trgu borze, da tako brzajoči sploh ni bilo. Navajam poekipe Chantempsa na univerzi v Lyonu, ki ga je napravil na svojem predavanju glede vnoja, ki naj bi ga razstriali delitvena voda. Tako se varajo vse človeški čuti pod vplivom kolektivne psihoze. Pa tudi slučaj gosp. podporočnika Rakica nam kaže isto. Dočim trdijo priče, da je dobil poleno v hrbot in kamen v praz, preden se orožniki streli, pravi poročnik sam, da ni dobil ne enega ne drugega. Zato pravi Le Bon upravičeno, da so kolektivna opazovanja najbolj zgrešena. Enostavna pomoč energije opazovalca vpliva na druge, zaradi česar dokazuje neštivilno slučajev, kako je treba prizevanje mase sprejeti z največjim nezaupanjem.

Upoštevanje je treba, da nihče od domačih uglednih oseb ne more Brodarja očitati kakih vzhlikov. Osebe, ki ga dobro poznajo, že prej, so povsem zanejalive. Samo trije tuji, ki Brodarja nikoli prej niso poznali, naj bi bili take vzhlike od njegih slišali. Da je ta očitek in izpovedba prič samo posledica psihoze, mi dokazuje tudi dejstvo, kako poznan so prišli ti očitki. Brodar je bil artiliran že 23. maja in je sedel v zapori že dva meseca. Predlog državnega tožilca za proganjanje Brodarja od 27. julija 1932 je ne vsebuje tega očitka Brodarju, da bi bil tako vzhlikal; dati je bilo zaslijanih že nad sto prič. Šele mnogo pozneje je prišel ta očitek na dan, ko se je o tem mnogo govorilo in ko so bile priče zaslijane sem in tam in jih je bilo na otokne. Ako so te priče Brodarja slišale tako vzhlikati še 15. ožuj. 22. maja 1932, zakaj niso Brodarja takoj naznali, če ne da dan, zakaj ne vasi v naslednjih dneh?

Prijavijo radi kolosa je Prederen capravil takoj isti dan, nicesar pa ni omenil o tem tekom očitku proti Brodarju. Šele 19. novembra 1932 je bil izdan od ministra ukaz za preganjanje Brodarja. To dejstvo samo dokazuje, da je v predstavah teh prič nastal ta očitek mnogo pozneje po 16. ožuj. 22. maja 1932 in ni nicesar drugega kot plod kolektivne haluzinacije, posledica največjega političnega sovraštva do Brodarja.

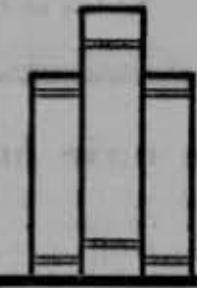
Analizirati se je moglo pričevanje onih, ki so bili dopuščeni k zaslijanju. Nudilo se je pa sodišču še veliko dokazov o moralni kvaliteti obremenilnih prič. Na drugi strani tudi o izjavah dejavnih oseb, ki po svojem značaju najbolj pretirava, ki je najbolj divja, ker je bolj slabia, in ščuvajo močne prejemanje. Bač žensko so bile tudi tiste, ki so po prizjanju k napadom. Bač žensko so bile tudi tiste, ki so po prizjanju navzoči najbolj vplile in so tudi metale kamene in polene. Edini moment, ki je povzročil tako ostro razpoloženje te mase, je bilo dejstvo, da je Gašperlinov hlapac, ki ga označuje za velikega preplača, odbil ljudi ter dočkal, kdo sme na shod in kdo ne. Ugleđeni meščani in kmetje so se po nalogu orožnikov moralili pokriti temu povelju Gašperlinovega hlapca. Ali ni to moralno povzročiti skranno žalitve zbrane množice vseh?

Se bolj je množico razburilo, ko je videla, da je Okorni ranjen Začela so leteti z vse strani polena na orožnike in tudi kamene. To pa je imelo za posledico, da so orožniki uporabili orotje. To so bila dejstva, ki so izključno po zakonu razvoja te mase privedeni do orožniških strelov.

Brodar in Umnik pa sta vse ta das stala mirno ob vogalu Umnikove hiše in sta bila čisto mirna, kakor trdita glavni priči, podporočnik Rakič in načelnik Solter. Zato sta tudi povsem nedolžna biti dogodki, ki so privedli do strelov orožnikov. Obtožba se pokaže tedaj sama od sebe kot neučenljena.

**SALDA-KONTE
STRACE - JOURNAL
SOLSKIE ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIZICE
RISALNE BLOKE**

ITD.

NUDI PO IZREDNO UGOĐAJNE CENI

KNJIGOVEZNICA

JUGOSLOVANSKE TISKARNE

PREJ

K. T. D.

V LJUBLJANI

KOPITARJEVA ULICA 6

IL. NADSTROJE

Zgusta izpostavljena vplivom različnih dejmov. Zato je tudi silno sprejemljiva pod vplivom teh dejmov. V zavesti svoje moči ne trpi nikakoga ugovora. Čuvstvo, ki je prevzemalo maso zadevnih demokratov, je bilo usmerjeno proti Barletu in se odzajalo z vzhlikom: Dol z Barletom! Počač in izdajavci Opravico vprašajo gospode zastopnika državne obtožbe, kako je to mogoče, da je katoliško slovensko ljudstvo, kar je vodno spoštovalo svoje duhovnike, kar naenkrat tako kričalo proti slovenskemu duhovniku? Res je to navidez nerazumljivo. Razumljivo pa je, če se uvažuje sledenje: Svetnik je glasnik ljudstva in sprave med narodom. Barlet je bil sicer svečenik. Postal je v tem okraju poslanec z vplivom od zunaj. Tak vpliv, ki je bil zavzet ravno v tem okraju ob prilici zadnjih volitev, ni bil dočasni posstan v analih slovenskih volitev. Brez tega Barlet tudi ne bi prišel do svojega posolanskega mandata. Kajti Slovenska ljudska stranka je imela v tem kraju vedno okrog 350 glasov. In to je imelo za posledico, da je bilo vse čuvstvo mase ostro naperjeno proti Barletu, ker so imeli ljudje te v spominu posledice dogodkov pri volitvah.

Predsednik pozove govornika, da opusti takšno izjavjanje glede volitv in terorja, in ga ukori. Zagovornik nadaljuje: Shod v Senčurju je bil avno sklican, tako je povedal župnik Piber, in tedaj dostopen za vse ljudi. Tudi Barlet sam je poklical na shod vse ljudi brez veake izjemne. Ko so pa ljudje prišli do Graizerjeve hiše in hoteli na shod, jih je pa naenkrat ustavil orožniški kordon. In nicesar ni bolj naravnega, kakor da so se ljudje razburili.

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/VIII

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEC

Izhaja vsak dan s četrtjo, razen pondeljka in dneva po praznikih

Ameriška bančna kriza

Kaj slabo politično in gospodarsko dedično sprejema novozivojeni ameriški predsednik Franklin Roosevelt, ki danes nastopi svoje predsedniško mesto v Beli hiši. Ravnokar prihajojo v Evropo vesti o veliki krizi ameriških bank, ki trpe radi silnega navala vlagateljev. Ena za drugo zaplajo svoje blagajne in poslovne prostore. Med tem pa se panika polašča sploh vsega gospodarstva, ki utegne imeti posledice tudi v izvenameriških državah.

Tudi Ameriko je zajela kriza zaupanja in že dalj časa opažamo slabljeno tendenco za dolar na vseh svetovnih borsah. V zvezi je to z odtekom zlata iz Amerike. Res je bilo izvoženega zlata iz Amerike v februarju samo za 14 milijonov dolarjev, in so se istočasno njene zaloge zlata za inozemski račun povečale za 173 milij. dolarjev. Toda to zlato ni več ameriško in je pripravljeno za izvoz. Radi tega pa kakršne večje nevarnosti za dolar. Še ni, ker Amerika brez škode za valuto izvozi lahko več količine svojega zlata. Nevarnejši pa bi bil položaj, da bi se radji zmanjšati težko začela inflacijska politika, ki bi presegla meje, ki so dopustne z osirom na valuto. Amerikanci vedno bolj želijo zlato in ga zamenujejo za papirnat denar, kar je danes v Ameriki še mogoče. Začelo se je tezaviranje zlata v velikem obsegu. Pred državnim zakladom v Washingtonu in pred newyorksko federalno rezervno banko stope dolge vrste ljudi, ki zamenujejo svoje bankovce za zlato. To so znaki panike in psihoze, ki je zajel tudi že male ljudi in lahko postane nevarna, da je država s hitrimi in učinkovitimi ukrepi ne bo znala preprečiti.

Ameriški bančni sistem je pokazal, da je nevarne razroke že leta 1931, ko je kriza v jeseni zavzela v Uniji prav velik obseg. Že tedaj smo čitali statistike o propadilih ameriških bankah, katerih številke so šle v tisoče in njih vloge v stotine milijonov dolarjev. Zaradi pomirjenja in pomoči bankam je najprej leta 1931 ustavil predsednik Hoover >National Construction Corporation, katero je nasledila v letu 1932 >Reconstruction Finance Corporation. Slednja družba je izdala milijone in milijone dolarjev v pomoč bankam in je posloma že kazalo, da se največje luknje zadelane z denarjem te korporacije, katerega so deloma prispevale banke, največ pa zvezna vlada. Sedaj je naenkrat znova izbruhnila panika. Pomoč omenjene korporacije ne more več zadovoljiti vseh potreb. Možna je le delna intervencija, ker ni dovolj sredstev. Vlada je s hitrimi ukrepi pričakovala na pomoč >Nationalne bankam, ki tvorijo preteži del ameriškega bančništva. Sprejet je bil poseben zakon, ki omogoča kontrolorju valute (ta institucija datira še iz preteklega stoletja) veliko kontrolo nad bankami in zgodil se je celo slučaj, da je valutni kontrolor prevzel v svojo upravo banko. Zlasti pa je omogočeno kontrolorju omejiti dvigne vlog v slučaju potrebe in s tem dovoliti bankam moratorij na nekaj časa.

Kolikor je iz dosedanjega poteka krize razvidno, gre pri sedanjem navalu vlagateljev predvsem za že omenjene National banke. Imamo sicer v Uniji tudi še druge tipke bank, ki pa niso bile tako prizadete. National banke so številčno, po kapitalu in vlogah najmočnejše organizacije ameriškega denarstva. Njihime prihaja od tod, da so morale dobiti dovoljenje za osnovanje in poslovanje od zveznega konгрresa, torej vrhovne državne instance za celo Unijo, za razliko od bank, ki so delale samo na teritoriju ene izmed severnoameriških držav. Imele so tudi pravico izdajati svoje bankovce, katerih je bilo konec januarja 1933. leta v obliku za 836 milijonov dolarjev. V začetku leta 1933 je bilo National bank v vsej Uniji 6.016 z aktivimi nad 23 milijard dolarjev. Vsaka National banka mora pripadati zvezni narodni banki določnega distrikta, odnosno imeti pri njej naložen del svojih aktiv, kar naj bi garantiralo gotovo stopnjo likvidnosti.

Položaj v Uniji tudi glede denarsiva ni več ročnat in v marsičem je primerjati sedanjo bančno krizo v Uniji z bančnimi krizami v evropskih državah leta 1931. Toda večinoma so prišli v Evropi takoj ukrepi, ki so pomembili radikalno sanacijo, razen v nekaterih državah, kjer je kriza denarstva že vedno močna in še ne kaže na njen bližnji konec. Veliko dela faka Roosevelta, ko prevzema oblast v svoje roke, slasti še, ker je njegov program drugačen kot Hoover in ker skuša z drugimi sredstvi reševati krizo ameriškega gospodarstva kot doseg, ko je prevladovalo ortodoxano kapitalistično stališče.

Za rešitev bančne krize in vstopavitev zaupanja, ki bo preprečilo nadaljnjo paniko, bo treba takojšnjih in energičnih ukrepov. Položaj pa je tem težji, ker ameriški proračun le z največjimi naporji vzdržuje ravnotežje. Država se mora stalno zadolževati za milijardne zneske v kritični deficitu. Zlasti težko čakajo obljubljene pomoči ameriških lamerji, saj je njihov položaj vsako leto težji. Ukremiti bo treba tudi kaj na zmanjšanje brezposelnosti, ki zavzema v Uniji naravnost gigantski obseg. Govori se že sedaj mnogo o javnih delih najvajščega obsega, kajti Rooseveltov program gre v tem, da ustvari nasproti pretežnosti zasebnih podjetij tudi močna javna in komunalna podjetja. Če bi se kriza bank še razširila, je jasno, da se bo začeli tudi razprave o inflaciji.

Rešitev pa čakajo tudi vredna smanjanje politična vprašanja, ki so v teku. Treba same pomisliti vprašanje vojnih dolgov Ameriki, ki je se prečelo iz Hooverovih časov. Upati je, da se bodo pogajanja začela v kratek čas. In končno je Unija interesirana tudi na vprašanju Daljnega vzhoda, kjer je ne more biti prijetno prodiranje Japancev. Vprašanje je, da se v tem pogledu nujno politika ne bo izmenjena.

Razprava pred Državnim sodiščem za zaščito države

Razsodba pada v ponedeljek

Zadnji dan branilcev

Dr. Vlajič brani Ceraria

Belgrad, 4. marca. L. Vlajič ob 4.10 je predsednik senata podelil besedo gosp. Vlajiču, zagovorniku obtoženega Ceraria. V svojem tempremennem Zagovoru navaja gosp. Vlajič, da so padali pri manifestaciji vzklik, radi katerih se obtožuje Cerar in vendar ti vzklik niso individualnega značaja. Iz tega vsekakor zelo važnega dejstva razvija gosp. Zagovornik vse razbremenske momente za svojega klijenta. Opozorja, da je iz obtožnice, ki predstavlja takratno atmosfero na Slovenskem v najstranejši obliki, zlasti v onem delu, kjer se govori o puferataku, ni razvidno, niti kdo je o tem razpravljal, dali so širili te alarmantne glasovne obtožnice ali njihovi nasprotinci.

V nadaljnjem svojem Zagovoru se gosp. Vlajič

bavi z izpovedbami posameznih prič, ki obremenjujejo njegovega klijenta. Izmed cele vrste prič, ki ga obremenjujejo, je edino priča Beljak navaja, da je slišala Ceraria, kako je zavpl: »Zivio republike!« Vsi drugi tega vzklik ne morejo potrditi. Gosp. Zagovornik nadalje analizira situacijo, v kateri se je nahajal njegov klijent, ko je izrekel inkriminirane besede. Gleda obtožbo, da se ni umaknil orožnikom na njihov poziv, poudarja gosp. Zagovornik, da Cerar ni bil v stanju, da se bolj umakne, kadar se je. V ostalem pa poziv na umaknitev ni bil individualen, temveč skupen. Veljal je mali kot taki in ne le njegovemu klijentu.

Dalje govori dr. Vlajič o psihologiji posameznih prič. V ostalem se g. Zagovornik bavi še z onim

delom obtožnice, ki obremenjuje njegovega klijenta v pogledu vzklikov, po katerih je okrivljen, da je delal na to, da bi se en del države ločil od državne skupnosti. Ponovno utemeljuje dr. Vlajič, da je treba paziti na moment, v katerem so ti vzklik padli in da bā, če se to vrame v obzir, ti vzklik izgube vso svojo obremenilnost. Ob koncu svojega Zagovora apelira dr. Vlajič na visoki svobodo domov. Od takih bistrih fantov, kakor je njegov Cerar, postanejo najboljši in najnajnejši državljanji.

Zagovor dr. Zdravkoviča

Za dr. Vlajičem je dobil besedo dr. Zdravkovič, zagovornik Gregorina, ki ga državni tožilec obtožuje žalitev Velikanstva. Njegov Zagovor je predsednik senata ponovno prekinil. Ko je dr. Zdravkovič navedel vse razbremenske okolnosti, je piediral za to, da se Gregorinu odpusti vsaka nadaljnja kazenska

Umnikov branilec dr. Mohorič:

Naslednji zagovornik je bil dr. Jakob Mohorič, zagovornik obtoženega Antona Umnika. Dr. Mohorič ugotavlja iz obtožnice in dokaznega gradiva, da so bile v kritičnem času manifestacije v Domžalah, Mengšu, Komendi, dalej shod v Hrastju in na Primskem. Nikjer pa ni prišlo do prelivanja krvi.

Potem opisuje, kako je po shodu prisilil do incidenta z Okornom in do prvih strelov. Na podlagi izpovedi posameznih prič ugotavlja, kdo je bil tedaj na Umnikovem dvorišču in da je samo po pomoti moglo nastati prepirčanje, da je streli padel iz tega dvorišča. Obširno opisuje značaj Antona Umnika in njegovo obnašanje pred tem shodom. Opozorja na pričevanje orozniškega komandirja Solterja, da se je Anton Umnik odtegnil iz političnega torisa in da je to slovensko obljubil, da

mu je tudi povedal pred shodom, da se ne bo udeležil in da bo odšel z družino v Velenovo, česar pa pozneje ni storil, ker mu je zelo zbolela njegova žena. Opozorja dalej na izjave iste priče v Senčurju samem in v bližnji okolici, kjer nikjer ni bilo priprav, da bi se shodi razbili, da tam niko niso videli kakih zelenih kravat, da Umnik ni z nikom povoril in sploh nikjer pripravljal razbitje shoda.

Nato opisuje na podlagi izjav posameznih prič njegovo obnašanje med shodom do strelijanja. Opozorja, da je celo glavna obremenilna priča poslanec dr. Rape pred sodiščem izjavila, da o Umniku ničesar ne ve, da ga sploh ni poznal in opazoval na shodu. Tudi druge priče ne vedo proti njegovemu klijentu navesti nikakih obtežilnih dejstev. Vse navajajo, da je hodil Umnik od grude do

gruče, kar je storil na poziv okrajnega načelnika dr. Ogrina in to šele po strelijanju. S tem pa sploh ni mogel hujšati množice, da bi bilo potrebljeno uporabljati hladno in ogljeno orodje.

Dr. Mohorič obširno razlagajo, kako se izpovede posameznih prič ne ujemajo in da si celo narančno naprotivijo. Tudi najbolj obremenilne priče Umnika bolj razbremeničajo kot obremenjujejo. Opozorja potem na nesoglasje v dogodku s Prešernovim kolesom ter predlaga po nad 1 uru trajajočem Zagovoru oprostilno razsodbo za avoga klijenta.

Za dr. Mohoričem je zagovoril se dr. Pegan. Nato je bila razprava ob 7 zvečer prekinjena.

Belgrad, 3. marca. I. Razprava proti Brodarju in tovarjem pred Državnim sodiščem za zaščito države, ki je trajala do sedaj polnih 11 dni, se je danes pričela ob pol 9 dopoldne. Otvoril je predsednik senata g. Buban in takoj podelil besedo zagovorniku dr. Ninku Petroviču, ki branil obtoženca Tomaža Ogrina.

Dr. Ninko Petrovičev govor v obrambo Tomaža Ogrina

Zagovornik izjava takoj v začetku, da državni tožilec v svoji obtožbi ni mogel proti njegovemu klijentu navesti prav za prav ničesar konkretnega in obtežilnega. Obtoženec Tomaž Ogrin obtožuje vzklikov: »Zivio svoboda! Zivio slovenska republika!« in da se ni hotel razkriti, ko je bil v to pozvan od oroznikov. Zagovornik se nato povrne k prvemu vzkliku ter izjavila, da tu ne obstaja nobeno krivično dejanje, ker ni namere, da bi se spremenil sedenj red v državi, kakor to predvaja člen 3 zakona o zaščiti države. Nato preide k drugemu vzkliku, ki naj bi ga bil napravil obtoženec Tomaž Ogrin po izpovedah nekaterih prič. So pa tudi priče, ki izpovedujejo, da takega vzkliku ni napravil, odnosno, da niso čula, da ga je napravil.

Branilec gosp. Vlajič opisuje, da je na

pojavili v Sloveniji ob priliki proslave 60 letnice gospoda dr. Korošča. Slovenci so pa tudi znani kot nalojalnejši državljanji ter so že neštečkrat izpričali svojo pripadnost tej državi, ker vi-

Dr. Dermanovič brani akademika Ilijo Alojzija

Za dr. Petrovičem je zagovoril dr. Rajko Gjermanovič, zagovornik obtoženega akademika Ilije Alojzija. Dr. Gjermanovič izjavlja takoj v začetku, da je njegova naloga na tem procesu, da z Zagovornikom svojega varovanca obrani federacijo z gledišča teorije pozitivnega zakona, politične prakse in jurisprudence državnega sodišča. Odvetnik dr. Gjermanovič predvsem konstatira, da člen 3 zakona o zaščiti države, kateri bi se edino mogel vzeti v postopek radi federacije, ne more biti več v veljavi, ker sta ga derognala čl. 115 ustanove in čl. 13 zakona o shodih in zborovanjih.

Federacija - unitarizem

Dokar temu je, da je federacija predmet splošne, javne in nekaznitive diskusije v državi in da se državljanji na te diskusije pozivajo tudi od strani merodajnih osebnosti. Tu omenjam samo znani govor bivšega predsednika vlade g. dr. Marinkoviča v Nišu, nato program novega Narodnega kluba v skupščini in senatu in nazadnje govor v skupščini in senatu. Ce bi bil člen 3 zakona o zaščiti države v skupščini ter izjavila, da se nanaša samo na bistvene spremembe političnega reda, a v to ne spada federacija, kakor priznavajo tudi same razsodbe tega sodišča. V ostalem je pa plemenski okvir slovenske federacije določen tudi s členom 83 sednje ustanove.

Nato preide dr. Gjermanovič na določitev konkretno nekaznitivosti njegovega klijenta, na katerega se v nobenem slučaju ne more nanašati čl. 3 zakona o zaščiti države. Ker je sodišče zavrnilo vse priče, ki so jih predložili zagovorniki, sledi iz tega, ali da sodišče ne poklanja vere pričam javne obtožbe, ali pa, če veruje sodišče, njemu te priče niso nikake važnosti za določitev krivide in kaznitivosti njegovega klijenta.

Predsednik daje besedo zagovorniku Vinku Kosu, odvetniku dr. Boži Prodanoviču.

ne more biti inkriminirana, a pojem federacija je popolnoma flotanten. Tu dr. Gjermanovič navaja celo vrsto mišljénj nosilcev sednje o državnom pravu, iz česar sledi, da med unitarizmom in federacijo obstaja continuum ter ni mogoče točno edrediti meje, kjer prečna unitarizem ter priča federacija, ki se pojavi vedno samo kot problem čisto upravne oportunitete. Citira tudi razsodbo državnega sodišča o zaščiti države, iz katere se vidi, da se čl. 3 nanaša samo na bistvene spremembe političnega reda, a v to ne spada federacija, kakor priznavajo tudi same razsodbe tega sodišča. V ostalem je pa plemenski okvir slovenske federacije določen tudi s členom 83 sednje ustanove.

Nato vzemimo, da tudi to ne drži, in si ogledimo tega Sotlerja, to pričo proti Kosu. On sam je izjavil, da je prijavil radi teh inkriminiranih besed čele 2. avgusta. Ministrstvo pravde pa je dalo odobrenje za progon državnemu tožiteljstvu čele 11. novembra. Točba je bila torej zastrela točno za 17 dni. Toda vzemimo, da tudi to ne drži, in si ogledimo tega Sotlerja, to pričo proti Kosu. On sam je izjavil, da je prijavil radi teh inkriminiranih besed čele 2. avgusta. Ministrstvo pravde pa je dalo odobrenje za progon državnemu tožiteljstvu čele 11. novembra. Točba je bila torej zastrela točno za 17 dni. Toda vzemimo, da tudi to ne drži, in si ogledimo tega Sotlerja, to pričo proti Kosu. On sam je izjavil, da je prijavil radi teh inkriminiranih besed čele 2. avgusta. Ministrstvo pravde pa je dalo odobrenje za progon državnemu tožiteljstvu čele 11. novembra. Točba je bila torej zastrela točno za 17 dni. Toda vzemimo, da tudi to ne drži, in si ogledimo tega Sotlerja, to pričo proti Kosu. On sam je izjavil, da je prijavil radi teh inkriminiranih besed čele 2. avgusta. Ministrstvo pravde pa je dalo odobrenje za progon državnemu tožiteljstvu čele 11. novembra. Toč

javah drugih prič, da je bilo to glava pri glavi in narednik Ivan Javornik je celo izjavil, da je bilo okrog sto oseb vmes. Kako je potem mogoče, da bi videl Sotler v tisti množici, ki je stala med njim in obtožencem, ravno njegovo glavo, ki ni niti najinteresантnejša. Pri prvem zasliševanju ni nidesar slišal, da bi Kos izgovarjal inkriminirane besede. Potem pa se je naenkrat spomnila že druga priča in to je bil Ivan Srebota, da sta bila brata Kosa tista, ki sta vplila: Živio republika, Živio samostojna Slovenija. In tega se je spomnila ta priča več 2. avgusta.

Obrambni govor dr. Mihe Kreka

Nato je dobil besedo branilec dr. Miha Krek, ki je v prvem delu svojega zagovora

brani! Josipa Lobodo

Gledе obtožbe proti mojemу klijentu Josipu Lobodi moram predvsem naglasiti naslednje: Obtožnica pravi, da je moj klijent z vzklikо hotel delati propagando za to, da bi se en del te države odločil iz jugoslovanske državne skupnosti. Ta trditve obtožnice se more nanašati samo na vzklike: »živela slovenska republika!« Sklep, ki jih izvaja obtožnica iz tega vzklika, so popolnoma deplisirani. Vzklike sam obloženec najodločnejše odprtina. Z vzklikо, ki govorе o samostojni Sloveniji, nihče v Sloveniji nikdar ne misli delati propagando za oddelitev Slovenije iz državne skupnosti. Že drugi lovaristi so razložili da v Sloveniji v tej skupini nihče ni nikoli mislil na kako oddvojitev naših pokrajin iz državne skupnosti Jugoslavije. Slovenci so, to lahko mirno trdim, najodločnejši Jugosloveni v državno-pravnem smislu.

Če mi pa gospodje sodniki ne verujete, da bili mi Slovenci Jugoslovani radi Jugoslavije, če mislite, da naša skupina s svojim delovanjem v državni upravi, s svojim delom za domovino v vsej svoji zgodovini in tradiciji že ni dovolj dokumentirala svojo neovrgljivo voljo, ostati v vsej bodočnosti v tej državi, potem mi verjuje vsaj to, da smo Jugoslovani radi naših lastnih interesov. Vsak otrok menda jasno vidi, da nam Slovencem ni druge narodne rešitve, ni drugega naravnega življenja, kakor v Jugoslaviji.

Nasa slovenska zemlja leži med latinsko in germansko, ki sta po sili in po številu, po gospodarski in splošni narodni moći močnejši od nas, in bi nas Slovence kot narod uničili, če ne bi bili v državni zvezi z drugimi Jugoslovani in če ne bi skupno z njimi branili meje naše zemlje proti nivalu tujcev na slovanski element. Ta naš narodni interes je tako evidenten, da more samo norec govoriti o tem, da je rešitev slovenskega narodnega življenja možna izven okvirja naše države. Vidite, to je naš svojstven, neposredni narodni interes, ki nas je privedel v jugoslovansko državo, ki ki nas v njej vzdržuje in ki nas veže nanjo za vso bodočnost. Vsaj to mi verujte, gospodje sodniki, da smo Slovenci tukliči stogoti, da bomo radi samih sebe brezpogočno po vsaki te tako strašni situaciji za to državo in samo za to državo.

Z ozirom na vzhiki: »Zivio republikat« ali »Zivio slovenska republikat« je torej po pameti edino možno smatrati, da je kdo hotel delati propagando za spremembo sedanja državne politične uredilive. Toda v slučaju Lobode niti ta dejanski stan ni podan. Predvsem je za to treba propagande, propagande, ki je resna, propagande, ki jo delajo resni ljudje z re nim namenom, v resnem obiležju in v resnih razmerah. Gotovo, gospodje sodniki, ne mislite, da bi bil 18leten fant listi resni in primerni človek, ki bi mogel z resnim namenom delati tako ali sploh kako propagando v državnopolitičnem pogledu. Fant, ki nima druge izobrazbe, kot ljudsko žolo, ki je zrastel na kmetih in ima skromno službico sluge. Fant, ki v politiko sploh še vstopil, ki se z državnimi političnimi vprašanji nikdar bavil ni, ki sploh niti mislil ni na te stvari in ki je po svoji vregoji in po svojem mišljenju skromen konservativec, ki mu nikdar v glavo ne pade, da bi razmotril o javnih vprašanjih. Že subjekt je torej tak, da o kaki resni propagandi sploh govoriti ni mogoče in zakon ima pač le v mislih resno propagando. Neumnost po tem zakonu ni kazniva.

Drugo, kar je potrebno za propagando, je ob-

Dol pri Ljubljani je tmetek za zgodovino, o

Dol pri Ljubljani je kmetiška vas, v kateri o republikanizmu ni ne duha ne sluba. Neresno in depasirano je misliti, da bi ob priliki neorganizirane, slučajne in spontano viske rabuke, ki jo trajala vsega 20 minut, hoteli s svojimi vzkliki dečati propagando za republikanizem. To vzklikanje brez cilja in smisla ni nobena propaganda. Vas, kar se pri takih prilikah vpije, je izliv morda psihoze mase, morda neumen, nepremišljen izliv in izbruh, ki se lahko kaznuje s kakšno policijsko kaznijo. Zlasti to ni propaganda, ki jo ima zakon v misilih. Ta mladina je vpila. Kar je pač vpila, je vpila vse, kar ji je prilož na usta, toda naslednji trenutek že nima več vedela, kaj se je vpilo, na čigav naslov se je vpilo. To je vpitje, na katerega nihče ni polagal prav nobene važnosti, nobenega smisla. To vzklikanje je torej bilo v takih razmerah in takih okolnostih, da manjkujo vsi bistveni elementi, ki so za svojem propagande potreben. Moj klient pravi, da odločno odklanja, da bi bil izrekel te vzklike, ki se mu odinjo. Hočem le pojasniti, kako vendar to, da se je v dokaznem gradivu sploh tako postopalo da se je polovica te obtožbe.

Mojega klijenta obremenjujeta Rajh Marija in Josip, nba čez 70 let stara človeka. Če bi bilo slavno sodišče dovoljilo, da se ta dva človeka osebno privedeta sem, da bi dobili gospodje sodniki osebeni vtis o njiju, mislim, da bi mi bilo neizmerno lažje braniti mojega klijenta. A že število let, ki je zapisano v zapisniku o zasišanju, mislim, da vendar vzbuja pomisleke o tem, ali sta ta dva starca, ki jima po nespremenljivih zakonih narave že pesajo moči in predvsem vid in sluš, ali sta mogla v tej visoki starosti iz svoje blže, 20 metrov oddaljene od množice, ki je vzklikala in vpila, razlikovati prav osebo in glas mojega klijenta. Nobe den od njiju ni bil njegov učitelj. Poznala sta ga tedaj toliko, kolikor povprečno poznata prebival-

tedaj točko, kolikor povprečno poznata prebivalstvo, in nikdar nista bila v družbi mojega klijenta, lastni v zadnjih letih, ko je moj klijent prezivjal leta pubertete, ko se popolnoma spremeničas. Odkod naj tedaj tako točno poznata njegov glas, da bi ga na daljavo v moči razločila?

čas Avstrije od začetka upravne avstrijske obdobji in nekak nadzornik za zbiranje Hvil v svoji občini. Ta človek je v vednem nasprostvu z vedenjem prebivalstva ne samo v političnem, ampak tudi v osebnem odru. Žena Marija Rajh je svojo izpoved tak popolnoma zasnovala na moževi in njegovih napiskih, kakor je sama izpovedala. Mislim, da Šiljana konsolidacija in osebna kvalifikacija teh dveh je ni tako, da bi moglo sodišče na njene izpovedi nasloniti svojo razsodbo.

Ceš 40 prič ni zaslisanih radi dogodkov Nihče opisuje dogodkov tako kot Rajhova. Nihče ne kaže, da bi kdo nasploh vpljal, drugi pa odgovarjali.

V ostalem pa moram reči, da je moj varovanec muzikant. Narodni pregovor pravi: »Plašljiv je kao muzikant.« Tudi obtožnica pravi in tudi priče izpovedujejo, da je stal ta Kos za ograjo in da se je skrival v ženski družbi. V tem vidim jaz in njegovo plašljivost.

So pa že druge tri priče, ki pobijajo državno obtožnico, ki pa so verodostojne. To so podporočnik Rakič, okrajin glavar dr. Ogrin in že omenjeni narednik-vodnik Javornik. Ti niso slišali teh vzhlikov in so izjavili, da je bila tamkaj velika gnečna in zato se ni moglo ugotoviti, kdo je vpil inkriminirane besede.

zaključka, da je moj klient sploh kriv. Moj klient je bil že itak več kot preveč kaznovan, ko je bila celih enajst tednov v preiskovalnem zaporu. Kaže pomenjajo kazni za mlade ljudi, ki so po svojeni

bistvu redni in zvesti državljan, in kakšno razpoloženje morejo ustvariti v dušah teh ljudi samih in vero v pravijočnosti in pomembno uvidljivost sodstva.^c

Obramba obdolženca Strcina

Dr. Krek preide nato na zagovor blivšega nadrnega poslanca Janeza Štreina ter izjavil: »Z ozirom na splošne razloge obtožnike, v kolikor se tiče proslave 80 letnice dr. Koroča in a tem dogodkov v Mengšu ter udeležbe mojega klienta Štreina, bi ugotovil predvsem, da ves dokazni material ni prinesel niti森ce dokaza, da se je hotelo proslavo 80 letnice izkoristiti v politične namene ali celo za tako akcijo proti državi. V Ljubljani ni bilo ob proslavi 80 letnice nič protidržavnega. Edine posamezne vzklike so pripreditelji sami takoj zatrili. Po proslavi je bilo pač nekaj spopadov s policijo, toda nikakor ne radi kakih protidržavnih manifestacij, ampak zgoj radi pouličnih izgredov, ki se dogajajo vselej, kadar je zbrana velika množica ljudi. Da pa pri takih razmerah pride do izgredov, dokazujejo mnogi sodni spisi dejavnega in okrajnega sodišča v Ljubljani. Dogodki v Šenčurju, Hrastju, Primskovem in Sv. Trojici nimajo s proslavo dr. Koroča nobene zveze, niti časovne, niti lokalne, niti stvarne. Ugotovljamo, da vse dokazno postopanje ni prineslo nobene森ce dokaza za to, da bi se ob priliki 80 letnice dr. Koroča vodila kakšna protidržavna propaganda. Ves dokazni material je naravnost kričeč dokazilo, da se drži trditve obtožnike, da bi bili ljudje pripravljeni z neko tajno podzemno propagando, da naj kaj storijo ali nastopijo proti državni oblasti. Ce bi bili taki slučaji pripravljeni, bi bila pač posledica to, da bi se kaj zgodilo. Na primer v Mengšu bi množica, če bi res imela take namene, nasilno nastopila proti državnim organom, lahko to takrat, ko je bilo samo šest orožnikov, brez vsega nadaljnje storila, in nihče bi tega ne mogel preprečiti. Zgodilo se pa nič, ker se ni nič takega hotelo. Dokazni material pač dokazuje, da so bile izdane smernice za proslavo 80 letnice dr. Koroča. Bile so pa vse te smernice in vsi ti sklepki pravilno prijavljeni policijskim oblastem, ki so odobrile vse programe proslav. Drugega pa v dokaznem gradivu ni. Dokazano je, da je bila za ves kamniški okraj 5. maja 1932 seja, na kateri so bili navzoči zastopniki vsega okraja, to je okoli 80 ljudi. Dokazano je, da so se tedaj določili dnevi proslave v Donižlah, Kaplji vasi, Mengšu in Kamniku. Dokazano je, da so se te preslavne pripravljale povsod v okviru zakona in da so bili tudi prijavljeni priravnalni odbori.

ter pravilno ravnalo. Najlepše je to dokazal pa-metni in modri nastop kapetana Mestrovića, ki je orožnike enostavno odstranil. Tako nato so se množice mirno razšle. Ce gospodje sodniki mirno in brez predoskokov premislite in presodite posamezne spopade z orožniki, bi takoj spoznali, da so posamezni slučaji le poskus prestopka v smislu § 31 in 127 kazenskega zakonika, ni pa nikjer nobenega sledu zakona o zaščiti države. Obtožnica očita mojemu klijentu Janezu Štreinu in ostalim obtožencem, da so vodili neko propagando proti državi. V tem oziru naj ob tej priliki izjavim še sledeče: Naša skupina je to državo soustanovila. Naš voditelj dr. Koročec je ob prelому zgodovine vodil slovenski narod v Jugoslavijo. Jugoslavijo smatramo za svoj dom, pa najsij je sonce ali neurje v njej. Jugoslavija je za nas predragocesna posest: država nad vse. O njej ni debate in za njo vse in z njo pa tudi vse naše tvorne sile, da bi bilo vsem njenim državljanom sploh, slovenskemu narodu pa posebej, čim najboljše življenje v njej. Te dolžnosti, svete domovinske dolžnosti se odrekli nikdar ne bomo. Jugoslovanska država je tedaj za nas gotovo dovršeno dejstvo in na temelju tega dejstva je mogoče šele govoriti o naših posameznih željah in zahtevah, ki jih terja uaravni in logični razvoj. Res, Slovenci narodno stremimo za tem, da bi bili vsi sinovi in hčere našega naroda združeni v Jugoslaviji, stremimo in želimo si tega tako vroče, kakor so to zeleli Srbi v slavni zmagi po balkanski in svetovni vojni. Na dlani je tedaj, da Slovenci moramo in hočemo svojo bodočnost le v državni zvezi z drugimi jugoslovanskimi narodi. Le od bratov Slovanov po krvi in jeziku moremo pričakovati, da bomo v moderni in socialno pravično urejeni državi imeli zajamčen svoj narodni obstojo. Izven okvirja Jugoslavije čaka Slovence samo eno, naša narodna smrt, smrt, smrt... Tega se dobro zavedamo. V tem je notranji in najgloblji vzrok, da je naša skupina vodila včasih naravnost oportunistično taktiko in da ni nikdar segala v politični borbi po ostrejših sredstvih.

Dogodki v Mengšu

so bili tudi prijavljeni pripravljalni odbori. Razumljivo je tedaj, da jo ves okraj in vse prebivalstvo živel v teh pripravah. Prepoved proslave je prišla pač tako pozno, da se tok teh proslav ni mogel več popolnoma ustaniti. Ljudje v centrih in tisti, ki so bili neposredno zainteresirani, so bili pač obveščeni o prepovedi.

Ostalo prebivalstvo v okolici pa o prepovedi nini vedelo. Tako je čisto naravno in razumljivo, da so iz raznih krajev prišli isti ljudje in da se je povsod zbralo mnogo ljudstva. Ljudje so pač prišli na proslavo, o kateri so bili prepričani, da se bo vrnila. Da so v tem času nekateri priatelji dr. Koročesa pa tudi drugi ljudje nosili zelenje kravate, v tem vidi običajna posebne protidržavni uporni znak. To pa čisto po nepotrebnem. Okrožno sodišče in deželno sodišče v Ljubljani je že ponovno razsodilo, da zelene kravate niso bile noben znak za pozivanje ali hujskanje, da se ustvari mišljenje, da se obstoječi pravni red mora zamenjati z drugim, katere dejanski stan zahteva člen 19. zakona o zaščiti države. Zelena kravata je prvič zaenamje skomeške internacione, zelena barva je v alpskih krajsih sploh najbolj običajna barva obleke, in končno, da bi se tudi smatralo, da so se mladeniči in možje hoteli z zelenimi kravatami seznamovati kot priatelji dr. Koročesa za njegovo 60 letnico, to je ni noben zločin po zakonu o zaščiti države. To bi bil in mogoč biti samo znak proslave, znak spominavanja in počastenja do dr. Koročesa in nje druga gega. To je, gospodje sodniki, ugotovljeno v pravomočnih sodbah.

Gledo slovenskih zastav, ki so se pojavile pri teh okolnostih, moram naglasiti, da to dejanje ni bilo nikdar storjeno kot kako ponižanje ali zapostavljanje državne zastave. Slovenski narod je v velikem številu in z ljubezljivo razobesil državne zastave, se preden je bilo to zapovedano in je bila prepovedana slovenska zastava. V vsem procesu ni ugotovljeno niti en izraz podi državni zastavi.

zvezem števil in z izbriznjenim razobesiti državne zastave, se preden je bilo to zapovedano in je bila prepovedana slovenska zastava. V vsem procesu ni ugotovljen niti en izraz proti državnemu zastavi. Pojavile so se pa slovenske zastave pri posameznikih in v tako majhnem številu, da to jasno kaže, da ni bilo nobenih priprav in nobene organizacije. Moram pa poudarjati še to, da slovenske zastave, trakove in male trobojke tudi v slovenskih in drugih barvah noben zakon ne prepoveduje. Razobesitev slovenskih zastav pa je samo policijski prestopek, nikakor pa ne spada pred državno sodišče za zaščito države. V Ljubljani je celo okrajno sodišče odklonilo razpravo o prijavi radi slovenske zastave in je deželno sodišče proti pritožbi državnega tožilca radi sklepa prve stopnje tudi pričo kot neutemeljeno zavrnilo. Ta sodna odločba e tudi že davno pravomočna.

Bomo pa naredili. V slovenščini je drugo izražanje nemogoče. Odgovor, ki ga je slišal Mrak na Štreinove besede, dokazuje, da je resničen Štreinov zagovor, da je on odsvetoval vsako proslavo in da se manifestacija v Mengšu z njegovim dovojenjem in njegovo pobudo ni vrnila.

Zagovor g. Štircina je dokazan po pričevanju Avgusta Šusteriča.

Izpoved prič

Ta priča potrjuje, da je Štrein res šel k njenemu obisku, da je pri njem pustil kolo, da o kaki nametavanji proslavi ničesar vedel ni, in da je tele pričo vprašal o tem, in zvedel, da ne bo nič. Štircin je nato šel v cerkev. Od tam se je napotil takoj naprej k Šusteriču, in je tam tudi, kjer je končal.

Mi sinaframo srbsko, hrvatsko in slovensko narodno zastavo za naše narodne svetinje, državno zastavo pa kot simbol naše državne skupnosti, in če prvo ne izključuje drugega, se oboje organsko spoštuje. Ne vem od kod vzame običaj trditve, da je vsa ta, seveda izmišljena propaganda. In se te priprave le v rokah Brodarja, Umnika in Štreina. V dokazilnem postopanju se je ugotovilo, da nasprotujo, da sedajo na zatožni klopi ljudje z drugih strani in vosten. Gospod Štrine velja, da bo

seh strani in vetrov. Gospod Štrein sploh o kaki propagandi in pripravah ni sam nicesar vodel. Le svoji rojstni in domovinski občini Kaplja vas Komenda je bil predsednik legalnega propagandnega odbora za proslavo dr. Korošca. Glede Štreina tedaj uedomljeno stoji, da ni bil noben vodja takega gibanja ali priprav. Za Štreina je glede dobrodokov v Mengšu tudi ugotovljeno, da pri proslavi nčemer ni sodeloval, da se za insceniranje proslave sploh ni brigal. Najodločneje moram pobititi rdilje obtožnike, da bi imelo predmetne demonstracije sploh, zlasti pa v Mengšu, kakve protidravne cilje im namene. Spopadov z orožniki niso demonstranti provocirali, kvečjemu bi se moglo eči, da jo tu in tam kak posameznik ali skupina na odredbo orožništva nepravilno reagirala. To so včetvemju zgolj naslopi, ki se nepredvideno in nesote ob takih prilikah povsod redno dogajajo, zlasti v orožništvu ostre nastopa, in je maza prepričana, da ni povoda za take ostre odredbe. Ce hočemo satk spopad s policijo in orožništvom proglašiti za protidravno delo, potem morate v Belgradu v tem istem delu, na kateri vseki vojni in vojaški

V Mengu sploh ni bil noben orožnik zadet. To je najjasnejšji dokaz, da je vse metanje kamenja in polen, kolikor se je sploh kaj metalo, bil le golj izraz demonstriranja in razburjanja. Lepo je o povedal komandir orožniške postaje v Kapljici, ko je rekel, da je bilo vse metanje le demonstrativnega značaja, brez vsakega namena, delati pa napram državnim organom. Se boj jasne dolaze za to trditev imamo v tem, da je ugotovljeno, da se je množica povzd in vselej takoj pomirila in se razšla, če je orožništvo odstopilo in uvidevno popolnoma nepridržkovano. Pri drugem zaslijevanju pa priča Mirak Jože govoril, da je bilo glavno prvotno zbirališče v župnišču, da se je vse predvsi župnišču pripravljalo. Ta njegova izpoved je popolnoma nečista in je dokazano po izpovedah prič Šušnika, Škrbeta, orožniškega barednika Vodopivca in Lužarja, da se v župnišču sploh nikdar za proslavo dr. Korošca ni nicesat pripravljalo in da se pripravljalni odbor po 9. maju sploh ni več sestal. Vse te priče so izpovedale, da za take priprave niso nicesar vedele in da se v župnišču ni nicesar organiziralo, niti delalo za proslavo.

(Nadaljevanje procesa na 6. strani.)

Izpred sodišča za zaščito države

Obrambni govor dr. M. Kreka

Zato tozadovne izpovede priče Mrak so popoloma netočne in v popolnem nasprotju z resnicami.

Naravnost finančja pa je pripovedovanje priče Mrak, da se je župnik Sušnik peljal 16. maja v Komend. Po pričah Muje, Sušnik, Škrbe, Gregor in še drugih je ugotovljeno, da je bil župnik Sušnik 16. maja dopoldne doma. Priča, ki pred sodiščem pripoveduje fantazijo, pač ni zanesljiva priča.

Svoj lepi obraz pa kaže priča Mrak s tem, da pove, kako je ovajala sreškemu načelniku svoje sosedje, ki so se zbirale v Strniševi gostilni.

Nadaljnja priča, na katero se poziva obtožnika, je Sirc Peter. Izpovede te priče so netočne. On pravi, da Sušniku ni videl pred oltarjem, medtem ko je po izjavah drugih prič vres bil tam. Ta priča je imela tudi vtip, da je Štrcin stal pred cerkvijo kot kakšen poveljnik pred svojo četjo. Priča ne pravi, ne po čem in zakaj in iz kakšnih okolnosti to sklepa. Tako pričevanje ni pričevanje dejstev, to je osebno sklepanje in razlaganje, ki je za dokaz brez vrednosti. Kako drzno govoriti o stvareh, o katerih nima pojma, dokazuje okolnost, da trdi, da kaplan Škrbec vodi Marijino družbo za žene. Ugotovljeno pa je, da jo vodi župnik Sušnik.

Druge priče so tudi izpovedale, da je bil kapelan tisti, ki je pozdravil Štrcina in potem pristopil k državnim fantom in da je tudi Sušnik samo pozdravil s Štrcino. Ta priča cenji mnogo v sprevidu na 800–1000 oseb, vsi orožniki pa na cenijo na 350 ljudi, priča Mrak pa na 500. Tački priči pa ne more iti vera. Taka priča ali laže, ali se pa mli.

Priča Vidalij Mihaela sama pove, da je bila tako razburjena, da ne ve povedati, ali so bili ljudje mirni ali so vplili, dasi je šla skozi gnečo. Priča, ki ni razložila miru od vzklikanja mnogice, ne more podpreti obtožbe s svojim vtipom o pomenu kretanja Štrcinove roke. Ona sama pravi le, da je iz njegovega obnašanja in kretanjem vidiela, da govor. Ona ga torej v usta ni videla, ampak samo iz kretnj rok sklepa na govorjenje. Pri tej priliki še

to omenim, da samo te priče, ki so popolnoma nezanesljive in neverodostojne, govorijo, da je minica pred cerkvijo rabilu tudi nedovoljene vzklike. Nobena druga od vseh 48 prič takih vzklikov pred cerkvijo ni slišala. Taki vzklikli niso padali in so se rodili kvečjemu v preplašenih in razburjenih glavah prič.

Predtem takoj na drugi dogodek, ki se očita mojemu klijentu Štrcnu, to je njegov nastop z orožnikom Adamičem. Ta obtožba se sklicuje predvsem na pričevanje Lavričana. Ta priča pravi, da je Štrcin naravnost vpil nad orožnikom. Ne pravi pa priča niti ene besede, ki bi jo bil izgovoril Štrcin, dočim nasprotno natančno navaja vse, kar je izgovoril Sušnik. Ce bi bil Štrcin rekel, bi bila priča prav tako točno slišala pri Štrcnu, kakor je pri Sušniku. Priča bi moralta vedeti, kaj je vpil in kaj je storil Štrcin, če pravi, da je bil najhujši med njimi.

Taista priča pravi še nekaj, kar je za presojo zelo važno. On pravi: Na drugi strani pred Šusteršičevim hišnim vratom je videl Janeza Štrcina, Sušnika in Kompareta. O tej skupini pravi priča in tudi druge priče, da ni demonstrirala. Tedaj Štrcin ni bil član mnogice, ki je demonstrirala. Kakor je točno razvidno iz pričevanja vseh udeležencev, Ambrožiča, Kompareta in Sušnika, orožniki sploh niso proti tej skupini resno nastopili. Da so se orožniki pri tej skupini usavili, je bil povod samo to, da je orožnik Ambrožič Sušniku spregovoril očitki, da hujška ljudstvo. Vse prepričanje pri tej skupini ni bilo v tem, naj se skupina razide, ampak zgolj o tem, ali je župnik hujškal ali ni. Da se Štrcin sploh ni uprl poslovovanju Ambrožiča, dokazuje najbolj dejstvo, da so orožniki potem, ko je župnik protestiral, to skupino mirno zapustili in odšli, da se je skupina sama razila in odstopila. Priča Ambrožič se Štrcina ne spominja. Ce bi se bil Štrcin rependil, ce bi se bil kregal z Ambrožičem, ce bi se sploh kaj upiral, bi Ambrožič že vedel, kdo je in bi si bil Štrcina utisnil v spomin.

Orožniki o Štrcnu ničesar ne vedo

Noben orožnik o Štrcnu ničesar ne ve. To je pač najboljši dokaz, da Štrcin ničesar storil ni. Kajti prav gotovo bi bili orožniki postali pozorni tudi na Štrcina. Priča Ambrožič izrecno še potrjuje, da ni dala povelja, da se razide, nikomur drugemu, kakor naravnost župniku Sušniku. Ves razgovor med Ambrožičem in Sušnikom se Štrcina sploh nikolj nihal. Nikjer ni dokaza, da se je Štrcin dotični razgovor sploh kaj nikolj.

Cem je ambrožičev razgovor, da je Štrcin v tem kaj je bilo, ali so bili vnesovali orožniki, cem ga je orožnik pustil na miru, ce ne zato, ker je viden, da je moč mirem in da se ne identificira z demonstrantom? Razvanje orožniške patrole je najboljši razbremenilni dokaz za Štrcina. Ta dokaznega gradiva je razvidno, da je bil ves sprevod demonstrantov takrat, ko je prišlo do incidenta z orožniki, že naprej, v Malem Mengšu pred Jelenčevevo gostilno. Demonstrantov tedaj pred Šusteršičevim hišnim vratom ni bilo. Demonstranti in Štrcin so torej krajewno in časovno čisto ločeni. Štrcin s svojim obnašanjem sploh ni mogel vplivati na nikogar. Njegov nastop je za splošen položaj popolnoma irrelevant.

Prav tako tudi priča Franc Horn pravi, da sta se Sušnik in Štrcin najbolj repenčila, ničesar pa ne ve, kaj je govoril Štrcin. Tudi priča Vidalij Jozip popolnoma napačno opisuje vse dogodek. On trdi, da se je Ambrožič legitimiral z besedami: »Moje ime je Ambrožič.« Ugotovljeno pa je po vseh pričah, da Ambrožič tega niti rekel in da se nikakor ni legitimiral. Tudi ta priča ni slišala nobene Štrcinove besede in govoru tudi samo o vtipu, če da je menda Štrcin tudi odgovarjal.

Priča Adamič Josip je rekel, da je Štrcin med demonstranti imel največ govoriti, da je najbolj krčal: »Pa me prebodite! in da je Štrcin sam vzklikal. Živio svoboda! Živio slovenska zastava!« Pri zasiščevanju pred tem sodiščem se je izkazalo, da ta priča sploh ničesar ne ve. Priča Štrcina ne poznata in ga ni poznala. Priča pravi, da je imel incident z nekim debelim trebusastim človekom pri Jelenčevi hiši. Štrcin ni niti trebušat, niti pa pri Jelenčevi gostilni incident ni bil. On se je odprial j Mengšu, preden je bil incident v tej gostilni.

Sedaj ko smo pregledali obremenilne priče, njihove izpovedi in njihovo verodostojnost, je radi iskanja resnice in prave slike potrebo tudi pregledati tiste izpovedi in pričevanja, ki jih je predložil obtoženec. Tako moram ugotoviti, da bo ta slika le nepopolna, ker sodišče razne tozadovne razbremenilne predloge ni sprejelo. Da Štrcin ni bil med demonstranti, priča orožnika Lečnik. Orožnik Seruga izrecno pravi, da je Štrcina viden v Malem Mengšu, potem pa je naenkrat izginil, čim so nastopili. Te okolnosti izpričujejo, da se je Štrcin takoj umaknil, kakor hitro so nastopili orožniki, da se torej niti trenutno ni upiral orožnikom. Priča Sušnik pove, da za kake demonstracije ni niti vedel in da je tudi Štrcin povedal, da nič ne ve o kakih demonstracijah. Ta priča izpoveduje izrecno, da je Štrcin takrat, ko je slišal prve vzklike, rekel: »Najlepše bi bilo, če bi se mirno razšli.«

Škrbec Stanko pravi, da nihče ni za proslavo niti vedel. Štrcin je šele potem, ko so ljudje stali pred cerkvijo, vprašal pričo, ali bo kaj proslava. Zopet je tukaj dejstvo in znamenje, da Štrcin ni vedel za proslavo. Priča pravi tudi, da je Štrcin ukazal in rekel: »Pojdite narazen!«

Priča Kavčič Gregor pod prisego izpoveduje, da je točno slišal, da je Štrcin rekel, da bi želel, da bi poteklo vse v miru, je prav tako neizpodbitno utrjen trditve, da Štrcin sploh ni imel nikake zvezre z manifestacijo, da jo je odavaloval in prepovedoval vsakemu, ki ga je za to vprašal. Državni tožilec pravi, da bi Štrcin lahko preprečil demonstracije, če bi jih hotel. Jaz pa pravim, hvala Bogu, da ni poskusil. Karkoli bi bil on storil med množico, kakorkoli bi se obnašal, karkoli bi bil govoril javno ljudem, vse to bi mu danes škodovalo. Politični nasprotniki bi ga smatrali za vodjo mase, bi komentirali njegove geste in besede ter mu podtakli vse mogoče namene, kakor se žal godi Brodarju in Umniku in uspeh bi bil samo ta, da bi ga vsako, še tako dobrohotno mišljene in dejanje obremenjevalo, nikomur pa ničesar koristilo. Hvala

če so priče tako odločno izjavile, da jim je Štrcin opetovan rekel: »Razidite se,« mislim, da bi poteklo vse v miru, je prav tako neizpodbitno utrjen trditve, da Štrcin sploh ni imel nikake zvezre z manifestacijo, da jo je odavaloval in prepovedoval vsakemu, ki ga je za to vprašal. Državni tožilec pravi, da bi Štrcin lahko preprečil demonstracije, če bi jih hotel. Jaz pa pravim, hvala Bogu, da ni poskusil. Karkoli bi bil on storil med množico, kakorkoli bi se obnašal, karkoli bi bil govoril javno ljudem, vse to bi mu danes škodovalo. Politični nasprotniki bi ga smatrali za vodjo mase, bi komentirali njegove geste in besede ter mu podtakli vse mogoče namene, kakor se žal godi Brodarju in Umniku in uspeh bi bil samo ta, da bi ga vsako, še tako dobrohotno mišljene in dejanje obremenjevalo, nikomur pa ničesar koristilo. Hvala

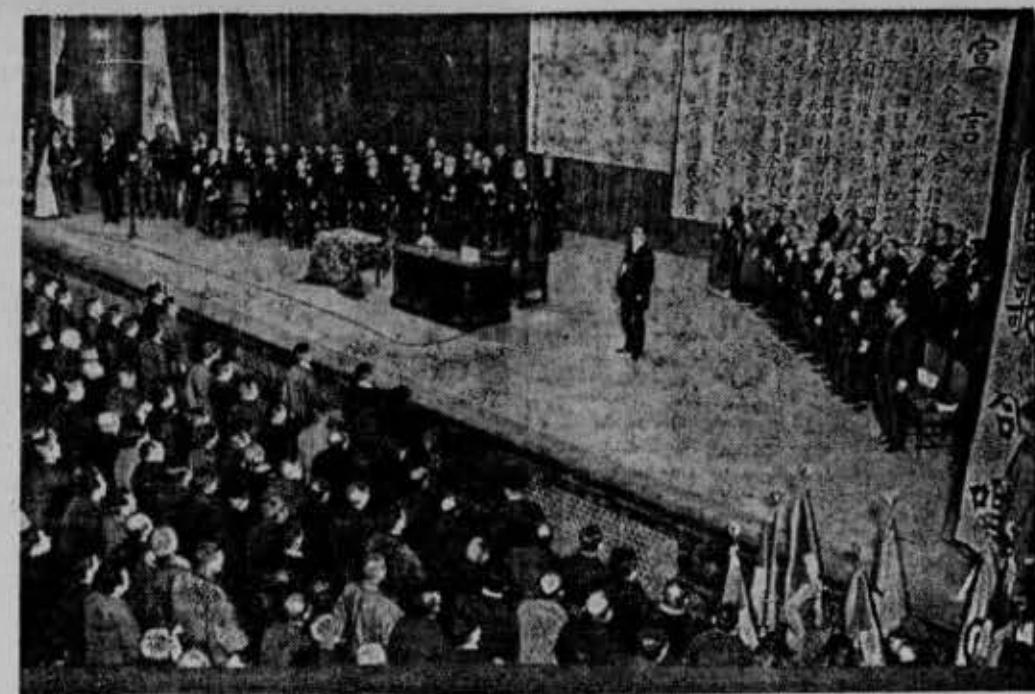
Zahvala župnika Škrbca

Gospodje sodniki, s tem Vam izrekam v imenu vseh obtožencev iskreno zahvalo. Vi ste, gospodje sodniki, morali tu presedeti zaradi nas 14 dni in se baviti s takimi dogodki, radi katerih nas je državni tožilec postavil pred Vas. Naši branitelji pa so storili vse, kar so mogli na našo obrambo, da se razloži, kako so se dogodki odigrali. Še enkrat iskrena zahvala. Posebno se zahvaljujem bratom Šrbom in Hrvatom, ki so se rade volje odzvali in nas branili pred očitanimi sločini. Niemo

jam hvaljeni samo mi obtoženci, iskreno so jim hvaljeni vse Slovenci, ki so vse zadovoljni, da branite Slovence tudi bratje Srbi in Hrvati. Kar se tiče mojega zagovora, moram pripomniti: Gospod državni tožilec me je v svojem včerajnjem govoru še prav posebno apostrofiral. Očital mi je moj ironični smehljaj na obrazu. Kajti je danes ne morem razumeti, kako sem prišel do tega, da so me priveli v Belgrad. Padel sem kakor Pilat v kredo. O tej tragikomiki mojega slučaja mi je mogoče res igral na tico ironičen smehljaj.

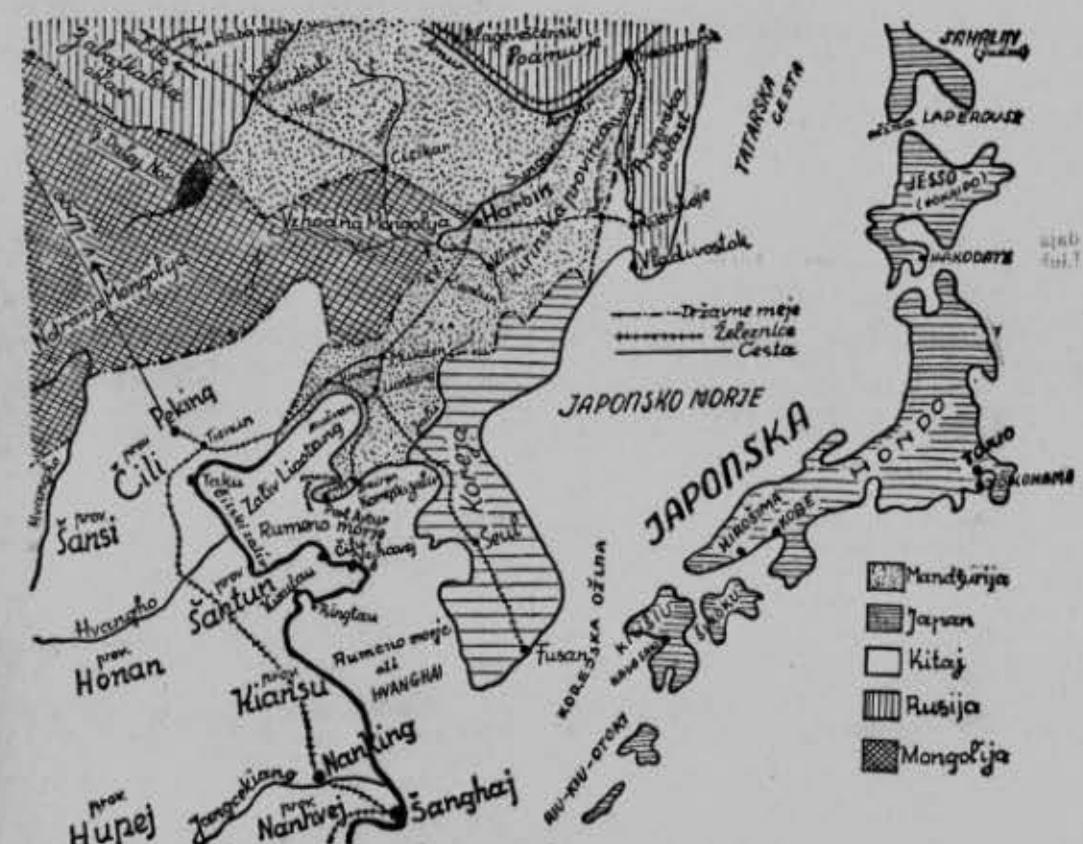
Razsodba v ponedeljek

Nato je predsednik izjavil, da smatra s tem proces proti Brodarju in tovaršem za zaključen ter sporča, da se bo odsoda prečitala obtožencem v ponedeljek ob 4 popoldne.

Veselni japonski politiki v Tokiju na skupščini, kjer so sklenili, da naj Japonska izstopi iz Zvezde narodov. (To se je seveda že zgodilo.) Veliki lepaki na stenah podčrtujejo potrebo za ta korak.

Zopet katastrofalen potres na Japonskem - 540 mrtev, 5500 hiš porušenih

Belgrad, 3. marca. Po poročilu zemljotresnega zavoda na Tašmajdanu, spada snoči zelo heležen potres med najbolj katastrofalne potrese zadnjega časa. Potresni sunki so se pričeli ob 18.40 in so prihajali iz daljave 8.760 km. Zemlja se je v Belgradu tresla neprestano dve ure in 27 minut. Najmočnejši so bili potresni sunki ob 19.16 in 15 sekund. Ti sunki so trajali 30 sekund. Zaradi tako dolgega ritma teh potresov belgrajsko prebivalstvo ni moglo čutiti posledie. Ce bi pa bil ta ritem krajši (pod 7 do 8 sekund), bi bila lahko nastala nezaslišana razdejanja. Dosedaj še ni podrobnih poročil. Vse kaže, da je imela ta nenavadna potresna katastrofa svoje središče v Japonskem morju na obalah Mandžurije.

London, 3. marca. Ig. Radi potresa in sledenje zemljotresnega zavoda na Tašmajdanu, spada snoči zelo heležen potres med najbolj katastrofalne potrese zadnjega časa. Potresni sunki so se pričeli ob 18.40 in so prihajali iz daljave 8.760 km. Zemlja se je v Belgradu tresla neprestano dve ure in 27 minut. Najmočnejši so bili potresni sunki ob 19.16 in 15 sekund. Ti sunki so trajali 30 sekund. Zaradi tako dolgega ritma teh potresov belgrajsko prebivalstvo ni moglo čutiti posledie. Ce bi pa bil ta ritem krajši (pod 7 do 8 sekund), bi bila lahko nastala nezaslišana razdejanja. Dosedaj še ni podrobnih poročil. Vse kaže, da je imela ta nenavadna potresna katastrofa svoje središče v Japonskem morju na obalah Mandžurije.

Tokio, 3. marca. Ig. Radi potresa in sledenje zemljotresnega zavoda na Tašmajdanu, spada snoči zelo heležen potres med najbolj katastrofalne potrese zadnjega časa. Potresni sunki so se pričeli ob 18.40 in so prihajali iz daljave 8.760 km. Zemlja se je v Belgradu tresla neprestano dve ure in 27 minut. Najmočnejši so bili potresni sunki ob 19.16 in 15 sekund. Ti sunki so trajali 30 sekund. Zaradi tako dolgega ritma teh potresov belgrajsko prebivalstvo ni moglo čutiti posledie. Ce bi pa bil ta ritem krajši (pod 7 do 8 sekund), bi bila lahko nastala nezaslišana razdejanja. Dosedaj še ni podrobnih poročil. Vse kaže, da je imela ta nenavadna potresna katastrofa svoje središče v Japonskem morju na obalah Mandžurije.

Tokio, 3. marca. Ig. Dopisnik International News Servicej javlja, da je epicenter potresa v pokrajini Dumu in Šimi, vendar pa so potres močno čutili tudi v drugih krajih. V Tokiu je še obnovljeno železniško pristanišče Komajši, Jamasija in Miagi. Veliko število obmorskih mest je popolnoma izginilo. Potopljeno se je okoli 1200 ladij in čolnov. Število uničenih poslopov ne знаča samo 500, kakor se to v začetkujavljalo, temveč nad 1000. Ugotovljeno je, da je v prvem trenutku našlo smrt 2360 oseb, 1222 pa je bilo ranjenih, med tem ko usoda 201 osebe še ni znana. V Komajšiju je v zvezi s potresom pričelo divjeti morje in so valovi napravili silno škodo ob obali.

Tokio, 3. marca. Ig. Dopisnik International News Servicej javlja, da je epicenter potresa v pokrajini Dumu in Šimi, vendar pa so potres močno čutili tudi v drugih krajih. V Tokiu je še obnovljeno železniško pristanišče Komajši, Jamasija in Miagi. Veliko število obmorskih mest je popolnoma izginilo. Potopljeno se je okoli 1200 ladij in čolnov. Število uničenih poslopov ne знаča samo 500, kakor se to v začetkujavljalo, temveč nad 1000. Ugotovljeno je, da je v prvem trenutku našlo smrt 2360 oseb, 1222 pa je bilo ranjenih, med tem ko usoda 201 osebe še ni znana. V Komajšiju je v zvezi s potresom pričelo divjeti morje in so valovi napravili silno škodo ob obali.

Morsko dno upadel

Tokio, 3. marca. Ig. Dopisnik Reuterjevega urada poroča, da je vseled potres tudi v bližini malega otoka Kinšivazan nastal straten morski vihar. Misijo, da je ta vihar nastal vseled ogromnega vpadanja morskega dna 125 milij daleč od obale.

Zagreb, 3. marca. Ig. Snodi v četrtek, 2. marca, ob 18.43.26 so zabeležili seismografi geološkega inštituta na Griču potres katastrofalnega mačja v oddaljenosti 9600 km. V samem epicentru je potres moral nastopiti ob 18.31 srednjeevropskega časa. Zagrebški seismografi ob svojem obstoju od 1. 1908 so niso registrirali tako močnega potresa. Maksimalno gibanje je mala skoraj 4 mm.

Naročnina mesečno
25 Din. za inozemstvo
40 Din — nedeljska izdaja ce-
loletno 96 Din. za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/I

SCODENEC

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in
10.349 za inserate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Državno sodišče za zaščito države razsoja:

Belgrad, 6. marca. 1. Proces pred Državnim sodiščem za zaščito države proti Brodarju in tovarišem, ki je trajal polnih 11 dni, je danes popoldne dosegel svoj epilog. Ob napovedani urki so obtoženci, ki so za vsak slučaj prinesli s seboj vse svoje stvari, zavzeli znova svoja mesta na zatožnih klopeh po onem vrstnem redu, kakor jih je bila razporedila obtožnica državnega tožilstva. Nekaj minut po štirih je stopil v dvorano sodni zbor na čelu s predsednikom g. Bubanjem. Tudi zagovorniki obtožencev so zavzeli svoja mesta na zagovorniških prostorih. V splošni tišini je predsednik senata prečital odsodbo, po kateri so obtoženi:

1. Janez Brodar je obsojen na 1 in pol leta strogega zapora, v katerega se mu vsteje pritvor in preiskovalni zapor.

2. Anton Umnik, obsojen na mesec dni strogega zapora, v katerega se mu vsteje pritvor in preiskovalni zapor. Kaznovan je samo po kazenskem zakonu.

3. Ivan Štrcic, obsojen na globo 900 Din po čl. 129 k. z.

4. Jernej Vomberger, obsojen na 1 leta strogega zapora po čl. 3 zakona o zaščiti države. Vsteje se mu pritvor in preiskovalni zapor.

5. Jernej Grilc, obsojen na 1 leta strogega zapora po čl. 4 zakona

o zaščiti države. Vsteje se mu preiskovalni zapor.

6. Vinko Kos, obsojen na 10 mesecev strogega zapora po čl. 3 zakona o zaščiti države in čl. 307 kazenskega postopa. Vsteje se mu pritvor in preiskovalni zapor.

7. Loboda Josip, obsojen na 8 mesecev strogega zapora in na globo 600 Din, ki se v slučaju neizterljivosti spremeni v 10 dni zapora. Obsojen je po čl. 3 zakona o zaščiti države. Vsteje se mu pritvor in preiskovalni zapor.

8. Tomaz Ogrin, obsojen na 8 mesecev strogega zapora in na globo 600 Din, ki se v slučaju neizterljivosti spremeni v 10 dni zapora. Obsojen je po čl. 3 zakona o zaščiti države. Vsteje se mu pritvor in preiskovalni zapor.

9. Cerar Peter, obsojen na 6

mesecev strogega zapora in na globo 300 Din, ki se v slučaju neizterljivosti spremeni v 5 dni zapora. Obsojen je po čl. 3 zakona o zaščiti države. Vsteje se mu pritvor in preiskovalni zapor.

10. Ilija Alejzij, obsojen na 1 leta strogega zapora po čl. 3 zakona o zaščiti države. Vsteje se mu pritvor in preiskovalni zapor.

11. Skrbec Matija, obsojen na 1 leta strogega zapora po čl. 3 zakona o zaščiti države. Vsteje se mu pritvor in preiskovalni zapor.

12. Gregorin Franc, obsojen na 6 mesecev strogega zapora po čl. 3 zakona o zaščiti države.

Vsi obsojeni uživajo custodie honeste (časten zapor).

Revolucija na Grškem

General Plastiras proglašil diktaturo - Drž. predsednik Zaimis in ministrski predsednik Venizelos odstopila

Atene, 6. marca. tg. Balkanska korespondenca poroča, da je general Plastiras, vodja vojaške lige danes zjutraj nepričakovano proglašil vojaško diktaturo. Nenadoma so se nad grško prestolico pojavile eskadre vojaških letal, ki so obsipavale Atene in okoliška mesta dol do Korinta z letaki, na katerih je bila natiskana generalova proklamacija na grški narod. General Plastiras naznana narodu, da so ga nezdrene prilike v državni upravi kakor nevarnost, da grška država vsled nezmožnosti sedanjih voditeljev popolnoma ne propade, prisilile do tega, da zopet kot pred 11 leti vzame usodo ogrožene domovine v svoje roke in reši, kar se še da rešiti. Proklamacija končuje z apelom na nared, naj izkaže zaupanje novi vladi, ki bo vladala brez parlamenta in diktatorično, dokler se razmere v Grčiji ne bodo normalizirale.

General Plastiras istočasno javlja, da stoji za njim zvesta in patriotična vsa grška armada.

Prebivalstvo grške prestolice je takoj pobralo od letal razstrojene proklamacije in kot burja se je zanesla po vsej državi vest, da so se volitve končale z novo revolucijo, katero vodi stari vojaški revolucionar iz l. 1922 general Plastiras. Ogromne množice ljudstva se valijo po atenskih ulicah, toda vojaški oddelki jih ne pripuščajo v bližino državnih poslopij. Oblegana so uredništva listov, ker razun proklamacije in ponovenih straž se dosedaj revolucija na zunaj še ni manifestirala. Dijaške skupine so hotele vdreti v redakcije dnevnega tiska, prišlo je celo do uličnih spopadov, nakar so zasedli močni oddelki regularne vojske vsa redakcijska poslopja, zaplenili ves tiskan material in prepovedali za nadalje vsako izdajanje listov.

Atene, 6. marca, tg. Rezultati volitev še niso znani, vendar je popolnoma jasno, da je rojalistična opozicija odnesla skoroda povsodi, tudi v Atenah samih zelo močno večino.

Revolucionarji so tekom dopoldneva zasedli že vsa javna poslopja in pozaprli večinoma vse ministre in armadne poveljnike, ki niso njihovi pristaši. Državni predsednik Zaimis je že odstopil. Kmalu za njim se je javil pri revolucionarnem komiteju tudi ministrski predsednik Venizelos ter dal ostavko na svoje mesto. Ljudstvo ga je izvigravalo in proti njemu pljuvalo, ko se je vračal iz generalnega stanja generala Plastirasa. Slišali so se vzkliki, naj ga zapro in stavijo pred državno sodišče. Močni stražni oddelki so ga morali ščititi pred razbesnelo množico.

Opoldne so vkorakale v Atene redne armadne čete vseh formacij in mesto zasedle. Predmestja je zasedla težka artiljerija, mornarica pa se je izkrcala v Pireju in ima povelje, da takoj strelja na prestolico, če bi se pokazali znaki nemira. Ljudstvo se je že pomirilo od prvega razburjenja in samo stoji pred plakati s Plastiraso proklamacijo ter jo z živahnimi kretnjami komentira.

Iz južnega predmestja so bili javljeni nemiri, ker se tam nahaja generalno tajništvo republikanske stranke. Dva bataljona strelec sta bila poslana na lice mesta in napravila mir. Strah sejejo po Atenah tanki, ki se v rednih presledkih pomikajo po ulicah. Tudi oddelki strojnih pušk so postirani na izpostavljenih mestih, medtem ko korakajo

drugi, oboroženi tudi z ročnimi granatami, po najbolj obljudenih ulicah.

Admiral Hadjikiriakos je že aretiran. Tudi generala Kondilisa bodo aretirali, če ga že niso. Enako je aretiran vodja rojalistov in bivši ministrski predsednik Caldaris.

General Plastiras je proglašil revolucijo že 27. novembra 1922 ter dal 28. novembra 1922 postreliti 5 ministrov in enega generala in sicer ministre Gunarisa, Stratosa, Protopapadakisa, Theotokisa, Baltazzija in generala Hadjenestisa. Isti Plastiras je izgnal 3. decembra 1922 tudi princa Andreja. Ves narod se vprašuje, če se bo smrtna salva iz l. 1922 ponovila nad sedanjimi ujetimi ministri.

Ob centru se je razbilo nasilje

Centrum povišal svoje gaseve — Soc. demokracija obdržala postope — Upanje v zmago demokracije v Nemčiji še ni izključeno

Berlin. Nemški vrhovni volivni odbor v sporazumu z drž. statističnim uradom je po uradni agenciji Woll objavil sledeteče začasne uradne podatke o izidu državnozborskih volitev, ki so se vrstile včeraj, dne 5. marca.

Upravičeni voliti so bili: 45.130.625. Glasov je bilo oddanih vsega 39.816.873, med

Narodni socialisti: glasov	17.256.823	(11.713.000),	mandatov 288 (195)
Socialni demokrati: glasov	7.176.505	(7.238.000),	" 120 (121)
Komunisti: glasov	4.815.379	(5.974.000),	" 81 (100)
Centrum: glasov	4.423.161	(4.231.000),	" 73 (71)
Papen-Hugenberg: glasov	3.132.595	(3.061.626),	" 52 (51)
Bavarska ljudska stranka: glasov	1.206.898	(1.095.000),	" 20 (18)
Nemška ljudska stranka: glasov	432.161	(436.014),	" 5 (7)
Nemška državna stranka: glasov	333.487	(337.871),	" 6 (2)

tem, ko je dosegla udeležba pri zadnjih volitvah le 35.757.000 glasov. Volilna udeležba je dosegla včeraj 87%.

Posamezne stranke so dobile sledeteče število

glasov, odnosno mandatov. Številke v oklepaju po-

menijo statistiko zadnjih volitev, ki so se vrstile

6. novembra 1932:

Tudi inozemski Nemci so volili

Pariz, 6. marca. AA. Iz Berlina poročajo, da so pri včerajšnjih volitvah prvih v nemških zgodovini glasovali tudi tisti Nemci, ki žive izven Nemčije. V obmejnih krajih je bil uveden poseben železniški promet za prevoz teh Nemcev v nemška obmejna mesta. Tako so volili tudi mnogi Nemci, ki žive na Češkoslovaškem, v Avstriji, v Švici, na Holandskem, v Belgiji in na Danskem. V badenskih obmejnih krajih je volilo okoli 10.000 Nemcev iz Švize.

Berlin po volitvah

Pariz, 6. marca. AA. Po najnovnejših vesteh iz Berlinia je postajala nemška prestolnica vse živahnjeja, čim bolj se je bližal večer. Berlin je tudi senci spominjal na mesto, ki ga je zasedlo vojaštvo, čeprav so bile ulice polne ljudi.

Jeklene čelade so priredile zvezči delite svojih čet, ki se ga je udeležilo 35.000 članov jeklenih čelad. V Berlinu so vse dan prihajali vlaki in tovorni avtomobili z napadalnimi oddelki hitlerjevcov, tako da so bile ulice polne stalhelmovskih in hitlerjevskih uniform. Vsa berlinska policija je bila mobilizirana in je neprestano patruljirala po ulicah. Stražniki so oboroženi karabinkami, na nekaterih krajeh so pa stale tudi strojnici. Policijske patrulje so spremljali tovorni avtomobili s strojnicami. Berlinska policija je izjavila, da se ni treba bati nikogega večjega incidenta.

Naročna mečeno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
dejška izdaja ce-
ločetno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SCOUENEC

Telefoni kredilštva: dnevna sližba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja več dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po praznikih

Državno sodišče za zaščito države je razsodilo:

Belgrad, 6. marca. I. Proces pred državnim sodiščem za zaščito države proti Brodarju in tovaršem je trajal polnih 11 dni, danes popoldne pa je dosegel svoj epilog. Ob zapovedani urki so obtožence, ki so za vsak slučaj prinesli z seboj vse svoje stvari, zavzeli svoja svoja mesta na zatočnih klopih po enem vrstnem redu, kakor jih je bila rasporedila obtožnica državnega točilca.

Nekaj minut po 4 je stopil v dvoranu sodnega zabora, na čelu predsednik g. Bubanj. Tudi zagovorniki obtožencev so zavzeli svoja mesta na zagonitnih prostorih. V splošni tiskini je predsednik senata prečital odsodo, po kateri so obsojeni:

Brodar - eno leto in pol

1. Janez Brodar, sin pokojnega Janeza in pokojne Marije, rojen v Hrastju 1. julija 1885 l. rim. kat. vere, državljan kraljevine Jugoslavije, oženjen, oče šestih otrok, starši od 4–16 let, posestnik, pismen, neoporečen, na 1 in pol leta strogega zapora, v katerega se mu vstreje pritvor in preiskovalni zapor.

Broder je obsojen radi tega, ker je 16. maja 1932 po demonstrativnih nastopih v Hrastju proti poslancu Janezu Barlettu pred več osebami rekel: »Do sedaj smo zahtevali avtonomijo, sedaj zahtevamo več, sedaj zahtevamo federacijo, popolnoma samostojno upravo Slovenije.« S temi besedami je šel za tem, da stvari razpoloženje pri navzočih, da se spremeni sedanja državna ureditev in politični red v državi.

Dalej, da je v Senčurju, ob prilici demonstrativnih izpadov vzlikal: »Dol država, dol s kraljem, živela republika, ter je s temi vzlikami šel za tem, da stvari prepršanje in razpoloženje pri drugih, da se en del naše kraljevine izloči iz celote kot samostojna država ter je tudi žallil vladarja.

Umnik - en mesec

2. Umnik Anton, sin pokojnega Janeza in Katarine roj. Ropret, rojen 16. maja 1887 v Senčurju, rim. kat. vere, državljan kr. Jugoslavije, oženjen, oče šestih otrok, starši 2–15 let, posestnik, pismen, neoporečen, obsojen na mesec dni strogega zapora, v katerega se mu vstreje pritvor in preiskovalni zapor.

Umnik je obsojen, da je v Senčurju kot udeleženec množice hujškal neznane demonstrante, da stvorijo nasilje in da poškodujejo stvari Josipa Prešernja, in njegove družine z besedami: »Pobijte žadalcu, dol z njim, kolo razbijte, lanta za ubijite. Spremej jena je kazenska kvalifikacija ter je kaznovan samo po kazenskem zakonu, ne pa po zakonu o zaščiti države.

Štrc - 900 Din globe

3. Štrc Ivan, sin pokojnega Ivana in pokojne Katarine Kern, rojen 1. julija 1885 l. v Kaplja vasi, rim. kat. vere, državljan kralj. Jugoslavije, oženjen, oče devetih otrok, starši 3–21 let, posestnik, pismen, neoporečen, je kaznovan z globo 900 Din po čl. 129 k. z.

Štrc je kaznovan radi tega, ker je 15. maja

1932 v Menglu z besedami: »No, lantje ali ne bo nič? in z vsem svojim delovanjem hujškal zbrane pristale na nasilje napram državnim oblastem, tako da je množica v spredu vzlikala: »Živijo republika, živela slovenska republika, dol s kraljem, da se ni hotel razbiti ter je z vsemi svojimi besedami in vsem svojim delovanjem šel za tem, da nahajača naravo pristale na nasilje napram državnim oblastem in da sploh ogroža javni mir in dovede v nevarnost javni red ter ni poslušal naredbe, izdane od orodnikov za razvod. Tudi pri Štrcu je spremenjena kazenska kvalifikacija ter ni obsojen po zakonu o zaščiti države.

Vomberger - eno leto

4. Jernej Vomberger, sin Jerneja in Marjan roj. Cankar, rojen 15. septembra 1894 l. v Pšeničnih Poljach, rim. kat. vere, državljan kralj. Jugoslavije, oče štirih otrok, starši po 8 let, soboščik, pismen, neoporečen, je obsojen na leto dni strogega zapora, v katerega se mu vstreje pritvor in preiskovalni zapor.

Vomberger je obsojen, da je meseca maja 1932 v Kermovi gostilni v Cerklih, pa tudi v gostilni Zorman v Zgornjem Brniku in v Jenkovi gostilni v Cerklih pred več osebami govoril, da bi bilo prav, da postane Slovenija samostojna na ta način, da bi imela z ostalo državo skupnega kralja in vojsko, da bi dr. Korošec postal predsednik samostojne Slovenije, da bo v krajkem času vse drugač, da bo Slovenija postala samostojna, da bo postal dr. Korošec predsednik, da bo manj davkov in manj dajatev, ker gre sedaj ves denar in veliki davki v Srbijo. S temi izjavami je šel za tem, da se stvari prepršanje in razpoloženje pri drugih, da se en del kraljevine Jugoslavije izloči iz celote kot samostojna država ter je žallil vladarja.

Grilc - eno leto

5. Grilc Franc, sin pok. Franca in Marije roj. Petrič, rojen 27. septembra 1904 v Gradu, rim. kat. vere, državljan kralj. Jugoslavije, posestnik, neženjen, pismen, vojno obvezo reguliral, predkazovan, je obsojen na leto dni strogega zapora, v katerega se mu vstreje pritvor in preiskovalni zapor. Obsojen je po čl. 3 zakona o zaščiti države.

radi tega, ker je 22. maja 1932 v Senčurju ob prilici demonstrativnih nastopov proti poslancu Barlettu med ostalim vzlikal: »Živijo samostojna Slovenija, dol s kraljem, živijo republika.« S temi vzlikami je šel za tem, da stvari prepršanje in razpoloženje pri drugih, da se spremeni današnja državna ureditev in da se en del kraljevine Jugoslavije izloči iz celote kot samostojna država ter je žallil vladarja.

Kos - 10 mesecov

6. Kos Vinko, sin Antona in pokojne Marije roj. Logar, rojen 16. aprila 1904 v Voklem, rim. kat. vere, državljan kralj. Jugoslavije, posestnik, je kaznovan z globo 900 Din po čl. 129 k. z.

Kos je kaznovan radi tega, ker je 15. maja

neoženjen, pismen, predkazovan, je obsojen na 10 mesecov strogega zapora, v katerega se mu vstreje pritvor in preiskovalni zapor.

Tudi Kos je obsojen po čl. 3 zakona o zaščiti države in čl. 7 kaz. postopka, ker je 22. maja 1932 v Senčurju ob prilici demonstrativnih izpadov proti poslancu Barlettu med ostalim vzlikal: »Živijo republika, dol s kraljem, in je s temi vzlikami šel za tem, da stvari prepršanje in razpoloženje pri drugih, da se en del kraljevine Jugoslavije izloči iz celote kot samostojna država, ter je žallil tudi vladarja.

Loboda - osem mesecov

7. Loboda Josip, sin Antona in Ivane Grad, rojen 19. aprila 1913 v Podgori, rim. kat. vere, državljan kraljevine Jugoslavije, sluga, neoženjen, pismen, neoporečen, je obsojen na 8 mesecov strogega zapora, v katerega se mu vstreje pritvor in preiskovalni zapor.

Loboda je obsojen istotako po čl. 3. zakona o zaščiti države, ker je 22. maja 1932 v Dolu ob prilici demonstrativnih izpadov med ostalim vzlikal: »Živijo republika, dol s kraljem, dol s Karadjordjevičem.« S temi vzlikami je šel za tem, da se stvari prepršanje in razpoloženje pri drugih, da se en del kraljevine Jugoslavije izloči iz celote kot samostojna država ter je žallil tudi vladarja.

Ogrin - osem mesecov

8. Ogrin Tomaž, sin Tomaža in Katarine, rojen v Pristavi 22. decembra 1902, rim. kat. vere, državljan kralj. Jugoslavije, čevljar, neoženjen, pismen, vojno obvezo reguliral, neoporečen, je obsojen na 8 mesecov strogega zapora, v katerega se mu vstreje pritvor in preiskovalni zapor.

Ogrin je obsojen, ker je 15. maja 1932 v Menglu z besedami: »Živijo svoboda, živijo republika.« S temi vzlikami je šel za tem, da se stvari prepršanje in razpoloženje pri drugih, da se spremeni današnja državna ureditev in da se en del kraljevine Jugoslavije izloči iz celote kot samostojna država ter je žallil tudi vladarja.

Cerar - šest mesecov

9. Cerar Peter, sin Petra in Antonije roj. Dečman, rojen v Menglu 25. oktobra 1913, rim. kat. vere, državljan kralj. Jugoslavije, zidarSKI pomočnik, neoženjen, pismen, predkazovan, je po čl. 3. zakona o zaščiti države na 6 mesecov strogega zapora, v katerega se mu vstreje pritvor in preiskovalni zapor.

Cerar je obsojen, da je dne 15. maja 1932 o prilici demonstrativnih izpadov v Menglu med ostalim vzlikal: »Živijo svoboda, živijo republika, ter se na poziv orodnikov ni hotel razbiti. S temi vzlikami je šel za tem, da se stvari prepršanje in razpoloženje pri drugih, da se en del kraljevine Jugoslavije izloči iz celote kot samostojna država. V kazn se mu vstreje pritvor in preiskovalni zapor.

Cerar je obsojen, da je dne 15. maja 1932 o prilici demonstrativnih izpadov v Menglu med ostalim vzlikal: »Živijo svoboda, živijo republika, ter se na poziv orodnikov ni hotel razbiti. S temi vzlikami je šel za tem, da se stvari prepršanje in razpoloženje pri drugih, da se en del kraljevine Jugoslavije izloči iz celote kot samostojna država. V kazn se mu vstreje pritvor in preiskovalni zapor.

Cerar je obsojen, da je dne 15. maja 1932 o prilici demonstrativnih izpadov v Menglu med ostalim vzlikal: »Živijo svoboda, živijo republika, ter se na poziv orodnikov ni hotel razbiti. S temi vzlikami je šel za tem, da se stvari prepršanje in razpoloženje pri drugih, da se en del kraljevine Jugoslavije izloči iz celote kot samostojna država. V kazn se mu vstreje pritvor in preiskovalni zapor.

Cerar je obsojen, da je dne 15. maja 1932 o prilici demonstrativnih izpadov v Menglu med ostalim vzlikal: »Živijo svoboda, živijo republika, ter se na poziv orodnikov ni hotel razbiti. S temi vzlikami je šel za tem, da se stvari prepršanje in razpoloženje pri drugih, da se en del kraljevine Jugoslavije izloči iz celote kot samostojna država. V kazn se mu vstreje pritvor in preiskovalni zapor.

Cerar je obsojen, da je dne 15. maja 1932 o prilici demonstrativnih izpadov v Menglu med ostalim vzlikal: »Živijo svoboda, živijo republika, ter se na poziv orodnikov ni hotel razbiti. S temi vzlikami je šel za tem, da se stvari prepršanje in razpoloženje pri drugih, da se en del kraljevine Jugoslavije izloči iz celote kot samostojna država. V kazn se mu vstreje pritvor in preiskovalni zapor.

Cerar je obsojen, da je dne 15. maja 1932 o prilici demonstrativnih izpadov v Menglu med ostalim vzlikal: »Živijo svoboda, živijo republika, ter se na poziv orodnikov ni hotel razbiti. S temi vzlikami je šel za tem, da se stvari prepršanje in razpoloženje pri drugih, da se en del kraljevine Jugoslavije izloči iz celote kot samostojna država. V kazn se mu vstreje pritvor in preiskovalni zapor.

Cerar je obsojen, da je dne 15. maja 1932 o prilici demonstrativnih izpadov v Menglu med ostalim vzlikal: »Živijo svoboda, živijo republika, ter se na poziv orodnikov ni hotel razbiti. S temi vzlikami je šel za tem, da se stvari prepršanje in razpoloženje pri drugih, da se en del kraljevine Jugoslavije izloči iz celote kot samostojna država. V kazn se mu vstreje pritvor in preiskovalni zapor.

Cerar je obsojen, da je dne 15. maja 1932 o prilici demonstrativnih izpadov v Menglu med ostalim vzlikal: »Živijo svoboda, živijo republika, ter se na poziv orodnikov ni hotel razbiti. S temi vzlikami je šel za tem, da se stvari prepršanje in razpoloženje pri drugih, da se en del kraljevine Jugoslavije izloči iz celote kot samostojna država. V kazn se mu vstreje pritvor in preiskovalni zapor.

Cerar je obsojen, da je dne 15. maja 1932 o prilici demonstrativnih izpadov v Menglu med ostalim vzlikal: »Živijo svoboda, živijo republika, ter se na poziv orodnikov ni hotel razbiti. S temi vzlikami je šel za tem, da se stvari prepršanje in razpoloženje pri drugih, da se en del kraljevine Jugoslavije izloči iz celote kot samostojna država. V kazn se mu vstreje pritvor in preiskovalni zapor.

Cerar je obsojen, da je dne 15. maja 1932 o prilici demonstrativnih izpadov v Menglu med ostalim vzlikal: »Živijo svoboda, živijo republika, ter se na poziv orodnikov ni hotel razbiti. S temi vzlikami je šel za tem, da se stvari prepršanje in razpoloženje pri drugih, da se en del kraljevine Jugoslavije izloči iz celote kot samostojna država. V kazn se mu vstreje pritvor in preiskovalni zapor.

Cerar je obsojen, da je dne 15. maja 1932 o prilici demonstrativnih izpadov v Menglu med ostalim vzlikal: »Živijo svoboda, živijo republika, ter se na poziv orodnikov ni hotel razbiti. S temi vzlikami je šel za tem, da se stvari prepršanje in razpoloženje pri drugih, da se en del kraljevine Jugoslavije izloči iz celote kot samostojna država. V kazn se mu vstreje pritvor in preiskovalni zapor.

Cerar je obsojen, da je dne 15. maja 1932 o prilici demonstrativnih izpadov v Menglu med ostalim vzlikal: »Živijo svoboda, živijo republika, ter se na poziv orodnikov ni hotel razbiti. S temi vzlikami je šel za tem, da se stvari prepršanje in razpoloženje pri drugih, da se en del kraljevine Jugoslavije izloči iz celote kot samostojna država. V kazn se mu vstreje pritvor in preiskovalni zapor.

Cerar je obsojen, da je dne 15. maja 1932 o prilici demonstrativnih izpadov v Menglu med ostalim vzlikal: »Živijo svoboda, živijo republika, ter se na poziv orodnikov ni hotel razbiti. S temi vzlikami je šel za tem, da se stvari prepršanje in razpoloženje pri drugih, da se en del kraljevine Jugoslavije izloči iz celote kot samostojna država. V kazn se mu vstreje pritvor in preiskovalni zapor.

Cerar je obsojen, da je dne 15. maja 1932 o prilici demonstrativnih izpadov v Menglu med ostalim vzlikal: »Živijo svoboda, živijo republika, ter se na poziv orodnikov ni hotel razbiti. S temi vzlikami je šel za tem, da se stvari prepršanje in razpoloženje pri drugih, da se en del kraljevine Jugoslavije izloči iz celote kot samostojna država. V kazn se mu vstreje pritvor in preiskovalni zapor.

Cerar je obsojen, da je dne 15. maja 1932 o prilici demonstrativnih izpadov v Menglu med ostalim vzlikal: »Živijo svoboda, živijo republika, ter se na poziv orodnikov ni hotel razbiti. S temi vzlikami je šel za tem, da se stvari prepršanje in razpoloženje pri drugih, da se en del kraljevine Jugoslavije izloči iz celote kot samostojna država. V kazn se mu vstreje pritvor in preiskovalni zapor.

Cerar je obsojen, da je dne 15. maja 1932 o prilici demonstrativnih izpadov v Menglu med ostalim vzlikal: »Živijo svoboda, živijo republika, ter se na poziv orodnikov ni hotel razbiti. S temi vzlikami je šel za tem, da se stvari prepršanje in razpoloženje pri drugih, da se en del kraljevine Jugoslavije izloči iz celote kot samostojna država. V kazn se mu vstreje pritvor in preiskovalni zapor.

Cerar je obsojen, da je dne 15. maja 1932 o prilici demonstrativnih izpadov v Menglu med ostalim vzlikal: »Živijo svoboda, živijo republika

SCHICHTOVO JELEN MILO

upotrebljavajo
varéne gospodinje

Utemeljitev razsodbe državnega sodišča za zaščito države v Belgradu

Belgrad, 6. marca.

Danes popoldne je bila razglašena razsodba državnega sodišča za zaščito države v procesu proti 12 slovenskim obožencem in sicer bliskemu narodnemu poslancu Janezu Brodarju in tovarišem. (Slovenec jo je včeraj objavil.) Za razsodbo je vladalo v Belgradu veliko zanimanje, tako v krogu belgrajskih Slovencev, kakor v vsej srbski in hrvaški javnosti. Ze dolgo pred napovedano uro so se pred državnim sodiščem pričeli zbirati radovedne, ki so hoteli prisostovati čitanju razsodbe. Straža je puščala v poslopje državnega sodišča le tiste, ki so imeli od sodišča stalne vstopnice.

Obtoženci, ki so se branili iz svobode, so prišli v poslopje državnega sodišča že eno uro pred razglasitvijo razsodbe. Pologoma so prihajali v državno sodišče sodniki, državni toživec in kot zadnji predsednik senata dr. Bubanj. Dvorana državnega sodišča se je napolnila z občinstvom. V prvih dveh vrstah so sedeli obtoženci. Takoj za njimi so v dveh klopedih sedeli domači in inozemski časnikarji. Izmed zagovornikov so bili navzoči: dr. Bora Prodanovič, dr. Ivo Ribar, dr. Gjermanovič, dr. Rihko, dr. Ninko Petrovič, dr. Zdravkovič in dr. Mihal Krek. Točno ob 4 je vstopil v dvorano dr. Bubanj in vsi ostali člani velikega senata, za njimi pa je prišel državni tožilec dr. Džadrov. V vsej dvorani je zavladala popolna tišina. Na obrzbi občinstva se je opažala izredna napetost. Predsednik dr. Bubanj je vstopil in spregovoril v imenu Nj. Vel. kralja razsodbo.

Nato predsednik sede in da obtožencem znamenje, da lahko sedejo in nadaljuje:

Kriča, kazem in stroški

Državno sodišče za zaščito države razglaša v kazenskem postopanju proti obtoženemu Brodarju Janezu in tovarišem slednjo razsodbo:

Brodar Janez je kriv zločinstva po čl. 3 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi ter prestopka po § 307 k. z. ter se kaznuje po čl. 2, oddelki 1 zakona o zaščiti države ter z ozirom na § 31 in § 62 k. z.

Umnik Anton je kriv prestopka po § 154 odst. 1 v zvezi s § 34 k. z. ter se kaznuje po tem § in po čl. 14 zakona o državnem sodišču za zaščito države z ozirom na § 62 k. z.

Štein Ivan je kriv prestopka po § 129 k. z. ter se kaznuje po tem § in po § 17 istega zakona z ozirom na § 62 k. z.

Vomberger Jernej je kriv zločinstva po čl. 3 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi ter se kaznuje po isti zakonski določbi.

Grile Franc je kriv zločinstva po čl. 3 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi in prestopka po § 307 ter se kaznuje po čl. 3, a z ozirom na § 62 k. z.

Ogrin Tomaž je kriv zločinstva po čl. 3 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi ter prestopka po § 129 k. z. ter se kaznuje po čl. 3 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi a z ozirom na § 62 k. z.

Ilij Alojzij je kriv zločinstva po čl. 3 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi in se kaznuje po isti zakonski določbi.

Skrbec Matija je kriv zločinstva po čl. 3 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi ter se kaznuje po isti zakonski določbi.

Cerar Peter je kriv zločinstva po čl. 3 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi in prestopka po § 129 k. z. ter se kaznuje po čl. 3 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi a z ozirom na § 62 k. z.

Kos Vinko je kriv zločinstva po čl. 3 in prestopka po čl. 307 k. z. ter se kaznuje po isti zakonski določbi.

Loboda Josip se kaznuje zaradi istega prestopka in po istih zakonskih določbah, kakor Kos Vinko.

Nadalje izjavlja predsednik: Obtoženci so nepravilno dolžni plačati stroške sodnega postopanja. Ker sta ostali obtoženi brez premoženja, izreka sodišče stroške za neizkorljive proti vsem drugim obtožencem razen Janezu Brodarju. Umniku Antonu, Šteinu Janezu, Vombergerju Jerneju in Skrbcu Matiji. Teh pet obdolievcev mora nerazdelno nositi vse stroške sodnega postopanja. Umnik Anton je nadalje obsojen, da plača Prešernu 1900 Din odškodnine, ki jo je slednji utpel na razbitem kolesu in raztrgani oblike.

Za tem predsednik izjavlja: Vpoštovanjo olajševalne okolnosti pri Brodarju Janezu, njegovo neoporečnost, njegovo delno priznanje, njegovo številno družino, pri Umniku Antonu istotno neoporečnost, pri Šteinu Janezu neoporečnost, pri Vombergerju Jerneju delno priznanje in manjšo krivo radi manjše razvito v pojmovanju državno-političnih problemov, pri Grilemu Francu, Kosu Vinku in Ogrinu Tomažu neoporečnost, lepo vedenje in delno priznanje ter razburjenost, pri Lobodu Josipu in Cerarju Petru poleg tega še to, da sta starejša mladoletniki ter Ilij Alojziju in Skrbcu Matiji delno priznanje in neoporečnost, a pri Gregorinu Francu priznanje, je sodišče vsem obtožencem dovolilo vse olajšave, ki jih dovoljuje kazenski postopek in zakon o izvršitvi kazni (enostavna honesta).

Nato predsednik določi: Ker sta Umnik Anton in Štein Janez kazeni z dosedanjim preiskovalnim zaporom prestala, sta oba od tega trenutka dalje svobodna. Za ostale obtožence velja, da morajo takoj nastopiti kazeni, ker je ta razsodba v tem trenutku pravomočna in proti njej ni pravnega dela.

Cesa je Brodar kriv, cesa ne

Nato je predsednik pričel razlagati posamezne točke razsodbe in sicer:

Pri Brodarju Janezu za delo postopka in obtoženje: sodišče se ni moglo prepričati, da bi bil Brodar Janez 16. maja 1932 res vzkliknil proti kralju. Sicer obremenjuje priča Rekar Brodarja,

češ, da je res izgovoril inkriminirane besede, vendar pa temu nasprotno stoji deciderimo priznanje Prausta Franca, ki pravi, da je v dvorišču Stareta Aleša stal poleg priče Rekarja, da bi bil moral slišati vsako besedo Brodarjevo in jo je tudi slišal ter izključuje, da bi bil Brodar vzkliknil: »Živijo Mussolini!« Ker je bil Praust Franc prav toliko oddaljen od Brodarja kakor Rekar je sodišče po znanih pravilih in dubio pro reo smatralo, da to Brodarjevo kaznivo dejanje ni dokazano.

Z ozirom na točko 1 je sodišče z ozirom na priznanje priča Molj Mihe, Ditar Franca, Dermastja Jožeta in Stareta Aleša prišlo do prepričanja, da je Brodar dne 16. maja 1932 zvezč po shodu poslanca Barleta rekel pred več ljudmi: »Prej smo zahtevali avtonomijo, sedaj pa zahtevamo več, sedaj zahtevamo federacijo, popolnoma samostojno upravo Slovenije!« Sodišče smatra te besede za dokazane po omenjenih priznah in po delnem priznanju Brodarja Janeza samega. Sodišče pa se ne more približati menjemu obrambe, da Brodar s temi besedami ni delal propagande za preureditve političnega in socialnega reda v državi, ker je sodišče prepričano, da avtonomija ne pomeni nobeno preureditve, dočim federacija pomeni preureditve državnega pravnega reda in temelja. Avtonomija enota namreč ni noben pravni subjekt in vsa nje na samouprava je odvisna od volje centralne in centralnih oblasti, ki lahko avtonomijo razširijo ali pa zožijo, dočim je federativna edinica samostojno-pravno državno telo, česar delokrog se ne more izpreminjati drugače, kakor le v sporazumu med federativnim upravnim teleom in državnim predstavnikom. Da je Brodar to zahteval, je razvidno iz njegovih besed, ki jih je spregovoril, ko je vstopil v hišo: Rekel je namreč, da je prišel navzvod povedat, kaj se bo v bodočnosti zgodilo, da se bodo znali ravnavati. Brodar je torej prišel z namenom, da dela propagando in sicer v svetki si, da dela propagando za ureditve državnega reda. Brodarjeve besede pa vsebujejo vse okolnosti, ki jih zahteva čl. 3. zakona o zaščiti države in da ga je bilo torej oboditi kot krivega radi tega kaznivega dejanja.

Radi dejanja pod točko 1c obtožnice je po pričah Prešernu in Molju dokazano, da je Brodar Janez v Šenčurju hodil od skupine do skupine demonstrantov, da se je tam smejal, da je hujškal ljudi. Poleg tega je dokazano po pričah Rakitku, Šotlerju in drugih, da je Brodar bil resničen voditelj vseh demonstrantov v Šenčurju skupaj s tovarišem Umnikom, vendar pa sodišče v tem Brodarjevem in Umnikovem ravnanju ne vidi kaznivega dejanja po čl. 1 k. z., ker je po priči Rakitku dokazano, da sta Brodar in Umnik hotela samo na vsak način preprečiti politični shod svojega političnega nasprotnika poslanca Barleta in da nista imela namena z nasilnimi sredstvi nastopiti proti državnim oblastem zato, da bi spremnili politični red ali krila javni mir in red. Radi tega je smatralo sodišče, da Brodarjevo in Umnikovo ravnanje v Šenčurju ni bilo tako, da bi se ju moglo spoznati za kriva po čl. 1 zakona o zaščiti države in je sklenilo, da se oba omenjena obdolženca oprostita od tega dela obtožbe.

Ad 1d: Po pričah Prešernu in Volklu je dokazano, da je Brodar ob isti prilici v Šenčurju vključil: »Dol država, in živela republika ter proti kralju. Ker sta obe priči popisali vse podrobne okolnosti, v katerih je izrekel Brodar te besede, nasprotno pa se prizne, ki jih je predložil obtoženec in njegov zagovornik, ne strinjajo z izpovedami omenjenih, zato ni popolnoma izključeno, da bi bilo priznanje Prešernu in Volklu neresnično. Vendar je moral sodišče tema dvema pričama dati vero in Brodarja Janeza oboditi radi teh vzklikov po čl. 3 zakona o zaščiti države z ozirom po čl. 307 k. z.

Ad 1e: Po pričah Števila in Molja je dokazano, da je Brodar Janez v Šenčurju hodil od skupine do skupine demonstrantov, da se je tam smejal, da je hujškal ljudi. Poleg tega je dokazano po pričah Rakitku, Šotlerju in drugih, da je Brodar bil resničen voditelj vseh demonstrantov v Šenčurju skupaj s tovarišem Umnikom, vendar pa sodišče v tem Brodarjevem in Umnikovem ravnanju ne vidi kaznivega dejanja po čl. 1 k. z., ker je po priči Rakitku dokazano, da sta Brodar in Umnik hotela samo na vsak način preprečiti politični shod svojega političnega nasprotnika poslanca Barleta in da nista imela namena z nasilnimi sredstvi nastopiti proti državnim oblastem zato, da bi spremnili politični red ali krila javni mir in red. Radi tega je smatralo sodišče, da Brodarjevo in Umnikovo ravnanje v Šenčurju ni bilo tako, da bi se ju moglo spoznati za kriva po čl. 1 zakona o zaščiti države in je sklenilo, da se oba omenjena obdolženca oprostita od tega dela obtožbe.

Ad 1f: Po pričah Prešernu in Volklu je dokazano, da je Brodar ob isti prilici v Šenčurju vključil: »Dol država, in živela republika ter proti kralju. Ker sta obe priči popisali vse podrobne okolnosti, v katerih je izrekel Brodar te besede, nasprotno pa se prizne, ki jih je predložil obtoženec in njegov zagovornik, ne strinjajo z izpovedami omenjenih, zato ni popolnoma izključeno, da bi bilo priznanje Prešernu in Volklu neresnično. Vendar je moral sodišče tema dvema pričama dati vero in Brodarja Janeza oboditi radi teh vzklikov po čl. 3 zakona o zaščiti države z ozirom po čl. 307 k. z.

Zakaj je obsojen Umnik?

Umnik Anton — ad 2a: Kakor je sodišče obrazložilo pri Brodarju Janezu, tako tudi glede Umnika Antona sodišče sicer verjamajo pričam, da je on hujškal množico na nastop proti državnim oblastem, da je množica radi njegovega hujškanja metalna kamnjenje in polena proti orožnikom, kakor tudi iz okolnosti, da je prvi strel padel iz Umnikovega dvorišča, da je Umnik hodil od skupine do skupine. Vendar sodišče ne smatra, da so vsa te dejanja kazniva po čl. 1 k. z., ker je tudi Umniku šlo predvsem za to, da razbije in onemogoči politični shod, ne pa, da nasilno nastopa proti državnim oblastim. Nasilno nastopanje proti državnim oblastim sploh ni dokazano.

Ad 2d: Po pričah Prešernu in Volklu je dokazano, da je Umnik Anton rekel skupini svojih somiljenikov: »Ubijte Izajajca, dol z njim, kolo razbijte, fanta pa ubijte.« S tem je Umnik hujškal ljudi, naj s skupnimi silami vršijo nasilje in poškodujejo tujo imovino. Radi tega je bilo Umnika Antona spoznati krivega za prestopek po čl. 154 odst. 1 k. z.

Ad 2e: Število in Molj je dokazano, da je Brodar Janez v Šenčurju hodil od skupine do skupine demonstrantov, da se je tam smejal, da je hujškal ljudi. Poleg tega je dokazano po pričah Rakitku, Šotlerju in drugih, da je Brodar bil resničen voditelj vseh demonstrantov v Šenčurju skupaj s tovarišem Umnikom, vendar pa sodišče v tem Brodarjevem in Umnikovem ravnanju ne vidi kaznivega dejanja po čl. 1 k. z., ker je po priči Rakitku dokazano, da sta Brodar in Umnik hotela samo na vsak način preprečiti politični shod svojega političnega nasprotnika poslanca Barleta in da nista imela namena z nasilnimi sredstvi nastopiti proti državnim oblastem zato, da bi spremnili politični red ali krila javni mir in red. Radi tega je smatralo sodišče, da Brodarjevo in Umnikovo ravnanje v Šenčurju ni bilo tako, da bi se ju moglo spoznati za kriva po čl. 1 zakona o zaščiti države in je sklenilo, da se oba omenjena obdolženca oprostita od tega dela obtožbe.

Ad 2f: Število in Molj je dokazano, da je Brodar Janez v Šenčurju hodil od skupine do skupine demonstrantov, da se je tam smejal, da je hujškal ljudi. Poleg tega je dokazano po pričah Rakitku, Šotlerju in drugih, da je Brodar bil resničen voditelj vseh demonstrantov v Šenčurju skupaj s tovarišem Umnikom, vendar pa sodišče v tem Brodarjevem in Umnikovem ravnanju ne vidi kaznivega dejanja po čl. 1 k. z., ker je po priči Rakitku dokazano, da sta Brodar in Umnik hotela samo na vsak način preprečiti politični shod svojega političnega nasprotnika poslanca Barleta in da nista imela namena z nasilnimi sredstvi nastopiti proti državnim oblastem zato, da bi spremnili politični red ali krila javni mir in red. Radi tega je smatralo sodišče, da Brodarjevo in Umnikovo ravnanje v Šenčurju ni bilo tako, da bi se ju moglo spoznati za kriva po čl. 1 zakona o zaščiti države in je sklenilo, da se oba omenjena obdolženca oprostita od tega dela obtožbe.

Ad 2g: Število in Molj je dokazano, da je Brodar Janez v Šenčurju hodil od skupine do skupine demonstrantov, da se je tam smejal, da je hujškal ljudi. Poleg tega je dokazano po pričah Rakitku, Šotlerju in drugih, da je Brodar bil resničen voditelj vseh demonstrantov v Šenčurju skupaj s tovarišem Umnikom, vendar pa sodišče v tem Brodarjevem in Umnikovem ravnanju ne vidi kaznivega dejanja po čl. 1 k. z., ker je po priči Rakitku dokazano, da sta Brodar in Umnik hotela samo na vsak način preprečiti politični shod svojega političnega nasprotnika poslanca Barleta in da nista imela namena z nasilnimi sredstvi nastopiti proti državnim oblastem zato, da bi spremnili politični red ali krila javni mir in red. Radi tega je smatralo sodišče, da Brodarjevo in Umnikovo ravnanje v Šenčurju ni bilo tako, da bi se ju moglo spoznati za kriva po čl. 1 zakona o zaščiti države in je sklenilo, da se oba omenjena obdolženca oprostita od tega dela obtožbe.

Ad 2h: Število in Molj je dokazano, da je Brodar Janez v Šenčurju hodil od skupine do skupine demonstrantov, da se je tam smejal, da je hujškal ljudi. Poleg tega je dokazano po pričah Rakitku, Šotlerju in drugih, da je Brodar bil resničen voditelj vseh demonstrantov v Šenčurju skupaj s tovarišem Umnikom, vendar pa sodišče v tem Brodarjevem in Umnikovem ravnanju ne vidi kaznivega dejanja po čl. 1 k. z., ker je po priči Rakitku dokazano, da sta Brodar in Umnik hotela samo na vsak način preprečiti politični shod svojega političnega nasprotnika poslanca Barleta in da nista imela namena z nasilnimi sredstvi nastopiti proti državnim oblastem zato, da bi spremnili politični red ali krila javni mir in red. Radi tega je smatralo sodišče, da Brodarjevo in Umnikovo ravnanje v Šenčurju ni bilo tako, da bi se ju moglo spoznati za kriva po čl. 1 zakona o zaščiti države in je sklenilo, da se oba omenjena obdolženca oprostita od tega dela obtožbe.

Ad 2i: Število in Molj je dokazano, da je Brodar Janez v Šenčurju hodil od skupine do skupine demonstrantov, da se je tam smejal, da je hujškal ljudi. Poleg tega je dokazano po pričah Rakitku, Šotlerju in drugih, da je Brodar bil resničen voditelj vseh demonstrantov v Šenčurju skupaj s tovarišem Umnikom, vendar pa sod